

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

וזה מרו שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת

פרשת ויחי תשפ"ה

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

כני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגטאון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

1 ועין עשה. יבמה יבא עליה (דברים כה): ביאה ראשונה. דייבום מקיימא מצות
 2 וישן קולא שניה לאו מצותו יבום הוא: וכן המקדש לא יצא. ככה גדול אנון כתיב
 3 (ויקרא כא) דהא כתיב לעיל מינה לאביו ולאמו לא יטמא: מקדשהו לא יצא.
 4 כלומר ישעה חיזוק לדבריו שלא יגרום לצאת מקדושה ולטמא: מריות. מריות
 5 לבו. משוח שעבר. כגון שארעו בו פסול
 6 בכוח גדול ומנו תחתיו וכשעבר פסולו
 7 של ראשון חזר לעבודתו ושני קרא ליה
 8 משוח שעבר: הלש' עריתו. ודכח גדול: חיי
 9 בו. שמוח באבלי: שלם. מדקתני סגן מדין
 10 והעם מיכן ובחן באמצע היינו סגן היינו
 11 ממונה דמתני דהא העם הממונה ממצעו לכהן
 12 ותנונו בינו לכהן אבל העם לשמאל
 13 המנוחמים. מדקתני ואלו וכל אבלי משמאל
 14 והרי הוא היה מן המנוחין וקתני אבלים
 15 לשמאלו: ו"ש. כן מנהג התנוחין שורה
 16 שיהו אבלים עומדין במקומו וכל העם
 17 עוברין איש איש כמשמעו אצל האב
 18 מנוחו ועבר מדקתני כשהוא עובר לתום
 19 וגבי מתנחם קתני כשהוא עומד בשורה
 20 לתנוחם: ובגו אחריה. בגו הקטן לא יחלך
 21 אחריה אלא לפניה: משום מעשה שהיה.
 22 שנבדלו פרימים מאחריה ותנוחו בבית
 23 וכשחזרה לא ראתהו התחלה צועקת
 24 וזוכה בא אחד מן האם בואי ואראנו לך
 25 ונבכסה אחריו ועינו אותה: פספסו. זו עם
 26 זו: משום ייחוד. שמה ילך אדם עם ואם לא
 27 ישמע קול אדם יכנס ויחידה עם ותנן
 28 (קידושין דף פ) לא יתיחד אדם עם ב' נשים
 29 ובבית הבטח כשבודתו קמירי שודה בית
 30 הבטח שלהם בשרה חוץ לעיר והכל נגינם
 31 עם בן שאבלים: עומדין עם כו'. וכך הורה
 32 לי שאין שינוי מנהג בדבר בין שהיו אבלים
 33 עומדין בין אבלים עוברין אין כאן קלקול:
 34 והוא אומר התנחמו. ברייתא היא: תנשא
 35 קא רמי. סימן הוא מטיל להם להרע
 36 שיעטרכו לנחומים בתמיה: תנו עיניכם.
 37 לדנונו בך ולא תחניפו ולא תשאו פניו:
 38 ויעידו בך. שעבדך הרג את הנפש ועבדו
 39 כחמורו והפסד ממון הוא לו לפיכך צריך
 40 לדנונו בפניה.

גפה

1 היינו סגן היינו ממונה. ולכא למימר דהיינו משוח עשירי דהוא ממונה
 2 ממונה ור"ד יעקב בר' יהודאק פירש דמשמע מעבר שכלא מתנחם
 3 מאחרים דמונה ממצעו ומסוף הוא כל העם אמר לו וכו' וברבי' וקאמר משוח
 4 שעבר לא אתי ביניה
 5 **ושמע** אמרין אבלים משמאל וכו'. פירוש רהטן
 6 ממצעו בינו לכהן ולכהן ברייתא קתני
 7 ראש בית האב ואבלים משמאלו וכל העם
 8 אלמא שיהו העם ראשונים משמאלו ואם כן
 9 האבלים היו משמאל העם.
 10 **אבל** מלכי בית דוד חן ורחן אותו. וא"ת וכו'
 11 אך יכול ליה דהא אמרין לעיל אך
 12 מושביבין מלך כבסתרין משום דכתיב כל תעה
 13 על רוב וכל הדבא מיירי דוקא לרין דיני ממונת
 14 דלא איכפת לן אם לא יוכלו לענות אחריו
 15 כדאמרין (לקמן לב) דיני ממונת מתחילין כן
 16 הגדול ומיחד קשה דאפילו דיני נפשות נמי
 17 אשכחין בדכתיב (ש"א כח) וחיגר וגו' דוד ואתו
 18 הרבו דהא לקמן (לה) ליענין מניה דיני
 19 נפשות מתחילין סגן הדין וכוון שהיה חושב דהו
 20 עצמו למלך אחיך היה דן לעמו וכו' וכן
 21 שהיה אותו הדין לכבודו על שמר גבל בו לא
 22 היה לו בושח אם ידבר האחרים לפניו אבל
 23 בשאר מלכי בית דוד ודאי אין דיני נפשות
 24 כדארישית: **נצא** ומלך עמוד על רגליך ויעיד
 25 בך. ואם תאמר והא אמרין דהם אפי' ת"ח
 26 א"צ לעמוד משום דהאי עשה אשה עשית
 27 דכבוד תורה עדיף כדאמר בפרק שבעת העדות
 28 (דף לו ושם) וכן דוחם אינו צריך לעמוד כ"ש
 29 מלך דטפי עדיף מלך ת"ח' כדאמרין לקמן
 30 דאפי' למיד הרב שמחל על כבודו כבודו מחיל
 31 מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחיל אגמא
 32 שום תשים עליך מלך וכו' ו"ל דהאי עשה
 33 דכבוד תורה עדיף וא"כ אפי' ש"ת אחיך ה"ח
 34 צריך לעמוד נצא יהיה עדיף לעמוד דה"ח
 35 יכול למחול על כבודו משאי"כ מלך הוא משום
 36 קרא דקאמר שום וגו' שתאף אימורו עליך כי
 37 כבודו בו לו משום דמצוה תקום כן הוא אכן
 38 יכול לתפסק מצוה תקום אבל ת"ח תורתו
 39 דיליה יכול למחול היטב על כבודו דשלו הא
 40 כדאמרין' בסמ' ע"ז (דף יט.) בתחלה נקראת
 41 על שמו של הקדיש ולבסוף נקראת על שמו
 42 שנאמר אם תורת ה' תפצו ובתורתו יתנה
 43 וכו' וילתה. **נצא** המלך עמוד על רגליך
 44 יום. ודיאמרין פרק שבעת העדות (דף
 45 ל. ושם) שאם רצו להושיב שניהם מושביבין
 46 דאניו אסור אלא אחד עומד ואחד יושב ואם
 47 כן לא היה המלך צריך לעמוד ולבלי שבש
 48 אותו

1 **ואין עשה דוהיה לא תעשה ונעשה. אלא, מן הארזותין**
 2 **אפאי, יבא עשה ויהיה לא תעשה. גזירה, ביאה**
 3 **ראשונה אטו ביאה שניה. תנא נמי הכי, אם קדמו**
 4 **ובעלו ביאה ראשונה, קנו ואסור לקיימן ביאה שניה:**
 5 **מת לו מת כו': תנו רבנן, וכן המקדש לא יצא, לא**
 6 **יצא עמקו, אבל יוצא הוא אחריהו. ביצה, הן נכסין**
 7 **והוא נגלה, הן נגילו והוא נכסה: ויוצא עד פתח**
 8 **כו': שפיר קאמר רבי יהודה, אמר לך רבי מאיר, אי**
 9 **הכי, לביחו נמי לא. אלא הכי קאמר, מן המקדש לא**
 10 **יצא מקדישו לא יצא, וכוון דא"ת ליה פדאי, לא**
 11 **אתי ונגעו, ורבי יהודה, אבן פרתיה, דילמא קמרי**
 12 **ואתי ונגעו: כשהוא מנחם: תנו רבנן, כשהוא עובר**
 13 **בשורה לנחם את אחרים, סגן ומושה שעבר בימיו,**
 14 **וראש בית אב ואבלים וכל העם משמאלו. וכשהוא**
 15 **עומד בשורה וימתנחם מאחרים, סגן מימיו וראש בית**
 16 **אב וכל העם משמאלו. אבל משוח שעבר, לא אתי**
 17 **גביה. מאי טעמא, הלשא דעתימה. סבר, קא תרי בי.**
 18 **אמר רב פפא, שמע מינה מהא מתניתא תלת. שמע**
 19 **מינה, היינו סגן היינו ממונה. ושמע מינה, אבלים**
 20 **עומדין וכל העם עוברין. ושמע מינה, אבלים לשמאל**
 21 **המתנחמין וכל העם עומדין. תנו רבנן, בראשונה היו אבלים**
 22 **עומדין וכל העם עוברין, והיו שתי משפחות ביהושע**
 23 **מתנחמו זו בזו, זאת אומרת אני עוברת תחלה ואת**
 24 **אומרת אני עוברת תחלה, התקינו שיהו העם עומדין**
 25 **ואבלים עוברין: (הור' והלך יוספר סימן): אמר רמי בר**
 26 **אבא, החזור רבי יוסי את הדבר ליושעו בצפורי, שיהיו**
 27 **אבלים עומדין וכל העם עוברין. ואמר רמי בר אבא,**
 28 **התקין רבי יוסי בצפורי, שלא תהא אשה מהלכת**
 29 **בשוק ובגה ארריה. משום כעשה שהיה. ואמר רמי**
 30 **בר אבא, התקין רבי יוסי בצפורי, שיהיו נשים מספרות כבית הכפא, משום ייחוד. אמר רב**
 31 **בבבאי בר ענה, שאילת את רבי יאשיהו רבה בבית עלמין דהוצל, ואמר לי, אין שורה פחותה**
 32 **משורה בני אדם, ואין אבלים מן המנוין, בין שאבלים עומדין וכל העם עוברין, בין שאבלים**
 33 **עוברין וכל העם עומדין: כשהוא מתנחם כו': איבעיא להו, פי מנחם הוא ארריה, היכי אמר**
 34 **להו. תא שמע, והוא אומר תתנחמו'. היכי דמי, אלימא פי מנחמי ארריה לירייה, אמר להו**
 35 **איהו 'תתנחמו', נחשא קא רמי להו. אלא, פי מנחם לארריה, אמר להו תתנחמו, שמע מינה: מלך לא דן כו': אמר רב יוסף, לא שנו**
 36 **אלא מלכי ישראל, אבל מלכי בית דוד דן ודינו אותך, דכתיב 'בית דוד ביה אמר דינו לבקר משפט', ואי לא דיינינן ליה, אינהו היכי**
 37 **דייני, והכתיב 'התקושושו וקושו', ואמר ריש לקיש קשט עצמך ואחר כך קשט אחרים. אלא, מלכי ישראל, מאי טעמא לא, משום**
 38 **מעשה שהיה, דעבריה דינאי מלכא קטל נפשא, אמר להו שמעון בן שטח לתכמים, תנו עיניכם בו ונדוננו. שלחו ליה, עבדך קטל**
 39 **נפשא. שדרה להו. שלחו ליה, תא אנת נמי להבא, והויעד בבגליו אמרה תורה, יבא בעל השור ויעמוד על שורו. אנת ויתבי, אמר**
 40 **ליה שמעון בן שטח, ויצא המלך, עמוד על רגליך ויעידו בך. ולא לפנינו אתה עומה, אלא לפני מי שאמר ויהי תקולם אתה עומה,**
 41 **שאמרין ויעמדו שני האנשים אשר להם הרים' וגו'. אמר לו, לא כשתאמר אתה, אלא כמה שאמרין חבריך,**

1 אורו שכנגדו ו"ל דייני נפשות שאני אי נמי הכא הוי קבלת עדות קבלת עדות כשעת
2 גמר דין וכשעת גמר דין אמרין פרק שביעת העדות (דף ל' ושם) דברי הכל דיינים
3 בשיבה ובעלי דינין בעמידה ואם כן יש לומר כש"ד מושבין שני בעלי דינין שלא ישבו
4 בשעת קבלת העדות ולא בשעת גמר דין דשעת קבלת העדות כמו גמר דין חשוב

מצוה

5 מצוה שאני. וכו'הו' לא משני השי"ט גבי
6 המלך שעבר לפני כלה בפרק האשה
7 שנתארמלה (כתובות דף טו.) דרמשינ פרשת
8 דרכים הוא ואמאי לא משני מצוה שאני ו"ל
9 דרמס אף המצוה כי אם בשביל כבוד החתן
10 והכלה וכבוד מלך ערוך שפי מכבוד החתן וא"כ
11 לשכא מצוה אבל הכא גבי יוםי מצוה איכא:
12 **שפראו** מצער גידול בנימ. פי' ויחזקת
13 גידול י"ב שבטנים ולא חזקתא ודא
14 דאינו צער אלא שמחה כדאמרין (ברכות דף
15 טו.) גבי עובד ארום שכרנו ה' בנינים בשכר
16 הארוך שהיה בביתו ועוד דאברהם היו לו בניס
17 משקטרה וערין לומר צער של יוסף ואחיו
18 וגדולו ירידת מצרים.

נשמו

19 נשמו יגדוהו, מירב ומיכל. וישאלו תלמידיו את רבי יוסי, היאך דוד שמי אחיות בתיהו?
20 אמר להון, מיכל אחר מיתת מירב נשאה. רבי יהושע בן קרחה אומר, קודשי מעות היו לו
21 במירב, שנאמר 'תנה את אשתי את מיכל אשר ארסתי לי במאה ערלות פלשתים'. מאי
22 תלמודא, אמר רב פפא, מיכל אשתי ולא מירב אשתי. מאי קודשי מעות, דכתבי 'יהיה
23 האישר אשר יבנו יעשרנו המקדש עשר גדול וגו', אול קמליה, אמר לו, מלוה את קד גבאי,
24 והמקדש במקוה אינה מקודשת. אול יהבה לעדריאל, דכתבי 'והי בעת תת את מירב בת
25 שאול לדוד' וגו'. אמר ליה, אי בעית דאתן קד מיכל, לול אייתי לי מאה ערלות פלשתים.
26 אול, אייתי ליה. אמר ליה, מלוה ופרוטה את קד גבאי. שאול סבר, מלוה ופרוטה, דעמיה
27 אמלוה. ודוד סבר, מלוה ופרוטה, דעמיה אפרוטה. ואיבעית אימא, דכולי עלמא, מלוה
28 ופרוטה, דעמיה אפרוטה. שאול סבר, לא הוו ולא מירי. ודוד סבר, הוו לכלבי ושגירי. ורבי
29 יוחנן, האי 'תנה את אשתי את מיכל' מאי דריש ביה. רבי יוסי למעשה, דתניא, רבי יוסי
30 וכו', דהיינו מקראות מעורבין, פתיב 'ואת המקדש את שני בני רצפה בת אהי אלה' ו'לדה
31 לשאול את ארמנו ואת מפלשתה', ואת חמשת בני מיכל אשר ילדה לעדריאל במחלת' וגו',
32 וכי לעדריאל נתנה, והלא לפלטי בן ליש נתנה, דכתבי 'שאלו נתן את מיכל בתו אשת דוד
33 לפלטי בן ליש וגו'. אלא מקיש קודשי מירב לעדריאל, לקודשי מיכל לפלטי. מה קודשי
34 מיכל לפלטי בעבירה, אף קודשי מירב לעדריאל בעבירה. ורבי יהושע בן קרחה נמי, דכתבי
35 'את חמשת בני מיכל בת שאול', אמר קד רבי יהושע, וכי מיכל ילדה, והלא מירב ילדה.
36 מירב ילדה ומיכל גידלה, לפיכך נקראו על שמה, ללמדך שכל המגדל ותום בתוך ביתו
37 מעלה עליו התבוס כאילו ילדו. (תניא קרא יוחנן ואשתו אלעזר ואלה ושמואל בלימודי
38 סיון): רבי הנינא אומר, מהכא 'יתקראנה לו השכונות שם לאמר ילד בן לנעמי'. וכי נעמי
39 ילדה, והלא רות ילדה. אלא, רות ילדה ונעמי גידלה, לפיכך נקרא על שמה. רבי יוחנן אמר, מהכא 'ואשתו (היהודית) ילדה את
40 ידד בתי ילדה וגו' אלה בני בתיה בת פרתה אשר לקח (לו) מרד'. מרד זה כלב, ולמה נקרא שמו מרד, ששרד בצעת מרגלים.
41 ידד בתי ילדה, והלא יוסף ילדה. אלא, יוסף ילדה ובתיה גידלה, לפיכך נקרא על שמה. רבי אלעזר אמר, מהכא 'ואשתו ברוע
42 עובדי בני יעקב ויוסף סלה'. וכי יוסף ילד, והלא עובד. אלא, יעקב ילד ויוסף כלכל, לפיכך נקרא על שמו. אמר רבי שמאי
43 בר חכמי, אמר רבי יוחנן, כל המלמד בן הכור עובד, מעלה עליו התבוס כאילו ילדו. שנאמר 'ואלה תולדות אהרן ומשה' דכתבי
44 'ואלה שמות בני אהרן' לומר קד, אהרן ילד ומשה לימד, לפיכך נקראו על שמו. 'לכן פה אמר אל בית יעקב אשר פדה את
45 אברהם, וכי היכן מצינו בעיקב שפדאו לאברהם. אמר רב יהודה, שפדאו מצער גידול בניס, והיינו דכתבי 'לא עתה יבוא יעקב
46 וגו'. לא עתה יבוא יעקב מאביו, ולא עתה פניו יחוד' מאביו. פתיב פלטי, וכתבי פלטיאל. אמר רבי יוחנן, פלטי שמו, ולמה
47 נקרא שמו פלטיאל, שפלטי אל מן העבירה. מה עשה, געין חרב פניו לכניה, אמר, כל העוסק בדבר זה, ודקר פרוה זה. והכתבי
48 'ויקח אתה אישה', שנעשה לה פאישה. והכתבי 'הקד ובעה', על המצוה דאזיל מצינה. עד פרוה, שנעשו שניהם כפרורים, שלא
49 נעמינו טעם ביאה. אמר רבי יוחנן, תוקפו של יוסף, ענותותו של בועז, תוקפו של בועז, ענותותו של פלטי בן ליש. 'תוקפו של
50 יוסף ענותותו של בועז, דכתבי 'ויהי פחצי הלוה ויחרד האישי וילפת'. מאי 'וילפת', אמר רבי, שנעשה בשורו פראשי לפתות.

1 נפנה. שמעון לימינו לידע אם יאמרו כמות: כבשו פניהם. שהיו ריאן ממנה בעל
2 מחשבות. הקב"ה ולא חולצין לאשתו. מפני שכבשה לעשא: חלציה נגאי היא לו
3 לכא לכ"ד ותוהא ורוקט לפניו ויבוים נגאי הוא לו לקום על שם אחיו: הוא רוב
4 אשי. כפי קמא וקדושו (דף לב): הראיות לו. המתורת לו אבל שני של שאול
5 לא: מלוה את קד גבאי. בעשר גדול
6 וקדושו ואמרש לקבלתא. וישת תת
7 כשהגיע עת לתתה לדוד נתנה לעדריאל:
8 מלוה ופרוטה. מלוה עושר גדול שנתחייבתי
9 לך בשביל גלית ופרוטה שיה כסף שקבלתי
10 ממך בהללו ערלות פלשתים: שאול סבר
11 דעמיה. דמקיש למקדש במלוה דחשביא
12 הלכך לאו קודשי נתנו ואול ויהבה לפלטי
13 בן ליש. רבי דוד סבר. דעמיה אפרוטה שמוס
14 הכי קרי לה אשתי: האי תנה את אשתי את
15 מיכל. דמשמע זו אשתי ולא מירב אשתי:
16 מאי דריש ביה. רבי יוסי לא דריש ולא
17 מירב אשתי: לפעשה. דריש מקרא
18 מעוררב כדלקמן מה מיכל אשתי אף מירב
19 אשתי: קודשי מיכל מכלל פשטא לן
20 כדבערה דוד בתו אשתו מיכל וקיימא לן
21 (קדושי דף כט.) דעמיה אפרוטה דבת
22 קדושיה היא: ואשתו היהודית. בכלל כן
23 יפונה משתי קרא יהודית על שם שכפרה
24 בע"ז ותגידה שכל הכופר בע"ז לקרא יהודי
25 דכתיב (דניאל a) אייתי גוברין יהודאין וגו':
26 ידד אביהו. כולן ענותו של משה הן: מרה.
27 כולל שמרד בעצת מרגלים: תולדות אהרן
28 ומשה. ואמרש בתריה בני אהרן ולא הוחרבו
29 בני משה שם: שפראו מצער גידול בניס.
30 שהוטל עליו טורח השבטים שעל אברהם
31 ודה שמואל אורו טורח דכתיב (בראשית כז)
32 והרביתי את ורעך והוא פדא: והא כתיב
33 אישה. אלמא בא עליה שנעשה לה באישה.
34 שהיה מגדלה ומחבתה. הלך ובעה אחיה.
35 בקושיה קא טיביל לה. דעב ארמי. קרא קא
36 דרש ואזיל: תוקפו של יוסף ענותותו של
37 בועז. דבר גדול של יוסף כדבר לו וקטן
38 שבבעו תוקפ דבר גדול המורו רש לו שם
39 ענוה דבר שאין לו שם שאדם עושה לפי
40 תומה: שנעשה בשורו. אבר: בראשי לפתות
41 נתקשה ואעפ"י כבש יצרו אלו על פי
42 שפניה היתה ועמו במיטה אבל יוסף אשת
43 איש היתה ואינה עמו במיטה.
תוקפו

1 ילדה, והלא רות ילדה. אלא, רות ילדה ונעמי גידלה, לפיכך נקרא על שמה. רבי יוחנן אמר, מהכא 'ואשתו (היהודית) ילדה את
2 ידד בתי ילדה וגו' אלה בני בתיה בת פרתה אשר לקח (לו) מרד'. מרד זה כלב, ולמה נקרא שמו מרד, ששרד בצעת מרגלים.
3 ידד בתי ילדה, והלא יוסף ילדה. אלא, יוסף ילדה ובתיה גידלה, לפיכך נקרא על שמה. רבי אלעזר אמר, מהכא 'ואשתו ברוע
4 עובדי בני יעקב ויוסף סלה'. וכי יוסף ילד, והלא עובד. אלא, יעקב ילד ויוסף כלכל, לפיכך נקרא על שמו. אמר רבי שמאי
5 בר חכמי, אמר רבי יוחנן, כל המלמד בן הכור עובד, מעלה עליו התבוס כאילו ילדו. שנאמר 'ואלה תולדות אהרן ומשה' דכתבי
6 'ואלה שמות בני אהרן' לומר קד, אהרן ילד ומשה לימד, לפיכך נקראו על שמו. 'לכן פה אמר אל בית יעקב אשר פדה את
7 אברהם, וכי היכן מצינו בעיקב שפדאו לאברהם. אמר רב יהודה, שפדאו מצער גידול בניס, והיינו דכתבי 'לא עתה יבוא יעקב
8 וגו'. לא עתה יבוא יעקב מאביו, ולא עתה פניו יחוד' מאביו. פתיב פלטי, וכתבי פלטיאל. אמר רבי יוחנן, פלטי שמו, ולמה
9 נקרא שמו פלטיאל, שפלטי אל מן העבירה. מה עשה, געין חרב פניו לכניה, אמר, כל העוסק בדבר זה, ודקר פרוה זה. והכתבי
10 'ויקח אתה אישה', שנעשה לה פאישה. והכתבי 'הקד ובעה', על המצוה דאזיל מצינה. עד פרוה, שנעשו שניהם כפרורים, שלא
11 נעמינו טעם ביאה. אמר רבי יוחנן, תוקפו של יוסף, ענותותו של בועז, תוקפו של בועז, ענותותו של פלטי בן ליש. 'תוקפו של
12 יוסף ענותותו של בועז, דכתבי 'ויהי פחצי הלוה ויחרד האישי וילפת'. מאי 'וילפת', אמר רבי, שנעשה בשורו פראשי לפתות.

1 נוקפו של בועז עונותו של פלטי. דאלו בועז חרא לילה ופלטי שנים רבות:
 2 דורו של משה ויחושע, עסקי בתורה הרבה דורו של חוקיהו יורח מהם כדכתיב
 3 (ישעיה') וחובל עול מפני שמן ואמרין בחלק (למקן דף צד): וחובל עול של
 4 סתריב מפני שמנו של חוקיה שהיה דולק בבתי מדרשות עד שבדקו מעד ותר באר

5 שבע ולא מצאו עם הארץ: מתכסב במלכות
 6 אחר. עניי מזה: רבי יהודה אומר לעולם
 7 לפני המטה ויצאו שכן מצניח ברוך שיצא
 8 אחר מטנו של אבנר ואי סיד נשים אחר
 9 המטה ארחהו דרוד להלך עם הנשים:
 10 בתחילה להברותו. שהיו סבורין שמלותו
 11 היתה היגנת אבנר ולכסוף להברותו.
 12 שיער הברור שלא מאת דוד נהרג אבנר:
 13 למחות עניי מזה. בהיגנת נוב עד הכהנים
 14 ירדך לא אמורות אדם חשוב היית לשאול
 15 והיה לך למחות ולפי שלא מיתח כנפול לפני
 16 בני עולה נפלת: אסור מחויי מיתה. חבי
 17 קאמר ירדך לא אמורות היו לא ניתחם
 18 בעצמך כאדם חשוב אלא בכל כוחך גילית
 19 בדתך מיתח בשאול: ששה מלכות בית
 20 דוד. והעמיד את איש בושת למלך ואם לא
 21 המליכו אבנר דוד ומליכין את דוד ומשמלך
 22 איש בושת עד יום שמלך דוד על כל ישראל
 23 היה חצי שנה ומחצה שתי שנים לאיש
 24 בושת ירדך לא אמורות היו למלכות דוד
 25 שמשמת שאול מלך דוד בתרבוך ובתיב
 26 בתרבוך מלך שבע שנים ששה חודשים צא
 27 מן חמש שנים מיתח שאול למלכות
 28 איש בושת דתינא סבור עולם (ולמקן דף
 29 קז). והזמין אשר מלך דוד על ונו נמצאת
 30 מלכות ישראל בטילה חמש שנים אמא
 31 חמש שנים היו בלא מלך כשתיירו שתי שנים
 32 ומחצה ממלכות איש בושת למלכות בית
 33 דוד. דרש עבית אדנא. נוהגין היו לערוך
 34 מטה ושולחן ביתו ולא היו משתמשין ביה
 35 ככל אלא למול רבתי מונחת בשום נוחש
 36 גרא מול דומה דא גיד וסנק לא שבת דף
 37 סז: עד השתא לאו אוהבינה. עד הנה לא
 38 ישב על אותה המטה שחרי מונחתי היא לני
 39 רבתי: והשתא. דאבל הוא בעינן לאותביה
 40 עלה מהיבא תיפוק לך: השתא מוכלינן ליה.
 41 משל אחרים: אלא אי קשיא. אדעולה לא
 42 קשיא עד אותה דתינא בעלמא (מרק דף כז)
 43 דרגש אין צריך האבל לכפותה מתיר
 44 קרבישין. בימי אבלו קרבישין לולאת:
 45 קרבישין מי אית ליה. הלא כשאר מנות
 46 עושין אותה מטה: גילדאי. רצעני: ערסא
 47 דצלא. מטה של עור ותולין רצועות בשפת
 48 העור סביב וכסורצין לנטות ענתב
 49 דרענות ארבוכות ומשומתיחן אותה
 50 הוא נפל וזן וזן קרבישין וחס הוא עליו
 51 לכפותו ולתקלף חתה בעור כלהלוח
 52 הקרקע שלא היו ראשי חתה נהגין
 53 מסירוהו למעלה וקאמר תרן קופי על וזון
 54 הברעים וארבוכותו למעלה ואמר ליה רבן
 55 שמעון מתיר קרבישין וזון נופל:
 סמיו

1 'תוקפו של בועז עונותו של פלטי בן ליש',
 2 כדאמרן: אמר רבי יוחנן, מאי דכתיב 'יבות גנות
 3 עשו חיל ואת עלית על מלכה', 'יבות גנות עשו
 4 חיל' זה יוסף ובעו, 'את עלית על מלכה' זה פלטי
 5 בן ליש. אמר רבי שמואל בר רחמן, אמר רבי יוחנן,
 6 מאי דכתיב 'שקר חנו והכל היפי', 'שקר חנו' זה
 7 יוסף, 'הכל היפי' זה בועז, 'ראת היא תתהלל' זה
 8 פלטי בן ליש. דבר אחר, 'שקר חנו' זה דודו של
 9 משה, 'הכל היפי' זה דודו של יהושע, 'ראת ה'
 10 היא תתהלל' זה דודו של חזקיה. דבר אחר, 'שקר
 11 חנו' זה דודו של משה ויהושע, 'הכל היפי' זה
 12 דודו של חזקיה, 'ראת ה' היא תתהלל' זה דודו
 13 של רבי יהודה ברבי אילעאי. אמרו עליו על רבי
 14 יהודה ברבי אילעאי, שהיו ששה תלמידים מתכספין
 15 במלכות אחת ועוסקין בתורה: משנה מת לא מת,
 16 אינו יוצא מפתח פלמרון שלו. רבי יהודה אומר, אם
 17 רוצה לצאת אחר המיטה, יוצא. שכן מצניח ברוך
 18 שצאי אחר מיטתו של אבנר, שצאמר 'תמלך דוד
 19 הולך אחר המיטה, אמרו לו, לא היה דברך אלא
 20 לפימם את העם. וכשמברין אותו, כל העם מסובין
 21 על הרצף, והוא מיסב על הרצף: גמרא תנו רבנן,
 22 מקום שנהגו נשים לצאת אחר המיטה, יוצאות. לפני
 23 המיטה, ויוצאות. רבי יהודה אומר, עולם נשים לפני המיטה ויוצאות,
 24 אחר מיטתו של אבנר, שצאמר 'תמלך דוד הולך אחר המיטה'. אמרו לו, לא היה דברך
 25 אלא לפימם את העם, ונתפייסו. ונתפייסו. ונתפייסו. ונתפייסו. ונתפייסו. ונתפייסו. ונתפייסו.
 26 ונתפייסו. ונתפייסו. ונתפייסו. ונתפייסו. ונתפייסו. ונתפייסו. ונתפייסו. ונתפייסו.
 27 את אבנר'. דרש רבא, מאי דכתיב 'ובא כל העם להברות את דוד', פתיב 'להברות', וקרבינן
 28 'להברות', בתחלה להברותו, ולכסוף להברותו. אמר רב יהודה, אמר רב, מפני מה ענינש
 29 אבנר, מפני שהיה לו למחות בשאול, ולא מיתה. רבי יצחק אומר, מיתה ולא ענינה. וישנינן
 30 מקרא אחד דרשו, 'ויקנן המלך אל אבנר ויאמר הפמות נבל ומות אבנר ירדך לא אסרות
 31 וירדך לא להשתים הגשו'. מאן דאמר לא מיתה, הכי קאמר, 'ירדך לא אסרות וירדך לא
 32 להשתים הגשו', מאי טעמא לא מיתה, 'בנפול לפני בני עולה נפלת'. וזאן דאמר מיתה
 33 ולא ענינה, איתמהויי מתמה, 'הפמות נבל ומות ירדך לא אסרות וירדך לא להשתים'. מפני
 34 מחויי מיתה, מאי טעמא 'בנפול לפני בני עולה נפלת'. למאן דאמר מיתה, מאי טעמא איענינש
 35 אבנר בר נתנן [בר] יצחק, ששהא מלכות בית דוד שתי שנים ומחצה: וכשמברין אותו כו':
 36 מאי דרגש, אמר עולאי, ערסא אדנא. אמרו ליה רבנן לעולאי, מי אית מיד דעד האידינא לא
 37 אוהבינה, והשתא מותבינן ליה. מתקופי לה רבא, מאי קושיא, דילמא מיד דתנה איתביה
 38 ושתיה, דעד האידינא לא איתבינה ולא אשקיניה, השתא קא מוכלינן ליה וקא משקינן ליה.
 39 אלא, אי קשיא, הא קשיא. דרגש אינו צריך לכפותו אלא וזקפו, ואי סלקא דעתך, ערסא
 40 דגרא, אמאי אינו צריך לכפותו, והתניא הכופה את מפתו, לא מפתו בלבד הוא פופה, אלא
 41 כל מפות שיש לו בתוך ביתו הוא פופה, מאי קושיא, דילמא מיד דתנה איתביה מיתרת

1 נשים' לצאת לפני המטה. דכין דעשת חצי אור ליכא למיחש לעורר ויברושלמי
 2 פליגי איכא למאן דאמר לפני המטה לפי שגרמו מיתה לעורר ואת דנתנו
 3 לאור המטה ואנשים לפני המטה לפי שגנאי לבנות ישראל שיסבילו בהן אנשים.
 4 ששהא מלכות וכו'. אף על גב דררשינן (מרדך רבה פרשת ישלח) ומלכין ממך
 5 יצאו זה שאול ואיש בושת מימ הדא יבול
 6 להקמינן במקום אחר ולא היה לו לעשות
 7 מלכות בית דוד שנמשח כבר על פי בניא: שהי
 8 שנים ומחצה. פי' בקונטרס שמלכות ישראל
 9 היתה בטלה חמש שנה בין מיתח שאול
 10 למלכות איש בושת בן שנים ומחצה היינו שתי
 11 שנים ממלכות איש בושת ומחצה בין מיתח
 12 איש בושת למלכות דוד ולא נהירא חרא דלמה
 13 נעשת על אורה חצי שנה וכן מיתח איש בושת
 14 למלכות דוד הלא קודם מיתחו חור אבנר
 15 ונתמאנן להמליך את דוד כדכתיב (שמואל ב')
 16 ישלח אבנר מלאכיה אל דוד ועד דכין
 17 דחיש שנים עמודי בלא מלך ולא המליכו את
 18 דוד אי' למה נעש אבנר במה שנתחוק אחרי
 19 חצי להמליך איש בושת ונראה ליה איפכא אדעתא
 20 חצי שנה היתה בין מיתח שאול למלכות איש
 21 בושת ובאותם הימים שנתחוק אבנר ודבר לכל
 22 ישראל להמליך איש בושת עד שזמליכו לסוף
 23 אותה חצי שנה ומחצה מאי בושת איש בושת היתה
 24 מלכות ישראל בטלה חמש שנים עד שמלך דוד
 25 נמצא ד שנים ומחצה שמלך דוד בתרבוך
 26 רבתי כדריא אע"ג דבאיך קרא לא חשיב
 27 רק ד שנים היינו לפי שצטרעו כדאמרין בחלק
 28 (למקן דף קז). הוא ולא חשיב חצי שנה ואת
 29 בחשבון מטול מלכות ישראל (בחלק היינו לפי
 30 שלא היתה סמוך לה שנים ולא היה הבטול
 31 יחה.

מלך
 32 כלל אלא למול רבתי מונחת בשום נוחש
 33 גרא מול דומה דא גיד וסנק לא שבת דף
 34 סז: עד השתא לאו אוהבינה. עד הנה לא
 35 ישב על אותה המטה שחרי מונחתי היא לני
 36 רבתי: והשתא. דאבל הוא בעינן לאותביה
 37 עלה מהיבא תיפוק לך: השתא מוכלינן ליה.
 38 משל אחרים: אלא אי קשיא. אדעולה לא
 39 קשיא עד אותה דתינא בעלמא (מרק דף כז)
 40 דרגש אין צריך האבל לכפותה מתיר
 41 קרבישין. בימי אבלו קרבישין לולאת:
 42 קרבישין מי אית ליה. הלא כשאר מנות
 43 עושין אותה מטה: גילדאי. רצעני: ערסא
 44 דצלא. מטה של עור ותולין רצועות בשפת
 45 העור סביב וכסורצין לנטות ענתב
 46 דרענות ארבוכות ומשומתיחן אותה
 47 הוא נפל וזן וזן קרבישין וחס הוא עליו
 48 לכפותו ולתקלף חתה בעור כלהלוח
 49 הקרקע שלא היו ראשי חתה נהגין
 50 מסירוהו למעלה וקאמר תרן קופי על וזון
 51 הברעים וארבוכותו למעלה ואמר ליה רבן
 52 שמעון מתיר קרבישין וזון נופל:
 סמיו
 53 לכלים, דקתינן אם היתה מיתרת לכלים, אינו צריך לכפותה, אלא אי קשיא הא קשיא, רבן שמעון בן גמליאל אומר, דרגש, מתיר
 54 קרבישין והוא נופל מאיליו. ואי סלקא דעתך, ערסא דגרא, קרבישין מי אית ליה. אלא פי' אהא רבין אומר, אמר לי יהוא מרנגון,
 55 ורב חתלפא שמויה, דהיה שכיה בשקא דגילדאי, ואמר ליה, מאי דרגש, ערסא דצלא, אמר רבי ירמיה, אמר רבי יוחנן, דרגש,

1 מלך מותר וכו'. תימה למה נעשו אהאב על נבוכ מיון שלא רצה למכור לו כרמו ועד
2 דברקא רבנא צנא גלוי' (ב"ק דף ס) קאמר דודו שלא אמר היה יכול להחליף
3 גדישין של שעורין מישראל לחרת בפניו בתורתו וירלו דברפרשת המלך כתיב (שמואל א ח)
4 יקח נתן לעבדיו ולא יעצמו ועד יל' דרבנא דהי' יכול ליקח אם היה רוצה אבל כשהיה
5 שואל אהאב שימכרו לו חשב נבוכ שרשות
6 בידו לומר לא אמכור ועל' ג' דנעש לפי שבאל

7 הברס לעשות ע"ז דכתיב (מלכים א כא) והיה
8 יל' לנן יקח כנו ממקדשים והמטדריס אל
9 הגנת (ישעיה סו) והקדן חרץ' דאינו מותר קל
10 כשרות הדרוקים מן העיר ולא מעלי כל כך
11 אבל כרס ביה דהא אצל היכל אהאב בשמרון
12 ועל' דרוקא כשרה מקנה אבל שדה אחוזה
13 שירש מאבותיו ולא כנו משתיב בנות חלילה אל
14 מותר' נחלה אבותי לך אינני דפרשת המלך לא
15 נאמרה רק על המלך שמלך על כל ישראל
16 ויהודה ומאת המקום ונאמא אל מלך על יהודה
17 וגם אל מלך טתא המקום.
דאי

1 סורגו מתוכו. מפה, סורגה מעל גבה. מיתובי,
2 פלי עין, מאימתי מקבלין סומאיה. המפה והעריקה,
3 משישופם בעור הדג. ואי מפה מסודרת (היא) מעל
4 גבה, למה לי שיפת עור הדג. אלא, הא והא מתוכו,
5 מפה אעולי ואפוקי בביוני, דרש' אעולי ואפוקי
6 באפקתא. אמר רבי יעקב, אמר רבי יהושע בן לוי,
7 הלכה פרכן שמעון בן גמליאל. אמר רבי יעקב בר
8 אמי, מפה שנקלטיה יוצאין, וזקפה דיו: משנה
9 ומוציא למלקחית הרשות על פי בית דין של שבעים
10 ואחד, ופורץ לעשות לו דרך, ואין נותנין לו הודא
11 המלך אין לו שיעור, וכל העם בזוין ונותנין לו הוא

12 נוטל חלק בראש: גמרא תנינא תדא וימא, אין מוציאין למלקחית הרשות אלא על פי
13 בית דין של שבעים ואחד, אידי דתנא כל מילי דמלך, תנא נמי מוציא למלקחית הרשות.
14 אמר רב יהודה, אמר שמואל, כל האמור בפרשת מלך, מלך מותר בו. רב אמר, לא נאמרה
15 פרשה זו אלא לאים עליהם, שנאמר שום תשים עליו מלך, שתהא אימיתו עליו. בתנאי,
16 רבי יוסי אומר, כל האמור בפרשת מלך, מלך מותר בו. רבי יהודה אומר, לא נאמרה פרשה
17 זו אלא כדי לאים עליהם, שנאמר, שום תשים עליו מלך, שתהא אימיתו עליו. וכן היה רבי
18 יהודה אומר, שלש מצות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ, להעמיד להם מלך, ולהכרית ידעו
19 של עמלק, ולבנות להם בית החבורה. רבי נחוראי אומר, לא נאמרה פרשה זו אלא כנגד
20 תרעומתן, שנאמר ואמרת אשימה עלי מלך וגו'. תניא, רבי אליעזר אומר, וקנים שבדור
21 בתרין שאלו, שנאמר תהיה לנו מלך לשפטנו, אבל עמי הארץ שבהן קלקלו, שנאמר והיו
22 גם אנתנו ככל הגוים וישפטנו מלכנו ויצא לפנינו. תניא, רבי יוסי אומר, שלש מצות נצטוו
23 ישראל בכניסתן לארץ, להעמיד להם מלך, ולהכרית ידעו של עמלק, ולבנות להם בית
24 החבורה. ואינו יודע איהו מהו תחילה, כשהוא אומר 'בי יד על פם יהי מלךה לה' בעמלק,
25 הוי אומר, להעמיד להם מלך תחילה, ואין כפא אלא מלך, שנאמר וישב שלמה על כפא
26 ה' למלך. ועדיין אינו יודע אם לבנות להם בית החבורה תחלה או להכרית ידעו של עמלק
27 תחלה, כשהוא אומר והניח להם מפל אויביכם והיה המקום אשר יבחר, הוי אומר להכרית
28 ידעו של עמלק תחלה. וכן ברוד הוא אומר והיו פי יושב המלך דוד בביתו וה' הניח לו
29 מסביב וכתב ויאמר המלך אל נתן הנביא ראה נא אנכי וישב בבית ארויס. אמר ריש
30 לקיש, בתחילה, מלך שלמה על העליונים, שנאמר וישב שלמה על כפא ה'. ולבסוף, מלך
31 על התחתונים, שנאמר 'בי הוא וידה בכל עבר הנהר מתפסח ועד ענה. רב ושמואל, חד
32 אמר, תפסח בסוף העולם וענה בסוף העולם. וחד אמר, תפסח וענה בהרי הדדי הוי יחבו,
33 וכשם שמלך על תפסח ועל ענה, כך מלך על כל העולם כולו. ולבסוף, לא מלך אלא על
34 ישראל, שנאמר אני קהלת יהוהי מלך על ישראל. ולבסוף, לא מלך אלא על ישראל וקנים
35 שנאמר ודבר קהלת בן דוד מלך ישראלים. ולבסוף, לא מלך אלא על משהו, שנאמר
36 והנה משהו שלשלמה. ולבסוף, לא מלך אלא על מקלו, שנאמר והי' היה חלקו מכל עמליו.
37 רב ושמואל, חד אמר, מקלו. וחד אמר, גתדו. הדר, או לא הדר. רב ושמואל, חד אמר,
38 הדר. וחד אמר, לא הדר. מאן דאמר לא הדר, מלך והדיוט. ומאן דאמר הדר, מלך והדיוט
39 ומלך: פורץ לעשות לו דרך: תנו רבנן, ואצרות מלכים, למלך. ושאר ביהו שבוזין, מחצה
40 למלך ומחצה לעם. אמר ליה אבוי לרב דימי, ואמרו לה לרב אחא, בשלמא ואצרות מלכים
41 למלך, אורחא דמלחא. אלא, שאר ביהו שבוזין, מחצה למלך ומחצה לעם. מלך, דכתיב

ו'ימשתו
במסכת גיטין (דף סה): נגזר. טליתו ובסדר טהרות (כלים פרק טו) פירש רב האי מקדח הוא מקדח על חיש ורומה לו חד אמר קדו וחד אמר מקלו וקבא רבא פרשה
אחרת) והוא מקדח ששונה בה מים: מלך והדיוט. ושבו כל חזר למלכות:

1 סורגו. קשירתו. מיתוב. שיש נקבים בארבותיו ותחבין וקוהו רבא רצועת
2 התלוית בערו וענבים ואין מרכיבין ואין מרכיבין ארבע על גבי ארבות המטה: סיינה מעל
3 נבה. והתכלים מרכיבין על ארבות המטה מיכן ומיכן ואורג והוא סורג: העיריס.
4 ערסת תינוקות בריי'. משישופם בעור הדג. משישופם בעור הדג כדי להחליק
5 הארבות לפותם: למה לי שיפת עור הדג
6 הלא לא יופיה ניכר שחרו מבוטות קן תמיד
7 בראשי החבלים המסורגין על גבן: מפה
8 אעולי ואפוקי בביונית. ביועיס ונקיסם של
9 ארבות מכנס ומוציא ראש החבל ומסרג
10 באפקתא. לולאות התלויות בנקבי
11 ארבותיו ובהן מנוסכים ראשי רצועות
12 התלויות בשפת העור: שנקליטה יוצאין.
13 נקליטין שני עצים ארובים ומעמידן אתון
14 באמצע דופני המטה אחד מראשותיה ואחד
15 מרגלותיה ומפוצלין קן בראשותהן ומניחין
16 קנה מזה לזה ועליו פורסין הכילה ויש
17 שחבירין אתון נקליטין למטה הידני ויוצאן
18 שחבירין יוצאן מן המטה ואין יכול
19 לכפותה מפני נקליטיה: וזקפה.
20 מראשותיה או על מרגלותיה וארבותיה
21 למעלה דהו: מתני' ופורץ. גרות אחרים:
22 לעשות לו דרך. ושהדו ולכרמה חלק
23 בראש. חלק היפה ברור ראשון נוטל מחצה
24 נמי בפרשת מלך. בספר שמואל א (ח)
25 בניכם ונותנים יקח וכיוצא בהם: רב אמר
26 לא נאמרה פרשה. שמואל אלא לאים
27 לעידם שתהא אימית מלך עליהם אבל
28 אינו מותר לעשות: ה"ג רבי יהודה אומר לא
29 גרס ליראם ולבלבם הוא לרבי יהודה יפה
30 כיוונו שחרו נצטוו ישראל על כך והכי גרס
31 לה בתוספתא: שלש מצות. להכי נקט שלש
32 הללו שחן תלויות זו בו ועליון בסדרן
33 כדמפרש לקמן בתחלה מלך ואחריו עמלק
34 ואחריו בית הבהרות: כשנתפסם לארץ.
35 דבולבולו כתיב ירושה וישיבה וירשתה
36 וישבת בה ואמרת אשימה עלי מלך (דברים)
37 זו בעמלק כתיב (שם כז) והיה כהנא ל וגו'
38 ובבבין בית הבהרות כתיב (שם יב) ועברתם
39 וחד הירדן וישבתם בארץ וגו' והדר כתיב
40 וחד המקום וגו': לא נאמרה פרשה זו.
41 דשום תשים עליו מלך משום מצוה אלא
42 כנגד התרעומת שלולו לפני שעתידים
43 להתרעם על כך ולומר והיינו גם אנתנו בכל
44 היום שנאמר ואמרת אשימה עלי מלך
45 לומר כו' ר' נחוראי אומר כו' לא גרסינן ליה
46 בתוספתא ותדע דשיבוש הוא דהא קיל
47 בעירובין (דף יג) דהוא רבי נחמיה הוא רבי
48 נחוראי: עמי הארץ קלקלו. אדלו קנים
49 שאלוהו לשופטם ולדרות הסרגנים שבהם
50 אבל עמי הארץ חלו עליו מלחמותיהם
51 שאמרו ויצא בראשנו ולנלמ' את מלחמתנו
52 בתחילה. קודם שנשא שלמה נשים גיות
53 מלך אף על עליונים וכבשם שמלך על
54 תפסח ועוד כך מלך על כל העולם כולו.
55 והכי קאמר רבי יוחנן וחד אמר ככל עבר
56 הנהר כמתפסח ועד ענה: על פקלו.
57 שהשליכו אשמואל וקבא כדארמין
58 מוסכת גיטין (דף סה): נגזר. טליתו ובסדר טהרות (כלים פרק טו) פירש רב האי מקדח הוא מקדח על חיש ורומה לו חד אמר קדו וחד אמר מקלו וקבא רבא פרשה
59 אחרת) והוא מקדח ששונה בה מים: מלך והדיוט. ושבו כל חזר למלכות:

1 ומשחו אותו. בשלמה כתיב: וזרתה לארץ ולבניו. בלחם הפנים כתיב: מתני'
2 שבעת עשרה. בלמן נפקא לך: נמי עשרה ממשבני אותה. לפי שאינה עריכה
3 לאותו כסות להחזירו לה כלה: משיאיה שם רע. שחכנס לביתך שחרית וערביית:
4 לפאן דריש' וי'. וזן בר מיתות ביד' (לקמן דף גא.) ושעמאל אחי בת ובת אני

5 דרש: חרשתה בעלת. שמעון קרי לה
6 לאשתו שנהיגה להם דודתה. ואמר רב
7 שקלה מיכל למפספתה. זה היה פרען
8 וטאתה מה שכתב בעירו לא היה לה ולד'
9 אלמא מיהו משעה ואיך לא היה לה
10 אבל מקמי הכי איכא למימר דהוה לה והא
11 כתיב: ויפק דוד עור. אלמא טובא הוה ליה
12 נשים: יפת תואר. ונשיבתו במלמחא
13 כדכתיב (דברים כז) והיאתי אתה תפרי.
14 אחות אבשלום בת יפת תואר היתה קודם
15 שנתגיירה. עשה שלם מעבה אמו לידה לו
16 לידת אחי תמר היתה אבולו בתור יפת
17 תואר: ועתה דבר נא ונול' תמר מנסיב ליה
18 עצה לאמנון: פי תוה שריית ליה אלא שמע
19 מינה. ערין לא נתגיירה אמו כשילדתה ותנן
20 ולד שפחה גוריה משראל אין לו קורבא בת
21 במכסת יבמות (דף כב.) מי שיש לו בן מרמ'
22 וכו': ותתלה. עשה עצמן כחולות הברית.
23 מאכל טעון פריש'י: שלא היה להם לבנות
24 ישראל. קודם שחטאו ונגדו בנות ציון
25 (שערי א.) לא שער בית השחי. תחת אציל
26 זרועותיה: גידה תמר. בדמעתה ועתקה
27 ונתנה עצמה בלמן נטאוי שאר נשים קי'
28 בעצמן מה בנות מלכים אירע קלקול זה
29 בחדיטות על אחת כמה וכמה.
על

1 וימשחו לה' לנגיד ולדוד' מקיש נגיד לנגידה, מה
2 צדוק מחצה לו ומחצה לאחיו, אף נגידה, מחצה לו
3 ומחצה לאחיו. וצדוק גופיה, מנלן. דתניא, רבי אומר,
4 והיתה לאהרן ולבניו, מחצה לאהרן ומחצה לבניו:
5 משנה' לא ירבה לו נשים, אלא שמונה עשרה. רבי
6 יהודה אומר, מרובה הוא לו, ובקבר שלא יהו מסירות
7 את לבו. רבי שמעון אומר, אפילו אחת ומסירה את
8 לבו, הרי זה לא ישאנה. אם כן, למה נאמר' לא ירבה
9 לו נשים, דאפילו פאביגול: גמרא למימרא, דרבי
10 יהודה דרש טעמא דקרא, ורבי שמעון לא דרש
11 טעמא דקרא. והא איפכא ששמעין להו, דתניא,
12 אלמנה בין שהיא ענייה בין שהיא עשירה, אין
13 ממשפנין אותה, שנאמר' לא תחבול בגד אלמנה,
14 דרבי רבי יהודה. רבי שמעון אומר, עשירה ממשפנין
15 אותה, ענייה אין ממשפנין אותה, ואקתה חייב להחזיר
16 לה, ואקתה משיאיה שם רע בשכנותיה. ואמרין מאי קאמר, הכי קאמר, מתוך שאתה ממשפנה,
17 אתה חייב להחזיר לה, ואתה משיאיה שם רע בשכנותיה. אלמא, רבי יהודה לא דרש טעמא
18 דקרא, ורבי שמעון דרש טעמא דקרא. בעלמא, רבי יהודה לא דרש טעמא דקרא, ושאני
19 הקא, דמפרש טעמא דקרא. מה טעם לא ירבה לו נשים, משום דלא יסוד לבבו. ורבי שמעון
20 אמר לה, מקדי בעלמא דרשנין טעמא דקרא, אם כן, לכתוב קרא' לא ירבה לו נשים' ולא תשוק,

1 דא' סיד רבי גיטאוי הואי אחתיה מה היה שרייה ליה. ומכאן קשה לפה שפירש בפ"ק
2 דקדושין (דף כב.) והבאתה אל תוך ביתך מלמד שלא ילחצנה במלמחא פי' שלא
3 יבא עליה במלמחא ומשמע מן פ"ק הקונטרס דאפילו ביאה ראשונה אסורה במלמחא
4 עד לאחר כל המעשים כולן וא"כ לא בא דוד על מעבה רק לאחר שנתגיירה וא"כ בת
5 גיטאוי אין לה ודכ"י שריית תמר לאמנא אחתיה
6 והא ותעד דחא אמרין (דף כא.) דברא
7 תורה אלא כנגד יצר הרע משמע שבמלמחא
8 ביאה ראשונה הואי לכך פירש ר"ת תהם שלא
9 ילחצנה במלמחא לכא עליה ביאה שניה
10 ומחלוקת בירושלמי בין רב ושמואל מן דפי
11 דרב אמר אינה מותרת במלמחא אלא ביאה
12 ראשונה ושמואל אמר אף לא ביאה ראשונה
13 ולא אינה שניה וזה לשון הירושלמי תרתי
14 מילין אחון אמרין משמיה דרב וליאת הבא
15 אחון אמרין משמיה דרב אמור לכל עליא ביאה
16 שניה ואני אמור לא ביאה ראשונה ולא ביאה
17 שניה ואני קשיא לשמואל ח"ו ודבא
18 כדפרשיתא על כן נראה למימר דתמר לא היתה
19 בת דוד שאמה כבר היתה מעוברת כשנאת
20 במלמחא והא דכתיב (שמואל ב' ג') כי כן
21 תלכשתה בנות המלכים מעלים מתוך שגולה
22 בחיזוק של דוד קרי לה בת מלך.
טוסים

1 ואנא אמניא, מה טעם לא ירבה, משום דלא יסוד'
2 מקיים' לא ירבה', דאפילו פאביגול. הני שמונה עשרה, מנלן. דכתיב וילדו לדוד בנים בחברון, ויהי כבדו אמנון לאחינועם הירושלית,
3 ומשנהו כלבא לאביגיל אשת נבל הכרמלי, ותשליש אבשלום בן מעכה, והרביעי אודניה בן חניה, והחמישי שפתי בן אבישל, והששי
4 יתריעם לעגלה אשת דוד, אלה ילדו לדוד בחברון. וקאמר ליה נביא, אם מעט ואסופה קד' כהנה וכהנה' וכהנה' שית. וכהנה/
5 שית, דהוה להו תמיני סרי. מתקיף לה רבינא, אימא, כהנה' תרתי סרי, וכהנה' עשרין וארבע. תניא נמי הכי, לא ירבה לו נשים'
6 וחר ממשפריים וארבע. למאן דדרש' וי', ארבעים ושמונה הוו. תניא נמי הכי, לא ירבה לו נשים' וחר ממשפריים ושמונה. ותנא דידן,
7 מאי טעמיה. אמר רב כהנא, מקיש כהנה' בתרא לכהנה' קמא, מה כהנה' קמא, שית, אף כהנה' בתרא, שית. והא הואי מיכל?
8 אמר רב, עגלה זו מיכל, ולמה נקרא שמה עגלה, שהכיבד עליה בעגלה, וכן הוא אומר' וליולי תרשחם בעגלותי. ומי הוה לימיכל בני,
9 והכתיב' ולימיכל בת שאול לא היה לה ילד עד יום מותה'. אמר רב חסדא, עד יום מותה לא היה לה, כיום מותה היה לה. מכיו
10 בנים, חיבא קא חשיב להו כהכרון, ואילו מעשה דמיכל, בירושלים הוה, דכתיב וימיכל בת שאול נשקפה בעד החלון ותרא את
11 הילד דף מפוז ומכרפר לפני ה' ותבו'. ואמר רב יהודה ואיתימא רב יבסי, שקלתה מיכל למטרספסא. אלא אימא, עד אותו מעשה
12 היה לה, מכאן ואילך לא היה לה. והכתיב ויפק דוד עוד פלגשים ונשים ירושלים, ולמאני שמונה עשר. מאי נשים' ומאי פלגשים',
13 אמר רב יהודה אמר רב, נשים' כהנה' ובקדושין, פלגשים' בלא תהנה' ובלא קדושין. אמר רב יהודה אמר רב, ארבע מאות
14 ילדים היו לו לדוד, ובגין דיהי' ויפת תואר היו, ומגדלי בלויית היו, ובגין וישבין כפרונות של ויב ומתלבין פראשי גיסות היו, והם
15 היו בפעל אגרופין של בית דוד. ואמר רב יהודה אמר רב, תמר, בת יפת תואר היתה, שנאמר' ועמה דבר נא איל המלך פי לא ימעני
16 מנף', ואי סלקא דעתך בת גיטאוי הוא, אחתיה מי הוה שריא ליה. אלא שמע מינה, בת יפת תואר היתה. ואלמנא רע ושמנו
17 וינבך בן שמעה אחי דוד [וינבך] איש חכם, אמר רב יהודה אמר רב, איש חכם' לרשעה. ויאמר מרדכי אתה קכה דל בן המלך
18 ויאמר לו וינבך שכב על משכבך והתחל עד ועשתה לעני את הבריה ותפק המשרת ותצוק לפניו, אמר רב יהודה אמר רב, שעשתה
19 לו מיני טיגון. וישאנה אמנון שנהא גדולה מאד', מאי טעמא, אמר רבי יצחק, נימא נקשרה לו ועשאתו כרות שפכה. וכי נקשרה
20 לו, איתו מאי עבדה. אלא אימא, קשרה לו נימא ועשאתו כרות שפכה. איני, והא דרש רבא, מאי דכתיב' ויצא קד' שם בגוים בנימין',
21 שאין להן לבנות ישראל לא שער בית השחי ולא בית הערוה. שאני תמר, דבת יפת תואר הואי. ויתקח תמר אפר על ראשה [וכהנה']
22 הפסים אשר עליה קרעה', תנא משמיה דרבי הושע בן קרחיה, גר גדול גדרה תמר באותה שעה. אמרו, לבנות מלכים קד, לבנות
23 הרויותות על אחת כמה וכמה. אם לצנועות קד, לפרוצות על אחת כמה וכמה. אמר רב יהודה אמר רב, באותה שעה גזרו

1 **סוסיס** למה לו פי דמשמע תרי הכי גרסינן אי לא כתיב אלא סוס היא לכמה סוסיס
2 חד ולא הוא דאיכא בתרי הרמנא סוסיס והדר סוס חלוק על כל אחד פי אי
3 כתיב סוס גבי לא ירבה והוה אמינא על סוס אחד כול הוא עובר כדמוכח קרא דהרבות
4 סוס ומי' לכמה סוסיס ליכא אלא חד לך לכך שיעה הכותב לעבור על לא תעשה על
5 כל סוס וסוס ותיק ספרים משבושים גרסי' **כתב**
6 לעבור בעשה ולא תעשה פי לא ירבה סוסיס
7 למה לו כול ולא יתכן למען הרבות סוס לאו
8 עשה הוא אי קאי אלאו ולא ישיב:
9 ליבונאה. י'ט כזה שהאות נעשית מן
10 הלכן שממלאין החלק דיו והכתב
11 נעשית ממאילו מנייר חלק ולא נהירא דאין זה
12 כתב דהוי חת תוכות חק ירבות דאמרין בניטין
13 (דף כב) אכן חת לבני וגו' וכי הכי דבני גט אינו
14 כתב גבי ספר תורה נמי אינו כשר ועד אמאי
15 לא חתל כתבא למקרי' (תנאלה) ה' דרי לא
16 נשקת כתיבת האותיות ולא ור' י' דעם
17 מקום דרשמיא ליבונאה ותוכניו ב כתב משונה:
18 ארבעים

1 על תיחוד ועל הפגניה. יחד, דאזויי'תא הוא, דאמר
2 רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחנן, רמי ליהוד
3 מן התורה מניין, שנאמר פי' יסידך אחוד בן אמו',
4 וכי בן אם מסית, בן אב אינו מסית. אלא, לומר
5 לך, בן מתיחד עם אמו, ואין אחר מתיחד עם כל
6 עריות שבתורה. אלא אימא, גזרו על יחוד הפגניה.
7 ואינה בן חנית מתנשא לאמר אני אמרך, אמר רב
8 יהודה אמר רב, תלמוד שבקיש' להללמו ולא הוללמחו.
9 ויעש לו רבב ופרשים וקמשים איש רצים לפניו.
10 מאי רבותא, אמר רב יהודה אמר רב, פולין גבולו.
11 תחול, וחקוקי פפות רגלים היו: **משנה** לא ירבה

12 לו סוסיס, אלא פדי מרפבתו. וקספ' ויהיב לא ירבה לו מאד, אלא פדי ליתן אספניא.
13 וכותב לו ספר תורה לשמו. יוצא למלחמה, מוציאה עמו. נכנס הוא, מכניסה עמו. יושב
14 בדיון, היא עמו. מיסב, היא פגגדו. שנאמר ויהיה עמו וקרא כל בן ימי חייו: **גמרא** תנו
15 רבנן, לא ירבה לו סוסיס, יכול אפילו פדי מרפבתו ופרשיו, תלמוד לומר לו', לו, אינו
16 מרבה, אבל מרבה הוא פדי רבבו ופרשיו. הא מה אני מקיים 'סוסיס', סוסיס התבטלן.
17 מניין שנאפילו סוס אחד והוא כבול, שהוא כ'לא ירבה, תלמוד לומר 'למען הרבות סוס',
18 וכי מאחר דאפילו סוס אחד והוא כבול, קאי כ'לא ירבה, 'סוסיס' למה לי. לעבור בלא
19 תעשה, על כל סוס וסוס. טעמא, דכתב רחמנא לו', הא לאו הכי, הוה אמניא, אפילו
20 פדי רבבו ופרשיו, נמי לא. לא צריכא, לאפשי: וקספ' ויהיב לא ירבה לו' אלא פדי ליתן
21 אספניא: תנו רבנן, וקספ' ויהיב לא ירבה לו', יכול אפילו פדי ליתן אספניא, תלמוד לומר
22 לו', לו אינו מרבה, אבל מרבה הוא פדי ליתן אספניא. טעמא, דכתב רחמנא לו', הא
23 לאו הכי, הנה אמניא, אפילו פדי ליתן אספניא, נמי לא. לא צריכא, להריווה. השתא
24 דאמרת לו' לךרשה, לא ירבה לו נשים, מאי דרשת ביה. למעוטי דהיווה. רב יהודה
25 רמי, פתיב יודי לשלמה ארבעים אלף ארוות סוסיס (למרפבתו) [למרפבו] וכתבי יודי

1 על הייחוד. דאשת איש ועל הפגניה: שבקש להולמו ולא הוללמחו. מתוך שרבו
2 כתר מלכות ולא הוללמו לפי שזוהי שרביט של זהב בתוך חללה מושפן לדופן
3 ואינה מתיישבת בראשו אלא למי שיש לו חריץ בראשו והיא עזרת לבית דוד
4 שכל הראוי למלכות הוללמו ומי שאינו ראוי למלכות אינו הוללמו: מאי רבותא.
5 דחמשים איש לבן מלך. נגדו. מחול וחקוקי
6 כפות הרגלים. ונגדו תחול על כל סוס
7 שתתחול מכבדו לאדם חקוקי כפות
8 הרגלים אין שער בפרסותיהם וריצים על
9 הקרקע ועל הברקען ואינן ניווקין. מתי'
10 אספניא. שבר חיילות מדי שנה בשנה
11 הונבסין והיוצאן עמו כל השנה ג' לו.
12 משמע להרחיב דעתו ולהגדיל רכביו וסוסי:
13 הסוסיס באים ממצרם לארץ ישראל וברך
14 בלא תסיפא לראותם עד עד עולם (שמות
15 יד) עשה ולא תעשה לא רגסי: הוה
16 אמינא אפילו כדי רכבו לא. בתמייה מלכות
17 בלא רכב ופרשים מן השיבא: לאפשי. רכב
18 ופרשים וסוסיס לרכוב בהרוחה ולא
19 במצמזם. לא לאפשו רגסינן כשרוכב סוס
20 אחד ומושר סוס אחד אצלו ביד ורוכב פעם
21 על זה ופעם על זה להרגיע את הבהמה
22 דהרוחה. שלא לצמצם ואם יצטרך לשבור
23 עד חיילות שיהיה מצוי בידו למעוטי
24 הדיוטות. דמתרחין להרבות נשים
25 אצטכלאות. בית גדול למדור הסוסיס:
26 ארוות. הבלדה בין שורה לשורה על פני
27 הבית. כמבנים. חשיב מיהא פורתא: לא
28 נתגלו מקמי תורה. כגון למה נאסרה לבשת
29 טעמא ואכילת חזיר וכיוצא בהן: לשת
30 תורות. הא דשאני מלך מהרשיות דאילו
31 היה הדיוס סגן ליה בודא ומלך בעי תרתה
32 משנת. תרתה במשמע: כתב עברי. של בני
33 עבר תרתה ליבונאה. ארוות גדולות כק
34 ארתן שכותבין בקמיעות ומזוזות:
35 וכתב

1 לשלמה ארבעת אלפים (ארוות) [ארוות] סוסיס. הא פיצד, אם ארבעים אלף אצטכלאות היו, כל אחד ואחד היו בו ארבעת
2 אלפים ארוות סוסיס. ואם ארבעת אלפים אצטכלאות היו, כל אחד ואחד היו בו ארבעים אלף ארוות סוסיס. (רבי) יצחק רמי,
3 כתוב 'אין כסף נחשב בימי שלמה למואמר', וכתוב 'ויתן שלמה את הכסף בירושלים פאכבנים'. לא קשיא, פאן קודם שנשא
4 שלמה את בת פרעה, פאן לאחר שנשא שלמה את בת פרעה. אמר רבי יצחק, שיעה שנשא שלמה את בת פרעה, ירד
5 גביראל ונעץ קנה בים והעלה שידונו, ועליו נבנה פרך גדול שפורזו. ואמר רבי יצחק, מפני מה לא נתגלו מעמי תורה, שהרי
6 שתי מקראות נעשו טעמן, נקשל בהן גדול העולם. פתיב לא ירבה לו נשים, אמר שלמה, אני ארבה ולא אסור, ופתיב יודי
7 לעת זקנת שלמה גישו הפו את לבבו'. וכתוב לא ירבה לו סוסיס' ואמר ארבה ולא אשיב, ופתיב 'ותצא מרפבה
8 ממצורתי בשש' וגו'. וכותב ספר תורה לשמו, תנא, וכבר שלא ותצא בשל אבותיו. אמר (רבא) [רבא] אין על פי שהיו
9 לו אבותיו לאדם ספר תורה, מוצה לכתוב בשלו, שנאמר 'ועתה פתבו לכם את השירה' איתוכיה אפי'. וכותב לו ספר תורה
10 לשמו שלא ותצא בשל אחרים, מלך אין, הדיוס לא. לא צריכא, לשתי תורות, וכרתניא, וכתב לו את משנה וגו' פותב לשמו
11 שתי תורות, אחת שהיא יוצאה ונכנסת עמו' ואחת שמונחת לו בבית גניו. אותה שיוצאה ונכנסת עמו (עושה אותה כמין
12 קמיע, ותולה ברוועו, שנאמר 'שתייה ה' לנגדי תמיד פי מימיני כל אמוט'). אינו נכנס בה לא לבית הפרחץ ולא לבית הפסא,
13 שנאמר 'ויהיה עמו וקרא בו', מקום הראוי לקרות בו. אמר מר זוטרא, ואיתמיא מר עוקבא, פתחלה, ניתנה תורה לישראל
14 ככתב עברי ולשון הקודש, הוה וניתנה להם בימי עזרא, ככתב אשורית ולשון ארמי. בירו דהן לישראל כתב אשורית ולשון
15 הקודש, והיווה להדיוסות כתב עברית ולשון ארמי. מאן הדיוסות, אמר רב הקדא, פותאי. מאי כתב עברית, אמר רב הקדא,
16 כתב ליבונאה. תניא, רבי יוסי אומר, ראוי היה עזרא שתינתן תורה על ידו לישראל, אילמא (לא) קדמו משה, במשה הוא אומר
17 'ומשה עלה אל האלהים, בעזרא הוא אומר 'הוא עזרא עלה מבבל'. מה עליה האמור פאן, תורה. אף עליה האמור לחלן,
18 תורה. במשה הוא אומר 'ואותי צוה בעת ההיא ללמד אתכם חקים ומשפטים', בעזרא הוא אומר 'פי עזרא הכין לבבו לדרוש את
19 תורת ה' (אלהיו) ולעשות וללמד בישראל חוק ומשפט'. ואף על פי שלא ניתנה תורה על ידו, נשתנה על ידו, הכתב, שנאמר
20 וכתב

1 וכתב שנתנוהו. כתב שנתנהו והאי קרא בעורא כתיב שהיו כותבין בימיו כתב משונה שנתנהו ע"י מלאך שכתב מנא מנא תקל ופרסין בימי דניאל כתב דארמי ולשון
2 ארמי ואומל לא כהלילי כתבא למקרא (דכין שחטאו) לא היו יכולין לקרות כתב שכתב המלאך בימי בלשצר והיו עש יהודים הרבה ש"מ בשנתהו אותו כתב באותו
3 היום: את משנה התורה. רמז לנו משה רבינו שכתב שבימיו עתיד להשתנות מן עברי לאשורית שנתן להם בימי דניאל ובא עורא וכתב בו את התורה בכתב אשורית:
4 בכמה בו נתנה תורה לישראל. בימי משה ולמה לא כהלילי כתבא למקרא דכין שחטאו בבית ראשון ובזו את התורה נהפך להם לדרועין לשון תרעין אויב (שמות טו)
5 שכתבהו: שובו לישראל. לעיר מצר

6 שלכם לירושלים והאית שני קא מנבא: כי
7 היום מגיד משנה. מה ששכתח את משנה
8 התורה הזאת: איש לא אחזיר לך מה
9 ששכתח את משנה התורה הזאת: וי
10 העמודים. יתדות כסף העשוש כמין אונקלוס
11 וקבעם בעמודים שבהם תוחבין לולאת
12 קלעי החצר והמקד וכל אונקלוס דומין
13 לוחן אלמא בימי משה עשוין הוחן כגון
14 שלנה העמודים לא נשתנו ל"ג לה
15 בתוספתא ד"ג בתוספתא מה לשונם לא
16 נשתנה דהא ד"ה בלשון הקודש באמרה
17 ועדיין בלשון הקודש היא: כמו קמיע. קטנה
18 בכבה דק שהיא קלה לשאתה שוית' ה'
19 לגר. סיפיה דקרא כי מימיני כל אמטו דוד
20 המלך על שם ספר תורה שבורעו אמר: לא
21 נשתנה כל עיקר. משמע לא נשתכח מהם
22 כלל דהא עליה דר' אחי לאיפלוגי ומאי לא
23 כהלילי כתבא למקראי. ית' בא"ת כי מ"ט
24 מנח את זה וכתב מה שבצע במקום מ"ט
25 כותב ויד' הסמכה ב"ו ובמקום נ"ו כותב
26 ס"ת ובמקום אלף כותב ת"ר ופרסין. שתי
27 פריסת משמע וזו היא פריסת מלכותו
28 ויהיבת למדי ופרס: מפתוח נקפ' אאלרן.
29 עשאן שלש תיבות של חמשה אותיות צירף
30 אותיות הראשונות של כל תיבה ועשאן
31 תיבה אחת וזהו דבר צירף השניות
32 ושלשיות: נפ' אסירה. לי. שכתב נשאתי
33 משונה עשרה: הספירה לנגבא נפשיה
34 לשימא נפ' נגב' ולינגבא חסר שאינו מנחה

35 מקום לנגוב מחזיק עצמו בענוה כאיש שלום
36 כלומר מפר שוקת ותשכ כדך אתה אומר
37 שאני אסור לך קנח בת שבע. שבא
38 עלה לך נפ' ביאות ומקנת בין ומשתכ
39 לתמשע ובמקרא זה כתובים שלש עשרה
40 תיבות ותבא בת שבע אל המלך החיה
41 המלך קן מאד ואבישג השוממת משרת
42 את המלך: התירו לו ליהר. עם אבישג
43 ואנפ' ששנאר התירו לש פניה: ולא התירו
44 לו לרשע. שבת אחת חיה וישנה: אור השך
45 במאהלו. אשתי אלהו ואין אהלו אלא
46 אשה: יצרו עידי אונו. בתריה כתיב:
עבור

35 אשת נעוריה אשר אמה בגרמה
36 ממה אלא אם כן מבקשין מפניו
37 כל אדם שמתה אשתו ראשונה,
38 לא תספד ולא תבכה ולא תבוא
39 דמעטקד, וכתבי' 'ואדרב אל העם
40 בפקד ותמת אשתי בערב', וכתבי'
41 'הניי מחלל את מקדשי ואון
42 עוזכם מחמיר עליכם'. אמר רבי
43 אלכסנדר, כל אדם שמתה אשתו
44 ביומו, עולם חשך בערו, ששאמר
45 'אור חשך באהלו ונח' עליו ודעו'. רבי יוסי
46 בר חנה אמר, פסיעותי מתקצרות,
47 שאמר 'יצרו צעדי אונו'. רבי אבהו
48 אמר, עצתו נופלת, שאמר
49 'ותשליכוני עצתו'. אמר רבה בר
50 בר חנה אמר רבי יוחנן, קשה לזווג
51 פקדעתי ים סוף, שאמר 'אלהים
52 מושיב יתידים ביה', אמר רב
53 יוחנן, אל תיקרו 'מוציא אסירים'
54 אלא 'מוציא אסורים', אל תיקרו
55 'בפזרות' אלא 'בכי ישירות'. איני,
56 ואמר רב יהודה אמר רב, ארבעים
57 יום קודם יצירת העולם, בת קול
58 יוצאת והקמרת בת פלוני לפלוני. לא
59 קשיא, הא בוווג ראשון, לא בוווג
60 שני. אמר רב שמואל בר רחמי, לכל
61 יש תמורה חזי מאשתי נעורים,
62 שאמר 'ואשתי נעורים כי תפאם'.
63 תני לה רב יהודה לרב יצחק בריה,
64 אין אדם מוציא קורת רוח אלא
65 מאשתו ראשונה, שאמר 'יהי מקור
66 ברוך ושמת מאשתי נעורים'

1 וכתב שנתנוהו. כתב שנתנהו והאי קרא בעורא כתיב שהיו כותבין בימיו כתב משונה שנתנהו ע"י מלאך שכתב מנא מנא תקל ופרסין בימי דניאל כתב דארמי ולשון
2 ארמי ואומל לא כהלילי כתבא למקרא (דכין שחטאו) לא היו יכולין לקרות כתב שכתב המלאך בימי בלשצר והיו עש יהודים הרבה ש"מ בשנתהו אותו כתב באותו
3 היום: את משנה התורה. רמז לנו משה רבינו שכתב שבימיו עתיד להשתנות מן עברי לאשורית שנתן להם בימי דניאל ובא עורא וכתב בו את התורה בכתב אשורית:
4 בכמה בו נתנה תורה לישראל. בימי משה ולמה לא כהלילי כתבא למקרא דכין שחטאו בבית ראשון ובזו את התורה נהפך להם לדרועין לשון תרעין אויב (שמות טו)
5 שכתבהו: שובו לישראל. לעיר מצר
6 שלכם לירושלים והאית שני קא מנבא: כי
7 היום מגיד משנה. מה ששכתח את משנה
8 התורה הזאת: איש לא אחזיר לך מה
9 ששכתח את משנה התורה הזאת: וי
10 העמודים. יתדות כסף העשוש כמין אונקלוס
11 וקבעם בעמודים שבהם תוחבין לולאת
12 קלעי החצר והמקד וכל אונקלוס דומין
13 לוחן אלמא בימי משה עשוין הוחן כגון
14 שלנה העמודים לא נשתנו ל"ג לה
15 בתוספתא ד"ג בתוספתא מה לשונם לא
16 נשתנה דהא ד"ה בלשון הקודש באמרה
17 ועדיין בלשון הקודש היא: כמו קמיע. קטנה
18 בכבה דק שהיא קלה לשאתה שוית' ה'
19 לגר. סיפיה דקרא כי מימיני כל אמטו דוד
20 המלך על שם ספר תורה שבורעו אמר: לא
21 נשתנה כל עיקר. משמע לא נשתכח מהם
22 כלל דהא עליה דר' אחי לאיפלוגי ומאי לא
23 כהלילי כתבא למקראי. ית' בא"ת כי מ"ט
24 מנח את זה וכתב מה שבצע במקום מ"ט
25 כותב ויד' הסמכה ב"ו ובמקום נ"ו כותב
26 ס"ת ובמקום אלף כותב ת"ר ופרסין. שתי
27 פריסת משמע וזו היא פריסת מלכותו
28 ויהיבת למדי ופרס: מפתוח נקפ' אאלרן.
29 עשאן שלש תיבות של חמשה אותיות צירף
30 אותיות הראשונות של כל תיבה ועשאן
31 תיבה אחת וזהו דבר צירף השניות
32 ושלשיות: נפ' אסירה. לי. שכתב נשאתי
33 משונה עשרה: הספירה לנגבא נפשיה
34 לשימא נפ' נגב' ולינגבא חסר שאינו מנחה

35 מקום לנגוב מחזיק עצמו בענוה כאיש שלום
36 כלומר מפר שוקת ותשכ כדך אתה אומר
37 שאני אסור לך קנח בת שבע. שבא
38 עלה לך נפ' ביאות ומקנת בין ומשתכ
39 לתמשע ובמקרא זה כתובים שלש עשרה
40 תיבות ותבא בת שבע אל המלך החיה
41 המלך קן מאד ואבישג השוממת משרת
42 את המלך: התירו לו ליהר. עם אבישג
43 ואנפ' ששנאר התירו לש פניה: ולא התירו
44 לו לרשע. שבת אחת חיה וישנה: אור השך
45 במאהלו. אשתי אלהו ואין אהלו אלא
46 אשה: יצרו עידי אונו. בתריה כתיב:
עבור

35 אשת נעוריה אשר אמה בגרמה
36 ממה אלא אם כן מבקשין מפניו
37 כל אדם שמתה אשתו ראשונה,
38 לא תספד ולא תבכה ולא תבוא
39 דמעטקד, וכתבי' 'ואדרב אל העם
40 בפקד ותמת אשתי בערב', וכתבי'
41 'הניי מחלל את מקדשי ואון עוזכם
42 מחמיר עליכם'. אמר רבי אלכסנדר,
43 כל אדם שמתה אשתו ביומו, עולם
44 חשך בערו, ששאמר 'אור חשך באהלו
45 ונח' עליו ודעו'. רבי יוסי בר חנה
46 אמר, פסיעותי מתקצרות, שאמר
47 'יצרו צעדי אונו'. רבי אבהו אמר,
48 עצתו נופלת, שאמר 'ותשליכוני
49 עצתו'. אמר רבה בר בר חנה אמר
50 רבי יוחנן, קשה לזווג פקדעתי ים
51 סוף, שאמר 'אלהים מושיב יתידים
52 ביה', אמר רב יוחנן, אל תיקרו
53 'מוציא אסירים' אלא 'מוציא אסורים',
54 אל תיקרו 'בפזרות' אלא 'בכי ישירות'.
55 איני, ואמר רב יהודה אמר רב,
56 ארבעים יום קודם יצירת העולם, בת
57 קול יוצאת והקמרת בת פלוני לפלוני.
58 לא קשיא, הא בוווג ראשון, לא בוווג
59 שני. אמר רב שמואל בר רחמי, לכל
60 יש תמורה חזי מאשתי נעורים,
61 שאמר 'ואשתי נעורים כי תפאם'.
62 תני לה רב יהודה לרב יצחק בריה,
63 אין אדם מוציא קורת רוח אלא מאשתו
64 ראשונה, שאמר 'יהי מקור ברוך ושמת
65 מאשתי נעורים'

1 וכתב שנתנוהו. כתב שנתנהו והאי קרא בעורא כתיב שהיו כותבין בימיו כתב משונה שנתנהו ע"י מלאך שכתב מנא מנא תקל ופרסין בימי דניאל כתב דארמי ולשון
2 ארמי ואומל לא כהלילי כתבא למקרא (דכין שחטאו) לא היו יכולין לקרות כתב שכתב המלאך בימי בלשצר והיו עש יהודים הרבה ש"מ בשנתהו אותו כתב באותו
3 היום: את משנה התורה. רמז לנו משה רבינו שכתב שבימיו עתיד להשתנות מן עברי לאשורית שנתן להם בימי דניאל ובא עורא וכתב בו את התורה בכתב אשורית:
4 בכמה בו נתנה תורה לישראל. בימי משה ולמה לא כהלילי כתבא למקרא דכין שחטאו בבית ראשון ובזו את התורה נהפך להם לדרועין לשון תרעין אויב (שמות טו)
5 שכתבהו: שובו לישראל. לעיר מצר
6 שלכם לירושלים והאית שני קא מנבא: כי
7 היום מגיד משנה. מה ששכתח את משנה
8 התורה הזאת: איש לא אחזיר לך מה
9 ששכתח את משנה התורה הזאת: וי
10 העמודים. יתדות כסף העשוש כמין אונקלוס
11 וקבעם בעמודים שבהם תוחבין לולאת
12 קלעי החצר והמקד וכל אונקלוס דומין
13 לוחן אלמא בימי משה עשוין הוחן כגון
14 שלנה העמודים לא נשתנו ל"ג לה
15 בתוספתא ד"ג בתוספתא מה לשונם לא
16 נשתנה דהא ד"ה בלשון הקודש באמרה
17 ועדיין בלשון הקודש היא: כמו קמיע. קטנה
18 בכבה דק שהיא קלה לשאתה שוית' ה'
19 לגר. סיפיה דקרא כי מימיני כל אמטו דוד
20 המלך על שם ספר תורה שבורעו אמר: לא
21 נשתנה כל עיקר. משמע לא נשתכח מהם
22 כלל דהא עליה דר' אחי לאיפלוגי ומאי לא
23 כהלילי כתבא למקראי. ית' בא"ת כי מ"ט
24 מנח את זה וכתב מה שבצע במקום מ"ט
25 כותב ויד' הסמכה ב"ו ובמקום נ"ו כותב
26 ס"ת ובמקום אלף כותב ת"ר ופרסין. שתי
27 פריסת משמע וזו היא פריסת מלכותו
28 ויהיבת למדי ופרס: מפתוח נקפ' אאלרן.
29 עשאן שלש תיבות של חמשה אותיות צירף
30 אותיות הראשונות של כל תיבה ועשאן
31 תיבה אחת וזהו דבר צירף השניות
32 ושלשיות: נפ' אסירה. לי. שכתב נשאתי
33 משונה עשרה: הספירה לנגבא נפשיה
34 לשימא נפ' נגב' ולינגבא חסר שאינו מנחה

35 מקום לנגוב מחזיק עצמו בענוה כאיש שלום
36 כלומר מפר שוקת ותשכ כדך אתה אומר
37 שאני אסור לך קנח בת שבע. שבא
38 עלה לך נפ' ביאות ומקנת בין ומשתכ
39 לתמשע ובמקרא זה כתובים שלש עשרה
40 תיבות ותבא בת שבע אל המלך החיה
41 המלך קן מאד ואבישג השוממת משרת
42 את המלך: התירו לו ליהר. עם אבישג
43 ואנפ' ששנאר התירו לש פניה: ולא התירו
44 לו לרשע. שבת אחת חיה וישנה: אור השך
45 במאהלו. אשתי אלהו ואין אהלו אלא
46 אשה: יצרו עידי אונו. בתריה כתיב:
עבור

1 ואימא לא לירבו כלל. תימה דרבעי פרע בכנאי מוקי לה אלא נראה לומר דהיא אימא
2 שלא לירבו שלשים דרבעי שיעור פרע אלא יגלוהו בכ"ט ומשני א' כתיב לא
3 ישלחו פרע משמע לא ישלחו שיעור פרע אבל השתא דכתיב פרע קמא לא ישלחו
4 משמע טפי מפרע לא ישלחו.

אלא

5 גמרא גמריי לה ואתא יחזקאל ואסמכה
6 אקרא. וקשה דהי רב איש עינמי סותר
7 דבריו ומישב דף הקישא דחזקאל שסותר
8 דבריו הראשונים אמר רב איש לעיל פרוע
9 ראש דלא מחלי עבדה וירל מנה שרב איש
10 אמר גמרא גמריי ואתא יחזקאל ואסמכה אקרא
11 מותרני שתי הקשיות דעד דאתי יחזקאל מאן
12 אמרה ומתרגה קושיא דלעיל דבין דגמרא
13 היא מינע מחלי עבדה חבי גמריי הלכתא למיתה
14 ואחילי עבדה לא גמריי ויחזקאל אסמכה
15 אקרא מעינן ההלכה אסמכה ואי' לא אסמכינן
16 לעשות ההקשא קל לענן מיתה אבל לעל
17 דלא ידע גמריי סבבה סבר הוא לעשות הקשיא
18 מפרועי ראש לשתיין זין מכל וכל דאין היקש
19 למחצה
20 **כסום** יכסמו. פני בעין כוסמת הגרל כך
21 שבלק ראשו של זה בצד עיקרו של
22 זה.

הדרן עלך כהן גדול

1 **ענין**. **אמר לו**, **כגון מאן**. **אמר לו**, **כגון אפך**. **איני**,
2 **והא מקרי ליה רב הוהיה לרב יצחק בריה /מוצא אני**
3 **מר ממות את האשה אשר היא מצוידים ותרומים**.
4 **ואמר לו**, **כגון מאן**. **ואמר לו**, **כגון אפך**. **מיחזק**
5 **תיקפאי**, **עביורי מעבדאי במלה**. **אמר רב שמואל בר**
6 **אוביאי משמיה דרב**, **אשה גולם היא**, **ואינה פורחת**
7 **ברית אלא למי שעשאה פלי**, **שאמר כי בועלך**
8 **עושה צבאות שמו**. **תנא**, **אין איש מת אלא לאשתו**,
9 **ואין אשה מתה אלא לבעלה**. **אין איש מת אלא**
10 **לאשתו**, **שאמר יצחק אילמלך איש נעמי**. **ואין**
11 **אשה מתה אלא לבעלה**, **שאמר ואני בבאי מפרן**
12 **מתה עלי רחל**: **אין ואין אותו כו'**: **תנו רבנן**, **מלך**
13 **מספתר בכל יום**, **כהן גדול מערב שבת לערב שבת**,
14 **כהן הדיוט אחד לשלשים יום**. **מלך מספתר בכל יום**,
15 **שאמר מלך ביפיו תחווה ענין**: **כהן גדול מערב**
16 **שבת**: **אמר רב שמואל בר נחמן אמר רבי יוחנן**,

17 **הואיל ומשמרות מתחדשות**. **כהן הדיוט אחד לשלשים יום**, **דכתיב וראשם לא יגלוהו ופרע**
18 **לא ישלחו**, **כסום יכסמו את ראשיהם**: **וילף פרע** /פרע/ **מזויר**, **כתיב הקא פרע לא ישלחו**,
19 **וכתיב התם גרל פרע שער ראשו**, **מה לחלו שלשים**, **אף פאן שלשים**. **ותנן נמי**, **סתם**
20 **דירות שלשים יום**: **ותתם**, **מנא לן**. **אמר רב מתנה**, **דאמר קרא קדש ודחו**, **בגומריא**
21 **תלתין הוו**. **אמר ליה רב פפא לאבי**, **אימא**, **לא לירבו כלל**. **אמר ליה**, **א' כתיב לא ישלחו**
22 **פרע**, **בדקאמרת**. **השתא ככתיב פרע**, **פרע ליהו**. **שלוהו**, **לא ישלחו**. **אין הכי**, **האידין**
23 **נמי**. **דימאי דיון**, **מה זין בזמן ביאה הוא דאסור**. **שלא בזמן ביאה שרי**. **אף פרועי נמי**, **בזמן**
24 **ביאה אסור**, **שלא בזמן ביאה שרי**. **וזין שלא בזמן ביאה שרי**, **ותתניא רבי אומר**, **אומר אני**,
25 **כהנים אסורין לשחות זין לעולם**, **אבל מה אעשה שתקנתו לקללתו**. **ואמר אבי**, **כמאן שתי**
26 **כהני חמרא האדנא**, **כרבי מכלל דרבנן אסרי**. **התם**, **היינו מעמא**, **כהרהר יבנה בית המקדש**,
27 **וכענין כהן הראוי לעבודה וליפא**. **הכא נמי**, **כעניא כהן הראוי לעבודה וליפא**. **הכא**, **אפשר**
28 **דמספר ועייל**. **התם נמי**, **אפשר דגנים פורתא ועייל**, **דאמר רב אחא**, **דרף מיל**, **ושינה כל**
29 **שהוא**. **מפיגין את תיין**. **ולאו איתמר עליה**, **אמר רב נחמן אמר רבה בר אבהו**, **לא שנו אלא**
30 **ששתה כדי רביעית**. **אבל יותר מדי רביעית**, **כל שפן דדרך מוחדתו ושינה משכרתו**. **רב**
31 **איש אמר**, **שתיו זין דמחלי עבודה**, **גזור כהן רבנן**. **פרועי ראש דלא מחלי עבודה**, **לא נקרו**
32 **כהן רבנן**. **מיתובי**, **ואלו שבמיתה**, **פרועי ראש ושתיו זין**. **בשקלא שתינו זין**. **דכתיב זין ושקרו**
33 **אתשת אתה ויניד ולא מתוהו**, **אלא פרועי ראש מנא לן**. **דאיתקש שתינו זין** **לפרועי**
34 **ראש**, **דכתיב וראשם לא יגלוהו ופרע** /פרע/ **והיו** /וכתיב/ **זין לא ישלחו**. **וגו'**, **מה שתינו זין**
35 **במיתה**, **אף פרועי ראש במיתה**. **ומינה**, **מה שתינו זין דמחלי עבודה**, **אף פרועי ראש דמחלי**
36 **עבודה**. **קשיא**. **אמר ליה רבינא לרב אישי**, **האי**, **עד דלא אתא יחזקאל**. **מאן אמרה**. **ולישמעוד**,

1 **ענין** **מעבדא במלה**. **מעברת על מדותיה**. **גולם הוא**. **קודם שנובעתה**. **גולה**. **כלי**
2 **שלא נגמר קרוי גולם כדתנן גולמי כלי גזילי ומטקי**. **משניות**. **מחלות**.
3 **ומתחדשות בשבת זו ויראה חזו נבנסת וצריך להסתפר מפני משמרת חדשה זו**
4 **ונבנסת שוראדוה בויפ: לא לירבו כלל**. **ואפי' עד שלשים**. **אמר ליה**. **פרע מקרי**
5 **בשלשים יום**: **א' הוה כתיב לא ישלחו פרע**.
6 **הוה משמע לא יגילוהו פרע עד שיעור פרע**
7 **השתא דכתיב ופרע לא ישלחו דקאמר פרע**
8 **הדר לא ישלחו משמע פרע שלשים יום**
9 **ליתוי אבל שטוי לפי לא ישלחו**. **דומיא**
10 **דיין**. **דסמוך ליה זין לא ישוה בבואם וגו'**
11 **מקיש פרועי ראש לשתיין זין וכתיב בין**
12 **בבואם**: **רב אומר**. **אמר אני כהן אסור**
13 **לשחות זין לעולם**. **ורשא דבריתא קתני כהן**
14 **המכיר משמרתו ומשמרת בית אב שלו**
15 **אסור בין כל אותו דיוס אין בזמן הוא מכיר**
16 **משמרתו ואינו מכיר בית אב שלו מכיר**
17 **אותו שבת אינו מכיר לא משמרתו ולא**
18 **משמרת בית אב שלו אסור לשחות זין**
19 **לעולם שמא עכשיו וכו' וזוהו איש לוחש**
20 **שמא יבנה בית המקדש**. **רבי אומר**. **אומר**
21 **אני**. **אם באנו לוחש שמא יבנה אסור בין**
22 **לעולם ואפילו הוא מכיר שאינו עכשיו ומן**
23 **משמרתו שמא יבנה וכל הקודם ואשתבח**
24 **יעיל ועבדי**: **אבל מה אעשה שתקנתן**
25 **לקללתן**. **חזרבן הבית שקלקלו ועירבב סוד**
26 **משמרתיהן שדיה אוסרין בין בזמן משמרתן**
27 **ומיתין שלא בזמן משמרתן הוא תיקן**
28 **עכשיו לשחות זין לעולם דלא חייש שמא**
29 **יבנה תתאום**. **כמאן שתי האריתא כתי**
30 **המרא כרבי**. **שהרי רוב כהנים אינן בקיאן**
31 **בזמן משמרתיהן ואסורין לעולם לרבנן**
32 **התם היינו מעמא כו'**. **שנויא היא ובנחוחא**
33 **רסיתן לה כלומר מדאורייתא שרי ורבנן הוא**
34 **דגזרו**. **ופרכינן תבא נמי מדרה יבנה וכו'**
35 **שתיו זין דמחלי עבודה**. **דכתיב ויקרא ו** זין
36 **ושכר וגו' וסופין להבהיל בין הקדש ובין**
37 **החול משמע בין עבדה קדושה לעבדה**
38 **מחוללת גזרו כהן רבנן בזמן הזה משום**
39 **מדרה יבנה**. **ה"נ אף פרועי ראש מחלי**
40 **עבודה קשיא**: **הא עד דלא אתא יחזקאל**.
41 **ואקשיננה מאן אמרה**. **פירוש מחביא נפקא**
42 **לן פרועי ראש במיתה**: **הא דאמר רב הסדא**
43 **בביתם כפי' שני דבר זה דכהן ערל פסול**
44 **לעבודה**: **כל בן נכר**. **כזה שנתחברו מעל**
45 **לאביו בשבועים וערל כולו או ערל שער**
46 **שמתו אחיו מחמת מילה**. **יחידאה**. **נאח וזהו**
47 **דוגמתה**. **מן אליעזר**. **חננו של רבי היה נתון**
48 **ממנו ולמדו לו אותה הספירה**.

הדרן עלך כהן גדול

1 **הא דאמר רב הסדא**, **דבר זה מתורת משה רבינו לא למדנו**, **עד שבא יחזקאל ולימדנו**, **כל בן נכר ערל לב וערל בשר לא יבא**
2 **אל מקדש לשרתני**, **עד דלא בא יחזקאל מאן אמרה**. **אלא**. **מכרא גמורי לה ואתא יחזקאל ואסמכה אקרא**. **הכא נמי**, **מכרא גמורי**
3 **לה ואתא יחזקאל ואסמכה אקרא**. **(וכי גמריי הכהן למיתה**, **לאחילי עבודה לא גמורי)**. **כסום יכסמו את ראשיהם**. **מאי כסום**
4 **יכסמו את ראשיהם**. **תנא**. **כמין הספורת לוליינית**. **מאי הספורת לוליינית**. **אמר רב הוהיה אמר שמואל**. **הספורהא ויראה**. **היכי**
5 **דימא אמר רב אישי**. **ראשו של זה בצד עיקרו של זה**. **שאלו את רבי**. **איהוה הספורה של כהן גדול**. **אמר לון**. **צאו וראו מהספורה**
6 **של בן אלעשה**. **תנאי**. **רבי אומר**. **לא על חנם פירז בן אלעשה את מעותיו**. **אלא כדי לתראות בו הספורה של כהן גדול**:

הדרן עלך כהן גדול

1 זה בורר לו אחר. משמע זה בורר לו ביד אחד שוק ג' זה אחד הרי ששה ושניהם
2 בוררין להם עוד אחד אפי' ט' והיינו דקא מתמה מאי זה בורר כו' זה בורר כו' זה בורר כו' זה בורר כו' זה בורר כו'
3 נמ' הכי קאמר כשזה בורר לו ב"ד אחד וזה בורר לו ב"ד אחד. וכל אחד פוסל
4 אותו ב"ד שבידו חבירו ואינו רוצה לדון לפניו: שנייה בוררין להם אחד. כלומר

5 אן יוכלין לבקוּף זה את זה אלא בוררין ג'
6 שיתרנו בו שניהם: ואפי' ט' לוח מצוי מעבב
7 בתמיה. והאמר ר"א. לקמן בסוף פירוקין נהך
8 אלא: לא שנו. אחד מאי נידון כאן ואחד
9 אמר נלך לבית הוועד בפתח אורח אורח
10 לבית הוועד: ואלא דקאמר מלוה נלך לבית
11 הוועד. דעבד ליה לאיש מלוה: כדאמר ר'
12 יוחנן. לקמן בשמעתין: בערבותא שבסוריא.
13 שלא היו בקאבין ברין תורה הלכך אפילו
14 לזה מצוי מעבב: כי דינא הרב הונא ורב
15 חסדיא דהריותהו ביה מינס: ועוד מאי זה
16 בורה. דמשמע דרבי דינא: יצא דין אמת
17 לאמתו. רציתו בעלי דינין דסבר הדיין ריי'
18 אני בעצמי ביררתי האחד ואם היה יכול
19 להפך בזכותי היה מתפך והיידין בעעצן
20 נהוה דעתן כבזכות שניהן מפי
21 ששניהם ביררו: אמ"כ יודעין מי חותם
22 עמקו. שמא יתתמו עמוהם עד אחד פסול
23 ומבטל עדות כולם ומנאמו אלו בושם
24 ורבנן אית להו דרב יוחנן. הלכך דעת
25 הידיין בעען שבררו מי ישב עמוהם אדם
26 הגון: ואין נכנסין לשעודה כו'. שגנאי הוא
27 לתלמידי חכמים לכתוב אלעז עם הארץ
28 בעטרה: זה פוסל דיניו של זה וזה פוסל
29 דיניו של זה. יכול לומר לו לא אדון לפניו.
30 (ע"כ) הכי קאמר אבל אם היו כשרין
31 שאינם קרובין ולא פסולין אף ע"פ שוק
32 יושבי קרנת נעשו כמנוחה: עד שיקבל עליו
33 כפי ב"ד מוחה. אלמא מוחין מוחה
34 ר"מ: והא עדים כפופותייהו. רמב"ם אם אינם
35 קרובים או פסולים: דקבלו עליו בתרי.
36 בתחלת דבריהם קבלוהו עליהם בשנים
37 נאמן עלי' וכו'. בדינין קמיירי מדקתנא ג'
38 רועי בקר:

ואמר

1 מאי זה בורר לו אחד זה בורר לו אחד. פ"ה דמשמע דלדון ט' כיצד זה בורר לו ביד
2 אחד דרי ג' זה בורר לו ביד אחד דרי ששה ושניהם מוריים להם ב"ד אחד הרי
3 ט' ולהכי מתמה בתלאת סגי ולא נהירא שררי משמעת הלשון אינו כן דא"כ היל
4 להקשות כדאיא דהא נקשא גופא רישא אסיפא אמרת דיני ממונות בשלשה אלמא בג'
5 סגי והדר קאמר דרעין ט' ונל דאף בתחילה
6 היה יודע כמו שמפרש אה"כ שזה פוסל לו של
7 חבירו וזה פוסל ביד של חבירו ולא ישבו כ"א
8 ג' אחרונים כדקאמר המתיר ולא פריך אלא
9 למשנא דמתני' דקתני זה בורר בידו וזה בורר
10 ולהכי פריך מאי זה בורר לו אחד כלומר לא סגי
11 בלא הכי ומשני כשזה בורר כלומר אן חובה
12 דאי לעשות כן אלא מתניי מירי אם אידע כה
13 כגון' בי דינא דרב הונא ורב חסדא דאמר ליה
14 מאי קמטרנאן לך וכו'. פירש הקונטרס
15 שהיו מבוקש אחד ולא הדרתה אמרי'
16 (ערויבין סב) דרב חסדא לא היה מורה לפני רב
17 הונא אפי' ביעתא כביתא וכ"ש דדון ליה היה
18 עשה בפניו ונ"ל שהיו סמוכים זה לזה חפץ לג'
19 פירסאות.

20 כרי שיצא הדין לאמתו. פירש הר"בן
21 שאפילו הדייב יפרעו ברצון ויאמר
22 קושטא דיניי שאני בעצמי ביררתי האחד ואם
23 היה יכול להפך בזכותי היה מתפך לפום הירגא
24 משמע כך הפירוש שמתוך שבריר זה שלו זה
25 שלו השלישי יצא הדין לאמתו בלא עות
26 שיודא הענין שקול לא ידבר מהתפכן לחובה על
27 מהתפכן לבזות ולא להפך.

ואמר

1 זה בורר לו אחד זה בורר לו אחד. פ"ה דמשמע דלדון ט' כיצד זה בורר לו ביד
2 אחד דרי ג' זה בורר לו ביד אחד דרי ששה ושניהם מוריים להם ב"ד אחד הרי
3 ט' ולהכי מתמה בתלאת סגי ולא נהירא שררי משמעת הלשון אינו כן דא"כ היל
4 להקשות כדאיא דהא נקשא גופא רישא אסיפא אמרת דיני ממונות בשלשה אלמא בג'
5 סגי והדר קאמר דרעין ט' ונל דאף בתחילה
6 היה יודע כמו שמפרש אה"כ שזה פוסל לו של
7 חבירו וזה פוסל ביד של חבירו ולא ישבו כ"א
8 ג' אחרונים כדקאמר המתיר ולא פריך אלא
9 למשנא דמתני' דקתני זה בורר בידו וזה בורר
10 ולהכי פריך מאי זה בורר לו אחד כלומר לא סגי
11 בלא הכי ומשני כשזה בורר כלומר אן חובה
12 דאי לעשות כן אלא מתניי מירי אם אידע כה
13 כגון' בי דינא דרב הונא ורב חסדא דאמר ליה
14 מאי קמטרנאן לך וכו'. פירש הקונטרס
15 שהיו מבוקש אחד ולא הדרתה אמרי'
16 (ערויבין סב) דרב חסדא לא היה מורה לפני רב
17 הונא אפי' ביעתא כביתא וכ"ש דדון ליה היה
18 עשה בפניו ונ"ל שהיו סמוכים זה לזה חפץ לג'
19 פירסאות.

20 כרי שיצא הדין לאמתו. פירש הר"בן
21 שאפילו הדייב יפרעו ברצון ויאמר
22 קושטא דיניי שאני בעצמי ביררתי האחד ואם
23 היה יכול להפך בזכותי היה מתפך לפום הירגא
24 משמע כך הפירוש שמתוך שבריר זה שלו זה
25 שלו השלישי יצא הדין לאמתו בלא עות
26 שיודא הענין שקול לא ידבר מהתפכן לחובה על
27 מהתפכן לבזות ולא להפך.

ואמר

1 זה בורר לו אחד זה בורר לו אחד. פ"ה דמשמע דלדון ט' כיצד זה בורר לו ביד
2 אחד דרי ג' זה בורר לו ביד אחד דרי ששה ושניהם מוריים להם ב"ד אחד הרי
3 ט' ולהכי מתמה בתלאת סגי ולא נהירא שררי משמעת הלשון אינו כן דא"כ היל
4 להקשות כדאיא דהא נקשא גופא רישא אסיפא אמרת דיני ממונות בשלשה אלמא בג'
5 סגי והדר קאמר דרעין ט' ונל דאף בתחילה
6 היה יודע כמו שמפרש אה"כ שזה פוסל לו של
7 חבירו וזה פוסל ביד של חבירו ולא ישבו כ"א
8 ג' אחרונים כדקאמר המתיר ולא פריך אלא
9 למשנא דמתני' דקתני זה בורר בידו וזה בורר
10 ולהכי פריך מאי זה בורר לו אחד כלומר לא סגי
11 בלא הכי ומשני כשזה בורר כלומר אן חובה
12 דאי לעשות כן אלא מתניי מירי אם אידע כה
13 כגון' בי דינא דרב הונא ורב חסדא דאמר ליה
14 מאי קמטרנאן לך וכו'. פירש הקונטרס
15 שהיו מבוקש אחד ולא הדרתה אמרי'
16 (ערויבין סב) דרב חסדא לא היה מורה לפני רב
17 הונא אפי' ביעתא כביתא וכ"ש דדון ליה היה
18 עשה בפניו ונ"ל שהיו סמוכים זה לזה חפץ לג'
19 פירסאות.

20 כרי שיצא הדין לאמתו. פירש הר"בן
21 שאפילו הדייב יפרעו ברצון ויאמר
22 קושטא דיניי שאני בעצמי ביררתי האחד ואם
23 היה יכול להפך בזכותי היה מתפך לפום הירגא
24 משמע כך הפירוש שמתוך שבריר זה שלו זה
25 שלו השלישי יצא הדין לאמתו בלא עות
26 שיודא הענין שקול לא ידבר מהתפכן לחובה על
27 מהתפכן לבזות ולא להפך.

1 ואמר רב דימי כגון דקבליה בחד. תימה למה לי לאתייזי הא דרב דימי ויש לומר דאי
 2 לא דרב דימי לא הוה קשיא ליה תניא דאי מתתם היא דמיירי דקביל עליה
 3 כבי תרי דהוי חרתי לריעותא והתם קאמר ר"מ דיכול לחזור אבל בחדא לריעותא לא
 4 אמר רבי מאיר דיכול לחזור בו ומשום הכי מייחי מילתיה דרב דימי דאקו שמענך לן
 5 דאפילו בחדא וריעותא קאמר ר' מאיר יכול
 6 לחזור בו וקא משקי שפיר תניא:

7 **ורבנן** כרבי עירך לברר. ה"ג הקנטרס ללשון
 8 אחרון דרבנן סביר דערץ לברר כו' אם
 9 יאמר אדם בביד אביא ב' ביתי בעדים בשמים
 10 ערץ לברר דברוי ולחביא שתי ביתי עדים
 11 כשרים ואם לא הביאם כשרים יפסיד הלכך
 12 אינו יכול לפסול הראשונים שאם הראשון
 13 פסולין לו לא יגבה חובו בעדים אחרונים
 14 שערץ לברר ולחביא כולם כשרים וקשה לר"ת
 15 דבפ' פטו שפוט (ב' כס"ט וע"ס) משמע דאפילו
 16 מאן דאמר ערץ הייתי לכתחלה יאמר לו כ' ביד
 17 ברר דברך אבל מפל מקום אם אין יכול לברר
 18 בכך לא יפסיד ונראה לר"ת בפ"ה ללשון ראשון
 19 ר"מ סבר ערץ לברר הלכך יכול לפסול ל
 20 הראשונים לפי שלא יפסיד שום דבר אם
 21 הראשונים פסולין לפי שבידו אין אותם ו' לברר
 22 דברך ומסתמא לפי מה שביד יצוה יללו
 23 וא"כ לא יפסיד לפסול הראשונים שמתקיים
 24 העדות בשאר:

17 בלולה
 18 **ערץ לברר**. אבל בבת אחת, דברוי הפל אין יכול לפסולן. אמרו לפרקי רב אמר ורב אמר,
 19 אין שם אלא פת אחת, מהו. אין שם אלא פת אחת, והאמרת אבל בבת אחת, דברוי הפל
 20 אין יכול לפסולן. אלא, נמצאת פת שניה קרובין או פסולין, מהו. אמר ליה, כבר העידו
 21 עדים הראשונים. איפא דאמר, אמר רב אשי, כבר העידו עדים הראשונים. נקא, פלוגתא
 22 דרבי ורבן שמעון בן גמליאל קמפלגי, דתניא, הבא לדון בשטר בחזקה, נידון בשטר,
 23 דברוי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר, נידון בחזקה. ותנינן בה, בחזקה ולא בשטר? אלא
 24 אימא, אף בחזקה. וקיימא לן, דבערין לברר, פליגי. לא, אליבא דרבן שמעון בן גמליאל,
 25 פולג עלקא לא פליגי. פי פליגי, אליבא דרבי. דרבי מאיר פרי, ורבנן אמרי לך, עד כאן
 26 לא קאמר רבי התם, אלא בחזקה דמפח שטרך קאתי. אבל תבא דהני עדים לאו מפח
 עדים אחרני קאתו, אפילו רבי מודה דאין ערץ לברר. פי אתא רבין אמר רבי יוחנן ורישא
 בעדים

1 ואמר רב דימי. ודא קתני נאמן על אבא כגון דקבליה עליה בחד דרין ויש שנים
 2 כשרין עמו ואפילו הכי כיון דפסול מדאורייתא מצו הדר ביה הבא נמי כיון דחד
 3 למנמן לא מתכשר מצו הדר ביה: **אלפא דיוקא קתני**. מדשני במילתיה דרביינן
 4 נקט לשון יחיד ובעדים נקט לשון רבים ולימא דיריש לקיש ודנרא קושין לרובא:

5 **ואמר רב דימי בריה דרב נהמן בריה דרב יוסף, גבון**
 6 **דקבליה עליה בחד. צריכא, דאי תנא אבא ואביו,**
 7 **בהא קאמר רבנן דלא מצו הדר ביה, משום דאבא**
 8 **ואביו חוו לעלמא. אבל הדר כבי תרי, דלעלמא לא**
 9 **חוו, אימא מודו ליה לרבי מאיר. ואי אשקעינן בהא,**
 10 **בהא קאמר רבי מאיר. אבל בתיא, אימא [מודה]**
 11 **לחו דרבנן, צריכא. הא מדקתני ורישא דיינו, וסיפא**
 12 **עדי, אלקא דיקא קתני. אמר רבי אלקור, בלא הוא**
 13 **ואחר לפוסלן. כל קמויניה? נוגע בעדותו הוא. אמר**
 14 **רב אחא בריה דרב איקא, גבון שטרך עליו ערער.**
 15 **ערער דמאי. אלימא ערער דגולגולתא, כל קמויניה?**
 16 **נוגע בעדותו הוא. אלא ערער דפגם משפחה, רבי**
 17 **מאיר סבר, הני, אמשפחה קמסחדי, ואיהו ממיילא**
 18 **קפסול. ורבנן סברי, סוף סוף נוגע בעדותו הוא. פי**
 19 **אתא רב דימי אמר רבי יוחנן, מחלוקת בשמי ביתי**
 20 **עדים. דרבי מאיר סבר, ערץ לברר. ורבנן סברי, אינו**
 21 **ערץ לברר. אבל בבת אחת, דברוי הפל אין יכול לפסולן. אמרו לפרקי רב אמר ורב אמר,**
 22 **אין שם אלא פת אחת, מהו. אין שם אלא פת אחת, והאמרת אבל בבת אחת, דברוי הפל**
 23 **אין יכול לפסולן. אלא, נמצאת פת שניה קרובין או פסולין, מהו. אמר ליה, כבר העידו**
 24 **עדים הראשונים. איפא דאמר, אמר רב אשי, כבר העידו עדים הראשונים. נקא, פלוגתא**
 25 **דרבי ורבן שמעון בן גמליאל קמפלגי, דתניא, הבא לדון בשטר בחזקה, נידון בשטר,**
 26 **דברוי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר, נידון בחזקה. ותנינן בה, בחזקה ולא בשטר? אלא**
 27 **אימא, אף בחזקה. וקיימא לן, דבערין לברר, פליגי. לא, אליבא דרבן שמעון בן גמליאל,**
 28 **פולג עלקא לא פליגי. פי פליגי, אליבא דרבי. דרבי מאיר פרי, ורבנן אמרי לך, עד כאן**
 29 **לא קאמר רבי התם, אלא בחזקה דמפח שטרך קאתי. אבל תבא דהני עדים לאו מפח**
 30 **עדים אחרני קאתו, אפילו רבי מודה דאין ערץ לברר. פי אתא רבין אמר רבי יוחנן ורישא**
 בעדים

1 ודא קתני נאמן על אבא כגון דקבליה עליה בחד דרין ויש שנים
 2 כשרין עמו ואפילו הכי כיון דפסול מדאורייתא מצו הדר ביה הבא נמי כיון דחד
 3 למנמן לא מתכשר מצו הדר ביה: **אלפא דיוקא קתני**. מדשני במילתיה דרביינן
 4 נקט לשון יחיד ובעדים נקט לשון רבים ולימא דיריש לקיש ודנרא קושין לרובא:
 5 **ואמר רב דימי בריה דרב נהמן בריה דרב יוסף, גבון**
 6 **דקבליה עליה בחד. צריכא, דאי תנא אבא ואביו,**
 7 **בהא קאמר רבנן דלא מצו הדר ביה, משום דאבא**
 8 **ואביו חוו לעלמא. אבל הדר כבי תרי, דלעלמא לא**
 9 **חוו, אימא מודו ליה לרבי מאיר. ואי אשקעינן בהא,**
 10 **בהא קאמר רבי מאיר. אבל בתיא, אימא [מודה]**
 11 **לחו דרבנן, צריכא. הא מדקתני ורישא דיינו, וסיפא**
 12 **עדי, אלקא דיקא קתני. אמר רבי אלקור, בלא הוא**
 13 **ואחר לפוסלן. כל קמויניה? נוגע בעדותו הוא. אמר**
 14 **רב אחא בריה דרב איקא, גבון שטרך עליו ערער.**
 15 **ערער דמאי. אלימא ערער דגולגולתא, כל קמויניה?**
 16 **נוגע בעדותו הוא. אלא ערער דפגם משפחה, רבי**
 17 **מאיר סבר, הני, אמשפחה קמסחדי, ואיהו ממיילא**
 18 **קפסול. ורבנן סברי, סוף סוף נוגע בעדותו הוא. פי**
 19 **אתא רב דימי אמר רבי יוחנן, מחלוקת בשמי ביתי**
 20 **עדים. דרבי מאיר סבר, ערץ לברר. ורבנן סברי, אינו**
 21 **ערץ לברר. אבל בבת אחת, דברוי הפל אין יכול לפסולן. אמרו לפרקי רב אמר ורב אמר,**
 22 **אין שם אלא פת אחת, מהו. אין שם אלא פת אחת, והאמרת אבל בבת אחת, דברוי הפל**
 23 **אין יכול לפסולן. אלא, נמצאת פת שניה קרובין או פסולין, מהו. אמר ליה, כבר העידו**
 24 **עדים הראשונים. איפא דאמר, אמר רב אשי, כבר העידו עדים הראשונים. נקא, פלוגתא**
 25 **דרבי ורבן שמעון בן גמליאל קמפלגי, דתניא, הבא לדון בשטר בחזקה, נידון בשטר,**
 26 **דברוי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר, נידון בחזקה. ותנינן בה, בחזקה ולא בשטר? אלא**
 27 **אימא, אף בחזקה. וקיימא לן, דבערין לברר, פליגי. לא, אליבא דרבן שמעון בן גמליאל,**
 28 **פולג עלקא לא פליגי. פי פליגי, אליבא דרבי. דרבי מאיר פרי, ורבנן אמרי לך, עד כאן**
 29 **לא קאמר רבי התם, אלא בחזקה דמפח שטרך קאתי. אבל תבא דהני עדים לאו מפח**
 30 **עדים אחרני קאתו, אפילו רבי מודה דאין ערץ לברר. פי אתא רבין אמר רבי יוחנן ורישא**
 בעדים

17 תימא ורוריינו אליבא דרבי פליגי ור"מ אמר לך אנא דאמר אפי' לרבי ומשום הדלכה כרבי מחבריו מדרין לאוקמא לפלוגתיהו אליבתי:
 18 בעדים

עדים פסולים היינו כשרין, בעל דין פוסל הדיינין והעדים ונמצאו דבריו אמת
על הנדים מעולם ודיני מהדמינן ליה אפי' לגבי דיינין: סיפא. שנמצאו דבריו אמת
על הדיינין שפסולין הם ומושוהי הכי מהדמינן ליה אעדים אליבא דרמי ורבנן לית
בלה מינה: איכא בי דינא אחריניא. ואינו גונע בעדותו. רבין סבר. אמרנן מינו
4 בלתי כדריקמא כתיבא טעמא מסור מינו
5 הוא ואי לאו הכי הוה ליה הוה פסול מיהו
6 מאיר ולרב דימי לא אמרי' מינו בעלמא:
7 ויחזון זה בזה. מטיח ומקיש זה בזה אלא
8 חריפא טובא הוה מקרי ליה ל' מאיר דר'ך
9 ענה פה קדוש: אמר רבינא. ומאי תמאד
10 והלא ר' מאיר עוקר הרי הרים הוא כלומר
11 אלים וגבר טפי טובא: בא וראא כמה.
12 כלומר לא אתמורא קא תמתיא אלא
13 קאמר בא וראא כמה בני ארץ ישראל
14 והכי טובא הוה את זה דוא ריש לקיש חרף
15 המביט טובא הוה וקרי ליה ל' מאיר פה
16 קדוש דקא מחבב ליה ומיישב את הדבר
17 להקשים: להפסין את העונן. מיס עונן
18 ומתיירא שלא יחמונו אסור להטמינן בחול
19 עונן (לצורך שבת) ובשבתו: חורת זקן. ר' יוסי
20 דאולנין בתריה: מפלא מקום אבותיו. חשוב
21 כאביו מחבלים. בלשון עז וחמה מקיש זה
22 זה את דברי זה והשגעתו יצאה לאור
23 שמשנין. נרחק כשקטן אפי'ה. זה יצר הרע
24 שתי נשים. תופת וגסות הדרות: ורוח
25 כנפשיה: לשון גסות הדרות: כנפשיה חסידה.
26 זו הנופה שמראין עצמם חסידים: לבנות לה
27 ברת. אלו כתיב (למים) אלמלא האחת לבדה
28 נתיבשה שם: עניית תורה. בעילם אלה
29 דניאל בעילם היה דכתיב (דניאל ח) ואני
30 (תיחיה) בשושן הבירה אשר בעילם המדינה
31 ולא רבי תורה נורא הוה בבבל ולמד חק
32 ומשפט בשורא: כמחשביה הושיבני. שאן
33 נרוח זה עם זה ותלמומו ספק ביה: מתי'
34 נאמן עלי. להיות דין: אבא. פסול מן התורה
35 לדוניא ולא לכות ולא לחיוב דנפקא לך
36 בפירקין (רף כו) מלא ימותו אבות על בנים
37 וגו: לוי. ל' לשון שבועה: יכול לחזור בו.
38 ולישאל שבועה ממורה: נמי' דקבליה עליה
39 בזה. דינא אפי' דאיבא תרי אחריני
40 בהדיה איר מאיר יכול לחזור בו: במחול לך.
41 אי תובא אמר לנתבע נאמן עלי אבא או
42 אביך אם יזכר אי מחול לך דהם קאמרי
43 רבנן אינו יכול לחזור בו דהא כתיב זה כמה
44 שבידו מכיח שיצא זכאי: אבל באתן לך.
45 נתבע אמר לנתבע אם יחייבני אבא או
46 אביך אתן לך: דברי עלה יכול לחזור.
47 הדינאלי והממון בידו אין בו לתובע
48 להוציא אלא בדיינין כשרין: פשטיה דנפשיה
49 קאמר: ופליגי אתרוייהו.
50
51

בלולה במקרא ובמשנה וכו'. פירש רבינו תם דבתלמוד שלנו אנו פטרין עצמנו ממה
שאמרו חכמים (מסכת ע"ג דף טו.) לעולם ישלש אדם שנעוהו שלש במקרא
שלש במשנה שלש בשיש אפי"פ כן אנו קוראים בכל יום פרשת התמיד ושונים במשנת
איהו מקומן וגורסין רבי שמעאל אמר שלשל עשרה מודות בזה:
4 אמר רב דימי כגון דקבליה עליה בחד.
5 הקטין דאפילו הכי קאמר ר' מאיר
6 ויכול לחזור בו ולא נהירא דכין דלרבותא
7 נקטיה הוה ליה לעימור לא צריכא בר
8 דמדקאמר כגון שמעור דרזאק קא אמר כגון
9 דקבליה עליה בחד על כן נראה דאמילתייהו
10 דרבנן קאי דרזאק כגון דקבליה עלויה בחד
11 הודא לרשיעתא הוא דאיבא קאמר רבנן דאשו
12 יכול לחזור בו אבל אי קבליה עליה בחד תרי
13 ויכול לחזור בו אף לרבנן מין דאיבא תרתי
14 לרשיעתא:
15

רבא
1 ריש לקיש, פה קדוש יאמר דבר זה. תני, גזרו. איני, והאמר עולא, הוואה את ריש לקיש
2 בבית המדרש, פאילו עוקר הרים ונחזון זה בזה. אמר רבינא, והלא כל הוואה רבי מאיר
3 בבית המדרש, פאילו עוקר הרים ונחזון זה בזה. הכי קאמר, בא וראה, כמה מחבבין זה
4 את זה, פי הא דיתבי רבי וקאמר, אסור להטמינן את הוצונן. אמר לפניו רבי ישמעאל ברבי
5 יוסי, אבא התייר להטמינן את הוצונן. אמר ליה, כבר הורה זקן. אמר רב פפא, בא וראה כמה
6 מחבבין זה את זה, דאילו רבי יוסי קיים, היה כפוף ויושב לפני רבי, דהא רבי ישמעאל ברבי
7 יוסי מלא מקום אבותיו הוה, ויהה כפוף ויושב לפני רבי, וקא אמר, כבר הורה זקן. אמר
8 רבי אושעיא, מאי דכתיב 'ואפך ל' (את) שני מקלות, לאחד קראתי נעם, ולאחד קראתי
9 הבלים'. נעם' אלו תלמידי חכמים שבארץ ישראל, שפגעוניהו זה לזה בהלכה. 'הובלים' אלו
10 תלמידי חכמים שבבבל, שמהלכים זה לזה בהלכה. 'ויאמר אלה [שני] בני הדיהר העמידים'
11 גו' 'אשנים וזתים עולה', 'צחרו', אמר רבי יצחק, אלו תלמידי חכמים שבארץ ישראל שגזוזין
12 זה לזה בהלכה בשמן זית. 'אשנים וזתים עולה', אלו תלמידי חכמים שבבבל, שגזוזין זה
13 לזה בהלכה, פזות. 'אשאש עוני וראוי, ונתה שתיים נשים יוצאות ורות ככנפיהם, ולתפה
14 כנפיהם ככנפי התסודה, ותשאנה [את] האיפה בין השמים ובין הארץ, ואמר אל המלאך
15 הדבר בי, אנה המה מולכות את האיפה, ויאמר אלי לבנות לה בית בארץ שנגר'. אמר רבי
16 יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי, זו הנפה ונסות הרוח שגרדו לכבל. ונסות הרוח, לכבל
17 נחית? והאמר מר, עשרה קבין נסות ורדו לעולם, תשעה נטלה עולם, ואחת כל העולם
18 כפול. אין, לכבל נרות, ואישתרוכיו הוא דאישתרוכב לעולם. דיקא נמי, דכתיב 'לבנות לה'
19 בית בארץ שנגר', שמע מינה. והאמר מר, סימן לנסות הרוח, עניות, ועניות לכבל נחית.
20 מאי עניות, עניות תורה, דכתיב 'אחות לנו קטנה וישרים אין לה'. אמר רבי יוחנן, זו עולם
21 שזכתה לתלמוד, ולא זכתה לתלמוד. מאי כבל, אמר רבי יוחנן, בלולה במקרא, בלולה במשנה,
22 בלולה בתלמוד. 'במה' שפיה הושיבני כמתי עולם', אמר רבי ירמיה, זה תלמודה של כבל:
23 משנה אמר לו נאמן עלי אבא, נאמן עלי אבא, ויכול לחזור בו. היה חיוב לתבירו שבועה ואמר
24 לו ור לי בתי ראשך, רבי מאיר אומר, יכול לחזור בו. והכמים אומרים, אין יכול לחזור בו:
25 גמרא אמר רב דימי פריה דרב נחמן, פריה דרב יוסף, כגון דקבליה עליה בחד. אמר רב
26 יהודה אמר שמואל, מחלוקת ב'מחול לך', אבל ב'אתן לך' דברי הכל יכול לחזור בו. ורבי
27 יוחנן אמר, ב'אתן לך' מחלוקת. איבעיא להו, ב'אתן לך' מחלוקת, אבל ב'מחול לך' דברי
28 הכל אין יכול לחזור בו, או דילמא בין בון ובין בון מחלוקת. תא שמע, דאמר רבא, מחלוקת ב'אתן לך', אבל ב'מחול לך' דברי
29 הכל אין יכול לחזור בו. אי אמרת בשלמא, ב'אתן לך' מחלוקת, אבל ב'מחול לך' דברי הכל אין יכול לחזור בו, רבא דאמר ברבי
30 יוחנן, אלא אי אמרת, בין בון ובון בון מחלוקת, רבא דאמר כמאן. רבא, מעמא דנפשיה קאמר. איחוביה רב אחא בר תחליפא
31 לרבא, היה חיוב לתבירו שבועה, ואמר לו דור לי בתי ראשך. רבי מאיר אומר, יכול לחזור בו. והכמים אומרים, אין יכול לחזור בו.
32

1 רבא דברש בנאן. וליבא למימר דסבריא ליה כרש בן לקיש אליבא דר' מאיר חדא
2 פמטרו רשי' יאדא לומר דרובק ועבד כר' מאיר ועוד דרבא פליגי ר' יוחנן
3 ורש בן לקיש ורבא פסיק פרק החולץ (בבבב דף לו.) כרש בן לקיש בתלמא שמעיה דבבל
4 אשאר מקומות סיל' כר' יוחנן לגבי רשביל' וליבא למימר הבא טעמיה דנפשיה קאמר
5 כהרתיץ ליעיל משום דרבא לא קאי אפלוגתא
6 דמנתי' כדבילע דמשום הדי מפרש לה לעיל
7 טעמיה דנפשיה אבל הבא ליבא למימר טעמיה
8 דנפשיה קאמר: **ש"לח** ליה לאחר גמר דין
9 ומשום דלחכה כדבדי הכהנים. תימה קודם
10 משום דלארזי גמר דין מחלוקת אבל קודם
11 יכול לחזור בו וכו' יש נחליץ (כ"ב דף קבא)
12 (רש"י) אמר לו עבדי נגבא שוריי טבחה
13 והלא אמרתי אמרתי מברתו לי אתה נתת לי
14 במנתה רונקן השבע וטול נשבע ואינו יכול
15 לחזור בו משמע מיד שאמר השבע וטול
16 שתיכריב ישיבע ואינו יכול לחזור בו אלמא אש"ל
17 קודם גמר דין אינו יכול לחזור בו לכהו גרס ר"ת
18 ותשבע אינו יכול לחזור בו בלומם אם קפץ זה
19 בחירו ותשבע אינו יכול לחזור בו דכיון דבכר
20 נשבע ועוד לאחר גמר דין ואחר ליתא לחזור גמר דין
21 והלכה כהבבא:

22 **ואלו** הן הפסולין. יש גורסין עבדים משום
23 דסבריא דליה דקא חשיב רבא אפילו
24 דרבנן דאורייתא. ויהא מנייה משום ר"ל חסיל
25 במתני' רק פסולי דרבנן הוא גולנים לא קתני
26 וכל פסולי דמנתי' פסולי' רבנן גינתו משתק
27 בקוביא אלא למי' דאורייתא היא אסמכתא לא
28 קניא מי' מני' או דאורייתא כיון שאינו סבור
29 לעשות איסור לבא ליה פסול דאורייתא ולמי' ד
30 משום ישבו של עולם פשיטא דאנו אלא
31 מקוביא ומלכה רביית מיירי רביית שאינה
32 קרועה ואפי' מיירי רביית שקרועה לא משמע
33 ליה איסור כיון דמורעתי' חיוב ואינו פסול
34 לעולם אלא מרבנן מפרחי' יוני' מרבנן
35 פסולים אפי' למי' דאורייתא וכן היינו משום
36 בקוביא ולאידך דאמר ארא מנפי' רככי' שלום
37 הוא וסודרי' שביעית מיירי בשביעית בבית
38 דאנו אש"ל אלא מרבנן ואפי' שביעית
39 דאורייתא לא חשיב ליה איסור הוא דנמצינא
40 מעות לעניי' אבל עבדים פסולי' מדאורייתא
41 ינדרו ק"ו מנשה ומה אשה שכשרה לשב בקהל
42 פסולה להעיד דרמב"ם (דברים ט) ואנשי רעב
43 שפסולי' וכו' על כן נראה דלא נחסי' עבדים דלא
44 כיי אלא בפסולי' דרבנן.

45 **כל** כי היא אונא לא אסמכתא היא. פ"ה
46 דהכי דימי אסמכתא נגון אם אוביר ולא
47 אעביד אש"ל מביטא נון מילש' את שטר
48 דגט פשט (כ"ב דף קסז.) ושם דכל הני סמך
49 איתניה וסבור הוא אש"ל בידו לעשות שביעית
50 כי מנתי ליה אדעתיה דלא יחוב ליה מתנה אתני
51 ליה שדרי' סבור הוא שלא יבא ליהי' כך אבל
52 הבא לא בידו אלא סמך אמירי דהא לא ידע אי
53 נעצ א לא נעצ אפ"ה אתני' שר' דמספיקא גמר
54 ומקני' ולאו גולה היא ומיזו' דהא (שפי' דאם
55 אוביר לא אעביד אש"ל מביטא אסמכתא
56 היא שעת אסמכתא הוא ה' ובוה לא רבר רשי'
57 דהא אם אוביר אש"ל מביטא לאו אסמכתא
58 כדמרי' פ' אידוהי' (כ"מ דף ע"ו.) לא ידעי' ש
59 אם אוביר לא אעביד אש"ל אלאפ' חזי רב' ד
60 המקבל (שם דף ק"ב) אסמכתא היא אפי' דב' רשי'
61 רשי' היה כתוב אם אוביר וכו' על כן שם
62 סופרים אבל ר"ת הקשה לפי' הקוננו משום

כאותן הנשבעין. לפטור עצמן שלא ימנעו רובע קאמר דור לי ואני מוחל לה;
הנשבעין ונפולין. השכיר והגול וכוונא בלון דנבע קאמר ליה דור לי ואנתי לה;
והא תנא לה רישא. דאוקמת לה באותן לך ותרתי למה לי: תולה ברעת אחריים.
אבא אוביק' ברעת עצמנו. על חבירו בעל דלי' פי' ייב' רמב"ם ליה. ואי היה דין

מאי לאו, באותן הנשבעין ולא משלמין, דהנהו ליה
ב'מחול' לך'. לא, באותן הנשבעין ונפולין, דהנהו ליה
ב'מאתן' לך'. והא תנא ליה רישא? תנא תולה ברעת
אחריים, ותנא תולה ברעת עצמנו. וצריכא, דאי תנא
תולה ברעת אחריים, בהא קאמר רבי מאיר דמצי

הדר ביה, משום דלא גמר ומקני, דאמר מי יימר
דמפני ליה. אבל תולה ברעת עצמנו, אימא מודי להו
ר'נן. ואי אשמעינן בהא, בהא קאמרי רבנן, אבל
בהריהו, אימא מודי ליה רבנן ר'נן מאיר, צריכא.
אמר ריש לקיש, מחלוקת לפני גמר דין, אבל לאחר
גמר דין דברי הכל אין לחזור בו. ורבי יוחנן
אמר, לאחר גמר דין מחלוקת. איבעיא להו, לאחר
גמר דין מחלוקת, אבל לפני גמר דין דברי הכל יכול
לחזור בו, או דילמא בין בון ובין בון מחלוקת. תא

שמעי, דאמר רבא, קיבל עליו קרוב או פסול, לפני
גמר דין יכול לחזור בו. לאחר גמר דין, אין יכול
לחזור בו. אי איתא בשלמא, לאחר גמר דין מחלוקת,
אבל לפני גמר דין דברי הכל יכול לחזור בו, רבא
דאמר רבי יוחנן, ואליבא דרבנן. אלא אי אמרת בין
בון בין בון מחלוקת, רבא דאמר במאן? אלא לאו,
שמעי מניה לאחר גמר דין מחלוקת, שמעי מניה. שלח
ליה רב תנמן בר' (חסדא) לרב תנמן בר' עיקב,
לפ'ננו רביננו, לפני גמר דין מחלוקת, תא לאתר גמר
דין מחלוקת, והלכה כדברי מי. שלח ליה, לאחר גמר
דין מחלוקת, והלכה כדברי חכמים. רב אשי אמר,
הכי שלח ליה, ב'אתן לך' מחלוקת, או ב'מחול' לך'?

מחלוקת. והלכה כדברי חכמים. בסורא, מתנו הכי.
בפומבדיתא, מתנו הכי. אמר רב תינא בר שלמייה,
שלחו ליה מבי רב לשמואל, לפ'ננו רביננו, לפני גמר
דין, יקנו מי'דו, מאי. שלח ליה, אין לאחר קניין פלוס:
משנה ואלו הן הפסולין, המשחק בקוביא, והמלוה
בקיבוי, ומפרחי' יוני', וסחרי' שביעית. אמר רבי
שמעון, בתחילה היו קוין אותן אוספי' שביעית'.
משרבו החמסין, חורו לקרותן 'סחרי' שביעית'. אמר
רבי יהודה, אימתי, בזמן שאין להן אומונת אלא
הוא. אבל יש להן אומונת שלא הוא, פשרין: **גמרא**

משחק בקוביא, מאי קא עביד. אמר רמי בר חמא, משום דהוה אסמכתא, ואסמכתא לא
קניא. רב שש"ת אמר, כל פי האי גוונא, לאו אסמכתא היא. אלא, לפי שאין עסקין ביישובו
של עולם. מאי בינייהו, איכא בינייהו דגמרו אומונתא אחריית. [ד]תנן, אמר רבי יהודה,
אימתי, בזמן שאין להן אומונת אלא הוא, אבל יש להן אומונת שלא הוא, (הרי זה) פשרים.
אלמא, מעמא דמתניתין משום יישובו של עולם הוא, קשיא לרמי בר חמא. וכי תימא,
פליגי רבנן עליה דרבי יהודה, והאמר רבי יהושע בן לוי, כל מקום שאמר רבי יהודה
'אימתי'

1 כמות הנשבעין. לפטור עצמן שלא ימנעו רובע קאמר דור לי ואני מוחל לה;
2 הנשבעין ונפולין. השכיר והגול וכוונא בלון דנבע קאמר ליה דור לי ואנתי לה;
3 והא תנא לה רישא. דאוקמת לה באותן לך ותרתי למה לי: תולה ברעת אחריים.
4 אבא אוביק' ברעת עצמנו. על חבירו בעל דלי' פי' ייב' רמב"ם ליה. ואי היה דין
5 דמכיל ליה לא היה אמר הלכה הדי: אבל
6 תולה ברעת עצמו. על בעל דין אסיק
7 אדעתיה דהדיא גמר ליה כדי להפטר וידע
8 ומחיל: לפי' גמר דין. לאחר שג' פגמים
9 וקודם גמר דין אין זה לחזור בו. אי אמרת
10 בשלמא ר' יוחנן הכי קאמר לאחר גמר דין
11 מחלוקת אבל לפני גמר דין אפילו לרבנן
12 חזר: רבא. דפסיק הלטאת דחזור לפני גמר
13 דין ולא לאחר גמר דין דאמר כר' יוחנן
14 ואליבא דרבנן: אלא אי אמרת לר' יוחנן בין
15 בון ובין בון מחלוקת: רבא דאמר כמאן.
16 בון לריש לקיש בין לר' יוחנן לאחר לפני גמר
17 דין קאמר דלא הדר הוא ליבא למימר
18 דרבא כריש לקיש ואלבא דר"מ אמרה
19 לשמעתייה דלא שביק רבא ועבדי כר"מ
20 דפסקין לקמן הלכה כהבבא כמין שייך
21 למימר הבא רבא טעמא דנפשיה קאמר
22 וסבריא ליה רבי פליגי רבנן לאחר גמר דין
23 אבל לפני גמר דין מודו רבנן לריש יוחנן
24 בון ובין בון מחלוקת דהא לא איירי רבא
25 בפולוגא כלל אלא מיפסק פסק עניא: וקטו
26 מיהו. מתחלה לא חזר: מתני' ואלו הן
27 הפסולין. לדין הלכה: המשחק בקוביא
28 כולחו מפרש בגמי וכולן מעין גולנין דן
29 והתורה אמרה (שמות כו) כל חשך רשע
30 עד וכל שכן דין: וסודרי' שביעית. הואיל
31 ודומדומ מעבירו על דברי תורה היה
32 ליה כרשע דחמס ופסול לדין ולהעיד שנטה
33 אחרי הבעצ: בתחילה חזי קרואין אותן ב'ו.
34 מפרש בגמ': שאין לו אומונת אלא הוא
35 דהואיל ואין נסוקין ביישובו של עולם אינן
36 בקיאין טיב דגמ' ומשאו ומתן ואינן ראי
37 חסא: נמ' אסמכתא. היינו דבר שאינו נותן
38 לו מועתא אלא סומך על דבר דאנו סבור
39 שהוא יכול לצנח ופעמים שמנצחן אותה
40 לא קניא. ודחה ליה בעין גולה בידו: כל כי
41 האי גוונא לאו אסמכתא הוא. והכי דימי
42 אסמכתא כגון דאם אוביר דלא אעביד
43 אש"ל מביטא (כ"מ דף ע"ו.) נבון משלש
44 את שטריו דגט פשט (כ"ב דף קסז.) דסומך
45 על דבר דסבור לו כי בדי לעשות
46 ומירשא כי מנתי אדעתא דלא יהיב ליה
47 אסמכתא אף מנתי דרועה וסבור לא יבא
48 ליה כך אבל הבא לא סמך אמירי דהא לא
49 ידע אי נעצ א לא נעצ אפ"ה הכי אמר שמע
50 מינה מספיקא אתני גמר ואקני ולא גולה
51 דהא:

דלפי פי' משמע דטפי חשיב אסמכתא (מה) שהיה בידו מלאו בידו ובפ' אידוהי' נשך (שם דף ע"ו.) ושם משמע דאפיכא דאמר

1 אימתי ונבמה. אימתי כגון במתניתין דהבא או במה דברים אמורים: נבמא אנבמא.
 2 דרבי הושע בן לו ארמי בר חמא רמי בר חמא סבר אימתי דרבי יהודה לחלוק
 3 בא. הוה דרבי יהודה היא משום רבי טרפון. לעולם אימתי לפרש הוא ורבנן
 4 דמתניתין לא מליגי עליה ומתניתא דקמיא בין שיש לו בר דמשמע טעמא משום
 5 אסמכתא ר' יהודה גרפא אמרמא משמיהו
 6 דרבי טרפון ופליג אורבא דמתניתין 1
 7 דטעמיהו משום יישוב ובמתניתין ר' יהודה 2
 8 מליתייהו דרבנן קא מפריש: אין אחד פליג 3
 9 נזיר. גנים ויובטין ואחד עובר לה אמר פלוני 4
 10 העובר נזיר הוא זה אמר אינו נזיר ואמר 5
 11 אחד הריני נזיר אלא כמותו הוא שהוא נזיר 6
 12 והכירו אמר הריני נזיר אלא כמותו הוא 7
 13 שאינו נזיר הגשמים בתוכו כן לניירות ומצא 8
 14 כאחד מהם ואמר רבי טרפון אין אחד מהן 9
 15 נזיר שעל הספק אמר דבריו תחילה ואין לו 10
 16 הפלאה לכי יפילאי איש ויקרא (כו) יפרש 11
 17 משמע אלמא לר' טרפון דכי תלי תנאה 12
 18 במידי דלאו בידיה ולא ידע לה אפילו הכי 13
 19 הוה אסמכתא דלא אמרין מספיקא גמר 14
 20 ואקני: לוח סביבתא פסול לקרות. וקדיל 15
 21 (כימ דף עה) המלה והלה עוברין בלא 16
 22 תעשה ובין הדימוס מנמן ומעביר על דת 17
 23 הזה לך כרשע חזקת דעבר נמי על אל 18
 24 תעשה מפני דימוס מנמן: מלוה הבאה 19
 25 בריבית. ומשמע אחריותה: בר בינינוס. 20
 26 אוהף מלוה: והוה ליה. היא סהדא רשיע 21
 27 דהא אחד דלוהו בריבית: רבא לעשרת 22
 28 בפיק דאין אדם משים עצמו כו' אינו יכול 23
 29 לפסול עצמו על פיו דהא אין קרוב מעיד אל 24
 30 לכותו ולא לחובה ואדם קרוב אצל עצמו 25
 31 רבי מייח וזופריה. הגדיל שעורו וצופרניו 26
 32 לטול עצמו לעשות תשובה שאין מכירין 27
 33 אותו. תשובה דהתם לאו עירומא 28
 34 וחזיר אברה. אם ימצא אבידת חברו ודין 29
 35 דמחזיר אבידה הוא ודאי הדד ביה מחמדת 30
 36 מנמן: אם תקריפה ינדך ליון. ליוני אתן לך 31
 37 כן כהן. ארית. אשתליחן מלומד להביא יונים 32
 38 ממקום בליעת ביצה על ברוח של גזל 33
 39 מפני דרכי שלום בעלמא. דתנא תולין דף 34
 40 קלטו: יוני שובך רויני עלייהו ביש חון גזל מפני 35
 41 דרכי שלום ולא גזל נגזר ולא זבא בתן בעל 36
 42 השובך דממילא קאתו ורבו להתם ובגמרא 37
 43 דהושאל (קף. ג) גרס ליה: תנא תולה 38
 44 בדת עצמו. דהוה אסמכתא וחדר תנא 39
 45 דתולה בדתת יונג 40

1 דאמר התם היא מאן דמקבל וזו מחבריה למוכין ליה חמרא ופני דהא ובין משלם
 2 כדאולי אפרוחו דחולשפט וקאמר התם דאסמכתא היא כו' ועד דמקשה חש'ס מאי
 3 שנא טאם אוברד ולא אעביד אלשל במיטבא ומשני התם גבי אם אוברד ולא אעביד
 4 אלשל במיטבא משום דהוי בידו לא הוה אסמכתא אלמלא לר' הוה בידו דהי טפי
 5 אסמכתא ממה שזדא בידו כן כן לר' תנא
 6 לפרש הכי כל כי האי גונא לאו אסמכתא היא
 7 דלא הוה אסמכתא אלא היכא שאין יכול
 8 להחייב כגון משליש שרור וכו' דגמט פשוט (כב
 9 דף קסח) אבל הכא לא הוה אסמכתא משום
 10 דכיון דשנים הם כל אחד ואחד מקני לחברה
 11 גמר דאי מרווח בעי איזו למקני בהדיא תנאה
 12 גמר ומוקני לחברה ולכל זה לא שידוכין כל
 13 הוה אסמכתא ודכתיב ופי' לא למקני
 14 גמר נמי ומוקני ומיהו קשה על פי' הוה שהי
 15 בפרק הודו (כימ דף מת ושס) אמרין תנוק
 16 עירובן לחבריה ואמר לו אני חוור כי עירובי
 17 מחול לך והלה אמר אם אני חוור כי באפול לך
 18 שהבןך תקמיני התנאים דברי רבי יוסי ומסק
 19 התם למסוף אליבא דר' יהודה דהוה אסמכתא
 20 ולא אלאטא אפי' בשנים חשיב אסמכתא
 21 ולא אמרין מנן דאי בעי קנין העירובן אם
 22 הכוור חוור בו מקני גמר נמי העירובן לחברו
 23 בשביל חוור בו ועד משמע לקמן גב
 24 צריכותו דמפריחו יונים היכא שזדא סבד
 25 דבידו לחריחו היא אסמכתא בעלמא טפי
 26 כדפריש רש"י על כן נראה לר"י עיקר כפירוש
 27 רש"י וזו קשיא לו ממהאי דאיתיה נשך כפירוש
 28 לעיל תריץ הכי שאני התם דהוה דבר שהוא
 29 בידו ממש לגמרי כגון אם אוברד ולא איבעד
 30 אסמכתא במיטבא דהתם בידו לעשות ולא גימ
 31 נמי שסבר הוא שכן הפסיק חבריו אם לא
 32 ישלים תנאו כמו אם ישלם במיטבא והביחא
 33 דאי גמר ומקני ולא חשיב אסמכתא ואמר
 34 בלבו על לשלם דהאי מן הדין מן שביח
 35 לעשות ולא עשיתו אבל היכא דגוים איג' דהוי
 36 בידו ממש לגמרי כגון אם אוברד ולא איבעד
 37 אשלם אלא וזו מכל מקום כיון דגוים דהי אי
 38 גוהמו דמתנה לשלם אלף חן שובלן קרעק
 39 דהתם דאי חשיב אסמכתא ומיהו קשה דהבא
 40 משמע דבר ר' הוה בידו לאו אסמכתא היא
 41 כגון משחק בקוביא דהבא ואג' דגוים ומאי
 42 שנא מהדיא דחמרא דחולשפט החשיבין
 43 אסמכתא מהאי טעמא ומכ"מ לא קשיא מרד
 44 דהתם דאי הוה אסמכתא משום שזדא סומך
 45 עליו משום דהוי דבר שבידו שממאנאין ון למכור
 46 ונראה כאסמכתא קעת איג' דלא גוים דשנא
 47 לא ירצו אחרים למכור לו איג' דלא
 48 שמוע לאו מרד ומרד ומרד וכו' שדא ודע שאין בידו
 49 לחריחו ודוע הוא שאחד מהם יריח דאי לא נתכוון להסמיך חברו על דבר שאינו אלא גמר ומקנה לכך כי האי גונא ודאי לא אסמכתא היא אבל דאשלם אלפא וזו רגוים
 50 וגם בידו להשלים תנאו שי עלו למרד נתכוון להסמיך ולהטעת חברו היא אסמכתא משום דגומטא קאמר ולא גמר ומקנה ומסתברא דלחכי גוים שדא סבד דאי עירובניה ועד
 51 שדא וזו מושם הכי פסק דמשחק בקוביא כשר לערות דפסקין כו' יהודה לקמן כיון שיש לו אומונת שלא הוא כשר והא דפסקין דמשחק בקוביא כפי דרוקא כשמעוה שניהם
 52 על פי דהף על שדחף והמוקם קוד לאתו שיריחה כדו לקנת המעות אשר עליו אבל המשחקים באמנה אפילו הקנו לא מותי אם לא הקנו בביד שובבא כדאי בגרדיס (קף) 52
הוה ר' יהודה משום ר' טרפון. דאמר לא נתנה נזירות אלא להפלאה פ"ה אלמא כיון דמספקא ליה אי חוי נזיר אי לא מספיקא לא משעביד נפשה חבא נמי מספיקא לא גמר
 53 ומקני והקשה בריהו מאי מודהה קניא מודהה קניא לניירות שאני נזירות דגלי קרא כרובי כו' יפילאי ר"י דר"מ נילף מניה בעלמא ור"י פ"י דר"מ מיתוי שפיר ואין להתקשות שאני הבא
 54 דגלי קרא משום דהא לא אסמכתא אלא גלי לן קרא דבעינן הפלאה ולא ידענן מן האה הפלאה אלא תוין לן סמכרמא חוה היא הפלאה הייתי דקאמר הוה
 55 רבי יהודה היא דאמר משום דבר טרפון בידו דלא חשיב ליה הפלאה אלא גלי לן קרא דבעינן הפלאה ולא ידענן מן האה הפלאה אלא תוין לן סמכרמא חוה היא הפלאה הייתי דקאמר הוה
 56 אם כן הוה נמי דר' הפלאה איג' דלא עדי ומתקמא ר' יהודה לעולם אין אחד מהם נזיר וכו' מבכיל דהי הפלאה כי האי גונא אם כן ש"מ לעיל דהוי אסמכתא כי האי גונא
 57 וקרא דכי יפילאי איצטרך משום ידיות נזירות נזירות הלך אי לא קרא דכי יפילאי הייתי מרבה גם זו לידות נזירות דלא גרע מהם מושם הוי איצטרך כי יפילאי לומר דלא חשיב
 58 כידות
 59

ק"ס

1 א נמי מפני דרכי שלום. תימה למד מפרווח יוניג ארא איכ מעיקרא נמי פסוליס מפני
 2 דרכי שלום ויל דהא דאמרי' מפני דרכי שלום קאי אלישנא דתקופתו יוניג לית.
 3 מעיקרא סבור דמי קדימה ואית וילפסול מדאורייתא דקא עבר אלאו דלא תחמוד
 4 וייל דלא תחמוד משמע דלא חיוב דמי ובי היב דמי ליכא לאו דתמוד

כלל ואית דלא אמרין בפי' דבבא מניענא דהם
 5 (ה) לא תחמוד ויל דלא משמע להו משמע
 6 לאיניש דווקא הוא דמשתמע כך אבל הם
 7 טועים דלא תחמוד וזו אפי' בדיחוי דמי וייל
 8 שדעמא דלא דקאמר ליל נמי בדין הוא האמת
 9 ועייל דהבא הכי קאמר דמי קא חיבי יהו
 10 מפיסיס אתום עד שיאמרו רועה אני אם כן לא
 11 עברי אלאו דלא תחמוד כיון דחוו דשקלי בעל
 12 כרחיקו ולא היו שומעין אם יתפוסו פסליה
 13 מנדלי איתמר. פי' בהמה דקה אסור לגדל
 14 אפי' בשרי משום שיש ארץ שחרו
 15 דילמא לאו ליתרון בשדות ובמהה סבא מותר
 16 לגדל בבית ולא גזרו בה חכמים משום דצריך
 17 לחישה ואין יכולין לעמוד בהאי גזירה ואית
 18 אה מתניתין היא במרובה (ביק דף עט. ושם)
 19 אן מנדלי בהמה דקה בארץ ישראל בשמע
 20 דווקא דקה אבל גסה מנדלין ויל דלא מהדיא
 21 הנה אמנא היה גסה דקה דנקט ישראל מעמען
 22 הדרש דסיפא אבא לא קריה דקה אלא בארץ
 23 ישראל ודוקא דבבא לא סבוריא ויבשר חידו לא
 24 היו כבוש קמיל'

25 סתם גבאי כשר. פיה הוא ודחיפו הגבאן
 26 והמכסין ברוחו דשקלי יתירתא וקא
 27 אתי לאשמעוין דאע"ג שהחידו הגבאי המוכס
 28 פסול דלא דמי לשאר גולמים שהחידו בדשרים
 29 דהאי לא ידע למאן רועה ועד כיון דרעיין הם
 30 עסקין בגבאות ובמכסן חשדים לחווח
 31 לקלוקלם
 32 משרבו

33 הוא. רבי יוסי אומר, מין תהי. תנא, הוסיפו עליהן: הגולגולן ותחמסנין. גולגולן דאורייתא הוא.
 34 לא נצרכא, אלא למציאת חרש שוטה וקסן. מעיקרא סבור, מציאת חרש שוטה וקסן לא
 35 שכיחא. אי נמי, מפני דרכי שלום בעלמא, כיון דחוו דסוף סוף ממונא הוא דקא שקלי,
 36 פסליגוהו רבנן. תחמסנין, מעיקרא סבור, דמי קא חיבי, אקרא בעלמא הוא. כיון דחוו דקא
 37 חספי, גזרו בהו רבנן. תנא, עוד הוסיפו עליהן: תרועים, הנבאין והמוכסין. רועים, מעיקרא
 38 סבור, אקרא בעלמא הוא. כיון דחוו דקא מכוניו ושדו לכתחילה, גזרו בהו רבנן: הנבאין
 39 והמוכסין: מעיקרא סבור, מאי דקין להו קא שקלי. כיון דחוו דקא שקלי יתרא, פסליגוהו.
 40 אבוי רבא, רועה שאמרו, אחד רועה בהמה דקה, ואחד רועה בהמה גסה. ומי אמר רבא
 41 חזר, ואמר רבא, רועה בהמה דקה, בארץ ישראל פסולין, בחוצה לארץ ישראל, רועה
 42 בהמה גסה. אפילו בארץ ישראל פשוטין, תהוא, במגוללים איתמר. הכי נמי במתבאר, מקנהו
 43 נאמנין עלי' שלשה רועי בקר. מאי לאו, לערות, לא, לדינא. דיקא נמי, דקתני 'שלשה' רועי
 44 בקר. ואי לערות, שלשה לפיה לי. ואי מאי לדינא, מאי אירוי שלשה רועי בקר, כל בי
 45 תלתא דלא גמרי דינא, נמי. הכי קאמר, אפילו הני דלא שכיחי ביישוב. אמר רב יהודה,
 46 סתם רועה פסול, סתם גבאי פשר. אבהו דרבי יורא, עבד גבויחא חליסר שנין, פי הוה אתי
 47 ריש תרא למתא, פי הוה חווי רבנן, אמר להו לך עמי בא הדרדרי'. פי הוה חווי אינשי
 48 דמתא, אמר ריש תרא אתא למתא. והאידנא, נכיס אבא לפום ברא, ובבא לפום אבא,
 49 ומינוהו

50 מסתברא. הדועה בהמה גסה פסול: נאמנין עלי' שלשה רועי בקר. בכלל דאי לא קבלינוה עליה לא חממי: לדינא
 51 דלא שכיחי ביישוב. ולא ראו ולא שמעו עסק דין אום לתברו אי קבלינוה עליה לא מצי למיחדה: סתם רועה. דאבתי לא חונוי דעילוה בתמונה בשדות אחרות:
 52 סתם גבאי כשר. עד דשמעין בהו דשקיל יתירתא: פי חוה. וזו: אבהו דרבי יורא: רבנן. מיישובי העיר: אפר לך עמי בא הדרדרי'. דלא תחניא בך ריש גזירה שהוא שר
 53 העיר ורואה שרבים יושבי העיר ושואל ממנו הרבה לכל שדוה ויהי עליהם גבאי ומרחה את ריש העיר מיישוביה ומענין ואין ממנו לבנות. נכיס אבא
 54 לפום ברא. ששוח את האב לכל בלתי כבוד מן מוקו. מינוהו. מתחבאין

1 קים לוי גנפשא דרענא מפי. אכל תולא ברעת יזנו,
 2 אימא לא. ואי תנא תולא ברעת יזנו, דאמר בנקשא
 3 תליא מילתא, ואנא דענא לקושי מפי. אכל תולא
 4 ברעת עצמו אימא לא, צרכא. מיתובי, המשחק
 5 בקוביא, אלו הן, המשחקים בפיספסין. ולא בפיספסין
 6 בלבד אמרו, אלא אפילו קליפי איוזים וקליפי רימונים.
 7 ואימתי חורתי, משישברו את פיספסיהו, ויחורו בהן
 8 חורה גמורה. דאפילו בהנא לא עברי. מלה ריבית,
 9 אחר המלה ויחורו הלה, ואימתי חורתי, משישכרו
 10 את שטירתן ויחורו בהן חורה גמורה, אפילו לנכרי
 11 לא מוזיפי. ומפריחו יונים, אלו שמפרין את הינים.
 12 ולא יונים בלבד אמרו, אלא אפילו בהמה תיה ועוף.
 13 ואימתי חורתי, משישברו את פגמיהו ויחורו בהן חורה
 14 גמורה, דאפילו במדבר נמי לא עברי. סחרי שביעית,
 15 אלו שנושאין ונתנון בפירות שביעית. ואימתי חורתי,
 16 משתגעו שביעית אחרת, ויברלו. ואמר רבי נתנאי,
 17 לא חורת דברים בלבד אמרו, אלא חורת ממוין. כיצד,
 18 אומר אני פלוני בר פלוני, בינתים מאתים וזו בפירות
 19 שביעית, והרי הן נתונין במתנה לעניים. קתני מיתת
 20 בהמה, בעלמא למאן דאמר אי תקרמיה יודף ליון,
 21 תינו דמשפחתה לה בהמה. אלא למאן דאמר ארא,
 22 בהמה בת מין היא? אי, דתנן, שור תבר מין בהמה
 23 שור תבר מין בהמה הוא, דתנן, שור תבר מין בהמה

1 קים לוי גנפשא. ולא היחה ספיאק בידו וטעות הוא ובי אחרי אודעתא ברוח נעז
 2 אחני ולא גמר ואקני אבל תולה ברעת יוני ספיאק הוא בתי אבי נעז ואפי' אתני
 3 מספיאק הלכך גמר ומקני: בנקשא תליא מילתא. שיש לו דפן של עץ נמקשין זו
 4 לזו והיונה שומעת קולן ומכרת בעבלה מרודה ומגוררת לעוף. ח"ג אבא דינא
 5 בנקשא ספי: נקשא. הבאה לו על זה. פספסין.
 6 שכרי עצים וכן מיריש בלעז: אפילו
 7 קליפי איוזים: שאין שעווין לכך ואקראי
 8 בעלמא הוא: דאפילו לנוי. שישתבח ש
 9 ריבית מפריח דתו האמת ואל הירי
 10 לקלוקלייהו: שפמרים את דיונים. מרגיזים
 11 אותן: זה על זה להלחם: אפילו בהמה וחיה.
 12 דלאו מילתא שדיחא אלו: פגמיהו. אלו
 13 דפן שמורזים בהן: אפילו האפילו. דלא
 14 שכריו יונים הישבו הואי פירושא לישנא
 15 דארא קטיל ליה ולא מונאפ דריתין הוא
 16 ולעילא דא קתמנה ותיא. ופי' לוי אבא
 17 לפרוש חורה גמורה הוא אפילו בתם נמי
 18 לא עבדו כדפרשיש גבי קובאי: ויברלו.
 19 שלא ישאו ויתנו בפירותיהן ויפקרו גנותיהן
 20 לעניים: לא חורת ובריס. לומר לא נוסף
 21 עוד אלא חורה הנכרת שפירו פירות
 22 שביעית שבגנותיהן לעניים: היינו דמשפחת
 23 לה בהמה. דאפשר לשמרה לרויך
 24 כשתשמע קולה: בת הכי אפי'. שתבאי
 25 בהמות חבר לביתה עמה והלא ידריפה
 26 החיות: שור חבר. דומה לחיה ואם מגדלו
 27 בביתו הולך למחרות ומטעה החיות לבא
 28 אחריו ויש בהן גול מפני דרכי שלום שמביא
 29 אותן מן הביבירין והא ירקלי ליה בהמה כמאן
 30 דאמר מין בהמה הוא ופלוגתיהו לענין
 31 התרת חלבו וכיסי דהו: חספי. חיוב דמי
 32 אלא שאין רצון הבעלים למכור: דאורי'
 33 הוא. אלא תשת רשע עד ובמסכת גיטין (דף
 34 נט) תנן מציאת חרש שוטה תקטן יש בהן גול
 35 מפני דרכי שלום שלא יתקוטט אביו או
 36 ריבוי: סוף סוף ממונא שקלי. ועבדי
 37 אתקנתא דרבנן מחמת חימוד ממוק:
 38 פסליגוהו. דחשידי משקלא ארא ואסורדי
 39 שקרא: כיון דחוו דחספי. ושקלי כלומר
 40 דאפי' דמי קא חיבי אתי לירי גולות כלומר
 41 שהיה קשה לבעלים למכור ובעל כרוח
 42 חוספין וזורקין המעות לפניהם: נבאין.
 43 ממונן שהעמידן המלך לגבות מס ומנת
 44 המלך וכרנא וארטנו מ ישראל בחייהו:
 45 אקרא בעלמא. מה שהתבמה בנכסת
 46 לשדות של אחרים ורועה אקרא הוא ואין
 47 הדועה מתחוב לכך: יתירתא. יותר מן
 48 הקצבה: מבאין ישראל. חמירי טפי משום
 49 ישוב ארץ ישראל: מגדלין אפילו שנגדלין
 50 אותם בתיבדים ואפי' הכי בארץ ישראל
 51 פסולין מגדלי בהמה דקה דיעבדיא
 52 דמשקלא ורזטא לתוך השדות אבל גסה
 53 לא משתמא ואפשר לנטרה אבל רועה
 54 שסולק בחוץ באפי' של ישוב אפי' בהמה
 55 גסה שפולק שנכנסת בשדה של אחרים: ח"ג
 56 ומינוהו

[דף כ' ע"ב]

טעמא דהיין תנניא, ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה' (ויקרא כז) מה תלמוד לומר 'טמאה?' אלא, אפילו טמאה באותו השם.

וקשיא, גדא פתיב (ש) והעמיד והעריד!

רבי זעירא בשם רבי אליעזר לא אמר בן, אלא, (ש) ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה' – כל שאינה ראויה ליקרב לא כאן ולא במקום אחר – אינה עושה תמורה. וצאת

נקיבה שבעוף לעולה, אף על פי שאינה ראויה ליקרב כאן, ראויה ליקרב במקום אחר.

רבי אבון ורבי בון בעון קומי רבי זעירא: הרי הרובע והתרבע שאינן ראויין ליקרב לא כאן ולא במקום אחר – והרי הן עושין תמורה!

אמר לון: אף אני לא אמרתי אלא טמאה ממש.

וקשיא, גדא פתיב (ש) והעמיד והעריד.

הלכה ה'

מתני' אחת לשלשים יום משערין את הלשפה. כל המקבל עליו לספק סלתות מארבע, עמדו

משלש – יספק מארבע. משלש ועמדו מארבע – יספק מארבע; שיד הקדש על העליונה.

אם התליעה סולת – התליעה לו. ואם הקמיין יין – הקמיין לו. אינו מקבל מעותיו, עד שיהא המזבח מרצה.

גמרא תני בשם רבי שמעון: מייד היו מקבלין את מעותיהן, והכהנים וריוזין הן.

הדרן עלך פירק התרומה

[דף כ"א ע"א]

פירק המישי

הלכה א'

מתני' אלו הן הממונים שהיו במקדש: יוחנן בן פנחס – על החותמות. אהיה – על הנסכים. מתתיה

בן שמואל – על הפייסות. פתהיה – על הקינין.

פתהיה – זהו מרדכי. ולמה נקרא שמו פתהיה? שהיה פותח דברים ודורשו, ויודע בשבועים לשון.

בן אהיה – על חולי מעיים. נהניא – חופר שיהיו. גביני – כרוז. בן גבר – על געילת שערים. בן בבי – ממונה על הפקיע. בן ארזא – על הצלצל. הוגרם בן לוי – על השיר. בית גרמו – על מעשה לחם הפנים. בית אבטינס – על מעשה הקמורת. ואלעזר – על הפרוכת. ופנקס – המלביש.

גמרא רבי חזקיה אומר רבי סימון, ורבנן. חד אומר: פשיירי דור ודור בא למנות עליהן. וחרנה אומר: מי שתיה באותו דור מנה מה שבדורו.

מאן דאמר: פשיירי כל דור ודור בא למנות, על כולן הוא אומר (משלי): **זכר צדיק לברכה**. מאן דאמר: מי שתיה באותו דור מנה מה שבדורו, על כולן הוא אומר (שם): **ושם רשעים ירקב**.

ועל מי נאמר **זכר צדיק לברכה**? על בן קמין וחביריו.

אמר רבי יונה: כתיב (שעניג): **לכן אחלק לו ברבים, ואת עצומים יחלק שלל** – זה רבי עקיבא שהתקין מדרש ההלכות והגדות.

ויש אומרים: אלו – אנשי כנסת הגדולה תיקנו, אלא מה תיקן זה? כללות ופרטות.

אמר רבי אבהו: כתיב (דברי הימים א, ב, נח): **משפחות סופרים ישיבי יעביץ**. מה תלמוד לומר סופרים? אלא שעשו את התורה ספורת ספורות.

המשה – לא יתרומו תרומה.

המשה דברים – הויבין בחלה.

חמש עשרה נשים – פומרות צרותיהן.

שלשים ויש – פריות בתורה.

שלשה עשר דבר – נאמרו בנבלת העוף הפהור.

ארבעה – אבות גזיקין.

אבות מלאכות – ארבעים חכר אהת.

אמר רבי אליעזר: כתיב (עודא ט) **לעזרא הפהין הסופר**. מה תלמוד לומר: סופר? אלא פשם שתיה סופר בדברי תורה, כך היה סופר בדברי חכמים.

רבי חגי פשם רבי שמואל בר נחמן: הראשונים – הרשו וזרעו, ניבשו, ביסחו, עדרו, קצרו, עמרו, דשו, זרו, ברו, טהנו, הרקידו, לשו, קיטפו ואפו. ואנו – אין לנו מה לאכול.

רבי אבא בר זמינא פשם רבי זעירא:

[דף כ"א ע"ב]

אין הוון קדמאין מלאכיו, אנו בני אנש. ואין הוון בני אנש, אנו חמרין.

אמר רבי זנא: בההיא שעתא אמרין, אפילו פחמרתיה דרבי פנקס בן יאיר לא אידמינו.

המרתיה דרבי פנהם בן יאיר, גנבתה ליסטאי בליליא, עבדת טמירא גבון תלתא יומין, ולא טעמה כלום. פתר תלתא יומין אימלכין מהזרתה. אמרון, אפקונה מן הכא דלא תימות גבון. אפקונה, אזלת וקמת לה על תרעא דמרה, שריית מנהקת, אמר לון: פתחון להדא עלובתא, דאית לה תלת יומין דלא טעמה כלום.

פתחון לה, ועלת לה. אמר לון: יהבו לה כלום תיכול, יהבון קימה שעורין, ולא בעית למיכל. אמרון ליה: רבין לא בעית למיכל. אמר לון: מתקנין אינון? אמרו ליה: אינון! אמר לון: וארימתון דמיין? אמרון ליה, לא בן אלפון רבי: הלוקח זרע לבקמה, קמח לעורות, שמן לאור – פטור מן הדמאי! אמר לון: מה נעבד לה להדא עלובתא, דהיא מהמרה על גרמה סגין. וארימון דמיין, ואכלת!

*

פתחיה על הקניין. בא וראה מה גדול הוא כוחו של אותו האיש! פותח דברים ודרשן, יודע בשבטים לשון.

תני: סנהדרין שיש בה שנים שיכולין לדבר, ופולן ראיון לשמוע – הרי זו ראיה לסנהדרין. שלשה – הרי זו בינונית.

ארבעה – הרי זו חכמה.

וביבנה היו בה ארבעה: בן עזאי, ובן זומא, ובן חכנאי, ורבי אלעזר בן מתיה.

אמר רבי הקדא: פעם אחת יבשה ארץ ישראל, ולא ידעו מהיכן להביא עומר. והנה תפון חד אילם, דהנה יתיב חד ידיה על גגות, וחד ידיה על צריפים. אייתגיה קמיה דפתחיה, אמר להו: אית אתר דמתקריא גגות צריפין? או צריפין גגות? אזלון לתפון ואשפחון.

אמר רבי יוסה בי רבי בון: פעם אחת נשדף כל העולם כולו, ולא היו יודעין מהיכן להביא העומר. והנה תפון חד אילם, דהנה יתיב ידיה על עיניה, וידיה על סוכרא. אייתגיה לגבי פתחיה, אמר לון: אית אתר דמיתקריא עין סוכר? או סוכר עין? ואזלון תפון ואשפחון.

שלש נשים הביאו קיניהן, אחת אוקרת: "לעינתי". ואחת אוקרת: "ליפתי". ואחת אוקרת: "לזיבתי".

זו שאוקרת: "לעינתי" – סברין מימר: שופעת פמנין. אמר לון: בעיניא סגנת!

זו שאוקרת "ליפתי" – סברין מימר: שופעת פים. אמר לון: בימה סגנת!

זו שאוקרת: "לזיבתי" – סברין מימר: זבה ממש. אמר לון: זאב בא ליטול את בנה!

*

בן אחייה וכו'. על ידי שהיו הכהנים מהלכין יחפים על הרצפה, והיו אוכלין בשר, ושותין מים – היו באין לידי חולי הפעום, והנה ידע האי דין חמר טוב למעייא, והאי דין חמר ספום למעייא.

*

נְחִינָא חוּפְר שִׁיחִין. שְׁהֵיָה חוּפְר שִׁיחִין וּמְעָרוֹת, וְהוּוּה יָדַע

הָאֵי דִּין פִּיף מְקוֹרֵר מִיָּא, וְהָאֵי דִּין פִּיף אֵית בֵּיה שְׁרָבְרוּבִי, וְעַד הֵיכִין שְׁרָבְרוּבוּתִיה מְטִיָּה.

אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: וּמַת בְּנָו בְּצָמָא.

אָמַר רַבִּי הַנִּינְא: מֵאֵן דְּאָמַר: רַחֲמֵנָא וּוְתָרֵן – יְתוּוֹתְרוּן בְּנֵי מַעֲוִי, אֲלָא, מְאָרִיף רַחֲמֵיה וְנָבִי דִּידִיה.

אָמַר רַבִּי אֶהָא: פְּתִיב (תהלים 118) וּסְבִיבִי

[דף כ"ב ע"א]

נְשַׁעְרָה מָאד – מְדַקְדַּק עֲמִתָּן כְּחוּט הַשְּׁעָרָה.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בַר אֲבִין: לֹא מִטְעֵם הָזֶה, אֲלָא מִן מַח דְּכְתִיב (תהלים 118): וְנֹרָא הוּא עַל כָּל סְבִיבִי

– מוֹרָאָו עַל הַקְּרוֹבִים יוֹתֵר מִן הַרְחֻקִים.

רַבִּי חֲגַי בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָן: מַעֲשֵׂה בְּחֶסֶד אֶחָד שְׁהֵיָה חוּפְר בּוֹרוֹת שִׁיחִין וּמְעָרוֹת לְעוֹבְרִים

וְשׁוֹבִים. פֻּעַם אַחַת הָיְתָה בְּתוֹ עוֹבְרַת לְהַנְשֵׂא, וּשְׁטַפְפָּה נְהַר, וְהוּוּן כָּל עֲמָא עֲלָלִין לְגַבִּיה, בְּעוֹן

מְנַחֲמִתִּיה וְלֹא קִיבַל עֲלוּי מִתְנַחֲמָא.

עֵאל רַבִּי פְּנַחֶם בֶּן יֵאִיר לְגַבִּיה, בְּעֵי מְנַחֲמִתִּיה וְלֹא קִיבַל עֲלוּי מִתְנַחֲמָא. אָמַר לוֹן: דִּין הוּא חֲסִידְכוֹן?

אָמְרוּ לִיה, רַבִּי! כֶּךָ וְכֶךָ הֵיָה עוֹשֶׂה, וְכֶךָ וְכֶךָ אִירַע לִיה.

אָמַר: אִיפְשָׁר שְׁהֵיָה מְכַבֵּד אֶת בּוֹרָאָו בְּמִיָּם, וְהוּא מְקַפְּחוֹ בְּמִיָּם? מִיָּד נִפְלְחָה חֲבֵרָה בְּעִיר, בְּאֵת בְּתוֹ

שָׁל אוֹתוֹ הָאִישׁ! אֵית דְּאָמְרִי: בְּסוֹכְתָא אֵיתְעָרִית. וְאֵית דְּאָמְרִי: מִלְּאָף יָרַד בְּדַמּוֹת רַבִּי פְּנַחֶם בֶּן יֵאִיר

וְהִצִּילָהּ.

*

גְּבִינִי, בְּרוּז. שְׁהֵיָה מְכָרִיו בְּבֵית הַמְּקֻדָּשׁ.

מַח הֵיָה אוֹמֵר? עֲמִדוּ הַפְּתָנִים לְעַבְדֵּיה, וְלוֹוִיִּם לְדוּכְנָן, וְיִשְׂרָאֵל לְמַעֲמִדָן.

אֲנָרִיפִם הַמְּלָךְ שְׁמַע קוֹלוֹ עַד שְׁמוֹנָה פְּרָסָאוֹת, וְנָתַן לוֹ מִתְנּוֹת הַרְבֵּה.

*

בֶּן גִּבְרָה עַל נְעִילַת שַׁעְרִים. תִּירְגַּם רַב קוּמִי דְּבֵית רַבִּי שִׁילָא: קָרָא גִבְרָא אֲכָרִיו בְּרוּזָא.

אָמְרִין לִיה: אָמוּר, קָרָא תְרַנְגוּלָא! אָמַר לִיה: וְהַתְנַנְנִי; בֶּן גִּבְרָה. אֵית לָךְ לְמִימַר: פֶּר תְרַנְגוּלָא?

*

בֶּן בְּבִי עַל הַפְּמִיע. שְׁהֵיָה מְזוּנָג אֶת הַפְּתִילוֹת.

רבי יוסי עאל לכופרה, בעו ממנייא עליהון פתנסים ולא קיבלון מינהון. עאל ואמר קומיהון: בן בבי על הפקיע. ומה אם זה שנתמנה על הפתילות – זכה להימנות עם גדולי הדור, אתם שאתם נתמנין על חיי נפשות – לא כל שבין?

*

בן ארזה על הצלצל. כי הא דתנינן תמן: הניף הסגן בסודריו, והקיש בן ארזה על הצלצל.

*

הוגרם בן לוי על השיר. אמר רבי אחא: נעימה ותירה היה יודע.

ואמרו עליו על הוגרם בן לוי, שהיה מנעים את קולו בזמר. וכשהיה נועץ גודלו בתוך פיו, היה מוציא כפה מיני זמר, והיו כל אחיו הכהנים נזקרים לו כבת ראש.

*

בית גרמו על מעשה לחם הפנים. בית גרמו היו בקיאיין במעשה לחם הפנים ובכדייתו, ולא רצו ללמד. שלחו חכמים והביאו אומנים מאלכסנדריאה שהיו בקיאיין במעשה לחם הפנים, ובכדייתו לא היו בקיאיין. בית גרמו – היו מסיקין מבפנים ורודין מבחוץ ולא היתה מתעפשת. ואלו – היו מסיקין מבפנים ורודין מבפנים והיתה מתעפשת.

פיון שידעו חכמים בדבר הזה, אמרו: כל מה שברא הקדוש ברוך הוא – לכבודו ברא, שנאמר (משלי טו): **כל פעל ה' למענהו.**

שלחו אתריהם, ולא רצו לבא, עד שכפלו לחם שכרן. שנים עשר מנה היו נוטלים, ונתנו לחם עשרים וארבע.

רבי יהודה אומר: עשרים וארבע היו נוטלים, ונתנו להן ארבעים ושמונה. אמרו להן: מפני מה אין אתם רוצים ללמד? אמרו להן: מסורת הוא בידינו מאבותינו, שהבית הזה עתיד ליחרב, שלא ילמדו אחרים ויהיו עושין בן לפני עבודה זרה שלחן.

בדברים הללו מזכירין אותן לשבת, שלא יצא ביד בניהם פת נקיה מעולם, שלא יהו אומרים: מומעשה לחם הפנים הן אוכלים.

*

בית אבטינס על מעשה הקטורת. של בית אבטינס היו בקיאיין על מעשי פיתום הקטורת, ובמעלה העשן, ולא רצו ללמד.

שלחו והביאו אומנין מאלכסנדריאה של מצרים, והיו בקיאיין בפיתום הקטורת, ובמעלה עשן לא היו בקיאיין. של בית אבטינס – היתה מתפורת ועולה כמקל ופוסה ויורדת. ושל אלו – היתה פוסה מיד.

פיון שידעו חכמים בדבר, אמרו: כל מה שברא הקדוש ברוך הוא – לכבודו ברא, שנאמר (ישעיה טג): **כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו וגו'.**

שְׁלָחוּ אַחֲרֵיהֶם, וְלֹא רָצוּ לְבֹא, עַד שֶׁכָּפְלוּ לָהֶן שְׁכָרָן. שְׁנַיִם עֶשֶׂר מִנָּה הָיוּ נוֹמְלִין, וְנִתְּנוּ לָהֶן עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע הָיוּ נוֹמְלִין, וְנִתְּנוּ לָהֶן אַרְבַּעִים וּשְׁמוֹנֶה. אָמְרוּ לָהֶן: מִפְּנֵי מַה אֵין אַתֶּם רוֹצִין לְלַמְדָּ? אָמְרוּ לָהֶן: מִסֹּרֶת הִיא בְּיַדֵּינוּ מֵאַבֹּתֵינוּ, שֶׁחֵפֵּית הֵחָה עֲתִיד לִיחַרְב, שְׁלֵא יִלְמְדוּ אַחֲרֵים וַיְהִיו עוֹשִׂין בֶּן לִפְנֵי עֲבֹדָה זָרָה שֶׁלָּהֶן.

בְּדָבָרִים הַלָּלוּ מוֹכִירִין אוֹתָן לְשִׁבְתָּ, שְׁלֵא יִצְאָת אִשָּׁה מִשָּׁל אֶחָד מֵהֶן מְבוּשָׁמֶת מֵעוֹלָם. וְלֹא עוֹד: אֵלֵא, כְּשֶׁהָיָה אֶחָד מֵהֶן נוֹשֵׂא אִשָּׁה מִמְּקוֹם אַחֵר – הָיָה פּוֹסֵק עִמָּה עַל מְנַת שְׁלֵא תִתְבַּשֵּׂם, שְׁלֵא יְהִי אוֹמְרִים: מִמַּעֲשֵׂה פִּיטוּם הִקְטוֹרֶת הֵן מוֹתְבִשָּׁמוֹת. לְקַיִים מַה שֶׁנֶּאֱמָר (בַּמִּדְבָּר ל"ב) **וְהֵייתֶם נְקִים מֵה' וּמִיִּשְׂרָאֵל**. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: פַּעַם אַחַת הָיִיתִי עוֹמֵד בִּירוּשָׁלַיִם, וּמִצָּאתִי תִינּוֹק אֶחָד מִשָּׁל בֵּית אַבְטֵינָם. אָמַרְתִּי לוֹ בְּנִי, מֵאִיזוֹ מִשְׁפָּחָה אַתָּה? אָמַר לִי: מִמִּשְׁפַּחַת פְּלוּנִי. אָמַרְתִּי לוֹ, בְּנִי, אַבְתִּיךָ, לְפִי שֶׁנִּתְּפוֹנוּ לְרַבּוֹת כְּבוֹדָן וְלִמְעַט כְּבוֹד שָׁמַיִם, לְפִיכֶךָ כְּבוֹדָם נִתְּמַעַט וּכְבוֹד

[דף כ"ב ע"ב]

שָׁמַיִם נִתְּרַבָּה.

אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא: שָׁח לִי שְׁמֵעוֹן בֶּן לֹזָנָא, מִלְּקַט הָיִיתִי עֹשִׂים אֲנִי וְתִינּוֹק אֶחָד מִשָּׁל בֵּית אַבְטֵינָם, וְרֵאִיתִי אוֹתוֹ שְׁבָכָה, וְרֵאִיתִי אוֹתוֹ שֶׁשָּׁחָה. אָמַרְתִּי לוֹ, בְּנִי, לָמָּה כְּבִיתָהּ? אָמַר לִי: עַל כְּבוֹד שֶׁל בֵּית אָבִי שֶׁנִּתְּמַעַט! וְלָמָּה שֶׁחִקְתָּהּ? אָמַר לִי: עַל הַכְּבוֹד הַמְּתוֹקֵן לְצַדִּיקִים לְעֲתִיד לְבֹא!

וּמַה רֵאִיתָ? מַעֲלָה עָשָׂן לְגַגְדִּי? נוֹמִיתִי לוֹ: בְּנִי, הִרְאֵהוּ לִי! אָמַר לִי: רַבִּי, מִסֹּרֶת בְּיַדֵּי מֵאַבֹּתֵי, שְׁלֵא לְהִרְאוֹתוֹ לְבִירְיָה.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי: פִּנְעָה בִּי זֶקֶן אֶחָד מִשָּׁל בֵּית אַבְטֵינָם, וּמְגִילַת סְפָרִים בְּיָדוֹ. אָמַר לִי: רַבִּי, לְשַׁעֲבֵר הָיוּ בֵּית אָבִי צְנוּעִין, וְהָיוּ

מוֹסְרִין אֶת הַמְּגִילָה הַזֹּאת אֵלָיו לְאֵלּוֹ. וְעִבְשִׁיו שָׂאִינָן בֵּית אָבִי נֶאֱמָרִים, הִיךְ אֶת הַמְּגִילָה וְהִזְחֵר בָּהּ. וּכְשֶׁבֹאֲתִי וְהִרְצִיתִי הַדְּבָרִים לְפָנָי רַבִּי עֲקִיבָא, וְלָגוּ עֵינָיו דְּמַעוֹת, וְאָמַר: מַעֲתָה אֵין אֲנִי רִשָּׁאִין לְהִזְכִּירָן לְגַנְאִי.

*

אַלְעָזָר עַל הַפְּרוֹכָת. שֶׁהָיָה מְמוּנָה עַל אוֹרְגֵי פְרוֹכָת.

פְּנַחֵם הַמְּלָבִישׁ. שֶׁהָיָה מְלָבִישׁ בְּגָדֵי כְּהוֹנָה גְדוֹלָה.

מַעֲשֵׂה כְּכֹהֵן אֶחָד שֶׁהִלְבִּישׁ לְאִיסְטְרָמִיּוֹת אֶחָד, וְנָתַן לוֹ שְׁמוֹנֶה זְהוּבִים. וְאֵית דְּאָמְרִי: תְּרִי עֶשֶׂר יְהִי לִיהָ.

הלכה ב'

מתני' אין פותחין משבעה אמרפולין, ושלשה גזברין.

ואין עושין שררה על הצבור פחות משנים, חוץ מן אחיה שעל חלו מעיים, ואלעזר שעל הפרוכת, שאותן קיבלו רוב הציבור עליהן.

גמרא אין פותחין משלשה גזברין, ומשבעה אמרפולין.

תני: משני פתליקין.

הדא הוא דכתיב (דברי הימים ב, לא, ג): **ויחיאל ועזניהו ונחת** – גזברין. **ועשהאל וירימות ויוזבר** ו**אליאל** ו**יסמכיהו** ו**מחת** ו**בניהו** – אמרפולין. **פקידים מיד פנניהו ושמעיה אחיו** – קתליקין. **במפקד יחזקיהו המלך ועזריהו נגיד בית האלהים** – המלך וכהן גדול.

כשהוא חותם – הגיזבר חותם, ונותנו לאמרפול. אמרפל חותם, ונותנו לקתליקון. קתליקון חותם, ונותנו לכהן גדול. כהן גדול חותם, ונותנו למלך.

וכשהוא מתיר – המלך רואה חותמו ומתיר. כהן גדול רואה חותמו ומתיר. קתליקין רואה חותמו ומתיר. אמרפל רואה חותמו ומתיר. גיזבר רואה חותמו ומתיר.

*

אין עושין שררה על הציבור במקוון פחות משנים. רב נהמן בשם רבי מנא: על שם (שמות כח) **והם יקחו את הזהב ואת התכלת ואת הארגמן.**

אמר רבי חמא בי רבי חנינא: מפסולת של לוחות העשירי משה. הדא הוא דכתיב (שם לא) **פסל לך שני לחת אבנים. פסל לך** – שתהא הפסולת שלך.

אמר רבי חנין: מהצב של אבנים טובות ומרגליות ברא לו תקדוש ברוך הוא מתוך אהלו, וממנו העשירי משה.

כתיב (שמות לג): **והביטו אחרי משה עד באו האהלה.** תרין אמוראי, חד אמר לגנאי, וחד אמר לשבת. מאן דאמר לגנאי, חמון שקין, חמון פרעין, חמון קופר, אכיל מן דיהודאי, ושתי מן דיהודאי, כל מדליה מן דיהודאי.

ומן דאמר לשבת, מחמי צדיקיא ומזפי טוביא דזכת למיחמי יתיה.

הלכה ג'

מתני' ארבעה חותמות היו במקדש, וכתוב עליהן: עגל, זכר, גדי, וחוטא.

בן עזאי אומר: המשה היה וארמית כתוב עליהן:

[דף כ"ג ע"א]

עגל, דבר, גדי, חוטא דל, וחוטא עשיר.

עגל – משמש עם נספי בקר גדולים וקטנים, זכרים ונקיבות. גדי – משמש עם נספי הצאן גדולים וקטנים, זכרים ונקיבות, חוץ משל אלים. איל – משמש עם נספי אלים בלבד. חוטא – משמש עם נספי שלש בהמות של מצורע.

מי שהוא מבקש נסכים – הולך לו אצל יוהנן שהוא ממונה על החותמות, ונותן לו מעות, ומקבל ממנו חותם. בא לו אצל אחייה שהוא ממונה על הנסכים, ונותן לו חותם, ומקבל ממנו נסכים. ולערב באין זה אצל זה, ואחיה מוציא את החותמות, ומקבל בנגדן מעות. אם פחתו – פחתו לו וישלם יוהנן מביתו. ואם הותרו – הותרו להקדש, שיש הקדש על העליונה.

מי שאבד חותמו – ממתינין לו עד הערב. אם מצאו לו בדי חותמו – נותנין לו. ואם לאו – לא היה נותנין לו. ושם היום כתוב עליהן מפני הרמאין.

גמרא וכן עזאי, "חוטא דל" למה? היה מכיא לוגו עמו. ברם ברבנן מכיא גדי.

*

נספי רחל כמה? מן מה דתנינן: גדי משמש נספי צאן גדולים וקטנים וזכרים ונקיבות, תדא אמרה: נספי רחל – בנספי גדי.

בתיב (במדבר טו): **ככה יעשה לשור האחד, או לאיל האחד, או לשה בכבשים או בעזים.**

לשור האחד. למה נאמר? מגיד שלא חלק בין נספי עגל לנספי שור. שהיה בדין, בן הצאן טעון נסכים, וכן הבקר טעון נסכים. אם מצאנו שחלק בין נספי כבש לנספי איל,

לכה נחלוק בין נספי עגל לנספי שור. תלמוד לומר: **ככה יעשה לשור האחד.** מגיד: שלא חלק בין נספי עגל לנספי שור.

או לאיל. למה נאמר? שהיה בדין, אם מצאנו שחלק בין נספי בן שנה לנספי בן שנתיים, לכה נחלוק בין נספי שנתיים לנספי שלש. תלמוד לומר: **או לאיל האחד.**

או לשה בכבשים. למה נאמר? שהיה בדין, אם מצאנו שחלק בין נספי כבש לנספי איל לכה נחלוק בין נספי כשבה לנספי רחל תלמוד לומר **או לשה בכבשים.**

או בעזים. למה נאמר? שהיה בדין, אם מצאנו שחלק בין ניסבי בכש' לניסבי איל, לכך נחלוק בין ניסבי גדי לניסבי תיש, תלמוד לומר: או בעזים – הקיש קמן שבעזים לנדול שבתושים, מה זה – בשלשת לזנין, אף זה – בשלשת לזנין.

ושם היום כתיב כו'. הגע בעצמך, שזינג אותו היום! שם משמר היה כתוב עליו. הגע בעצמך, שזינג אותו המשמר! שם היום, שם שבת, שם חודש היה כתוב עליהן. אפילו רוצה לזינג – אין מצוי לזינג!

[דף כ"ג ע"ב]

הלקה ד'

מתני' שתי לשכות היו במקדש. אחת לשפת השאין, ואחת לשפת הכלים.

לשפת השאין – יראי הטא נותנין לתוכה בחשאי, ועניים בני טובים מתפרנסין מתוכה בחשאי. לשפת הכלים – כל מי שהוא מתנדב כלי, זורקו לתוכה, ואחת לשלשים יום, הגיזברין פותחין אותה, וכל כלי שמצאו בו צורך לבדק הבית – מניחין אותו. והשאיר – נמפרין, ודמיהן נופלין ללשכת בדק הבית.

גמרא רבי יעקב בר אידי ורב יצחק בן נחמן הווין פרנסים, והווין יהבין לרבי חמא אבוי דרבי יהושעיה דינר, והוא יהיב ליה לחורנין.

רבי זכריה התניה דרבי לוי, היו הכל מלויין עליו, אמרין: דלא צריה והוא נסב. מן דדמיה, בדיקין ואשכחין דהנה מפליג ליה לחורנין.

רבי הוננא בר פפא הנה מפליג מצנה בליליא. חד זמן פגע ביה רבהון דרונתייא, אמר ליה: לא בן אלפן רבי (דברים יט): לא תסיג גבול רעה! אמר ליה: ולא בן כתיב (משלי כא): מתן בסתר יכפה אף! והנה מסתפי מיניה וערק מן קומי.

אמר רבי יונה: "אשרי נותן ללד" אין כתיב באן, אלא (תהלים מא) אשרי משביל אל דל. זה שהוא מסתבל במצוה היאך לעשותה!

פיצד היה רבי יונה עושה? כשהיה רואה עני בן טובים שירד מנכסיו, היה אומר לו: בני, בשביל ששמעתי שגפלה לך ירושה ממקום אחר, מול ואת הורע. מן דהנה נסיב הנה אמר ליה: מתנה היא לך.

היא בר אדא, אית הנה סבין ביומינו, מאן דהנה יהיב להון מבין ריש שתא לצומא רבא – הווין נסבין, מן בטר בן – לא הווין נסבין. אמרין: דשתן גבן.

נחמיה איש שיהיו פגע בו ירושלמי אהד, אמר ליה: זכה עמי חדא תרנגולתא. אמר ליה: הא לך טומיית דקופד, וזבין קופד ואכיל ומית, והיה צווח ואמר, בואו וספדו להרוגו של נחמיה. נחום איש גם זו היה מוליד דורון לבית חמיו. פגע בו מופה שחין אהד, אמר ליה: זכה עמי מופה דאית גבד. אמר ליה: מיהזור. חור, ואשכחיה מית. והנה אמר לקיבליה: עינייא דחמינה ולא יסבון לה – יסתמיני. ודיה דלא פשטן מיתן לה – יתקטעון. רגלייא דלא רתטן למיתן לה – יתברון. ומסתיה בן. סליק לגביה רבי עקיבא, אמר ליה: אי לי שאני רואה אותך בכך! אמר ליה: אי לי שאני רואה אותך בכך! אמר ליה: מה את מקללני? אמר ליה: ומה את מבטט ביהוירין?

רבי הושעיה רבה הנה רביה דבריה חד סגי נהורא, והנה וליף אכול עימיה בכל יום. חד זמן הנה ליה אורחין, ולא מטא מיכול עימיה. ברמשא סליק לגביה, אמר ליה: לא יבעום מרי עלי, בגין דהנה לי אורחין יומא דין, דאמרי דלא ליבזוי ביקרא דמרי יומא דין, בגין בן לא אכלית עם מרי יומא דין. אמר ליה: "אתה פייסתה למאן דמתחמי ולא חמי, דין דחמי ולא מתחמיא וקבל פייסד!"

אמר ליה: הדיא מנא לך? אמר ליה, מרבי אליעזר בן יעקב! דרבי אליעזר בן יעקב עאל חד דסגי נהורא לקרתי, יתב ליה רבי אליעזר בן יעקב לרע מיניה, דיימרון דאילוי דהנה פר נשא רבא לא יתב ליה רבי אליעזר בן יעקב לרע מיניה.

עבדין ליה פרנסא דאיקר. אמר לון: מהו הכין? אמרון ליה: רבי אליעזר בן יעקב יתב לרע מינה. וצלוי עלוי הדיא צלותא: "אתה גמלתה חסד למאן דמתחמי ולא חמי, דין דחמי ולא מתחמי וגמול יתך חסד!"

דלמא רבי חמא פר חנינה ורבי הושעיה רבה הוו מטיילין באילין פנישתא דלוד. אמר רבי חמא פר חנינה לרבי הושעיה: פמה ממון

[דף כ"ד ע"א]

שיקעו אבותי כאן! אמר ליה: פמה נפשות שיקעו אבותיך כאן! לא הנה אית בני נש דילעון באורייתא?

רבי אבון עבד אילין תרעיה

דסדרא רבא. אתא רבי מנא לגביה, אמר ליה חמי מאי עבדית, אמר ליה: **וישב ושראל את עשהו ויבן היכלות** (הושע ח), לא הנה בני נש דילעון באורייתא?

תני: קדשי המזבח – מוציאין את הראוי להן מקדשי בְּדַק הבית. אין קדשי בְּדַק הבית מוציאין את הראוי להן מקדשי מזבח.

והא תנינן: כלי שמצאו בו צורה לבְּדַק הבית – מניחין אותה, והשאר – נמכרין ודמיחן נופלין לבְּדַק הבית!

אמר רבי חזקיה: ביני מתניתא, ללשפת בְּדָק הבית.

הדרן עלך פֶּרֶק אֵילוּ הֵן הַמְמוּנִים

פֶּרֶק שִׁישִׁי

הִלְכָה א'

מתני' שלשה עשר שופרות, שלשה עשר שולחנות, שלש עשרה השתחויות, היו במקדש.

של בית רבן ושל בית רבי חנניה סגן הכהנים היו משתחוים בארבע עשרה. והיכן היתה יתירה? כנגד דיר העצים, שכן מסורת בידן מאבותיהן, ששם הארון נגזו.

מעשה בכהן אחד שהיה מתעסק, וראה את הרצפה שהיא משונה מחברותיה, בא ואמר לחבירו, לא הספיק לגמור את הדבר עד שיצתה נשמתו. וידעו ביהודי, ששם הארון נגזו.

גמרא תני: השופרות הללו – עקומות היו, צרות מלמעלן ורחבות מלמטן, מפני הרפואין.

תני בשם רבי אליעזר: הארון גלה עמקו לבל. מה טעמא? שנאמר (מלכים ב, כ, ז): **לא יותר דבר**

אמר ה' – אין דבר אלא שהדיברות לתוכו. וכן הוא אומר (דברי הימים ב, לו) **ולתשובת השנה שלח**

המלך נבוכדנאצר ויבאהו בבליה עם פלי חמדת בית ה' – איהו פלי חמדת בית ה'? זה הארון.

(תני רבי יהודה פר אילעין) רבי שמעון בן לקיש אומר: במקומו היה הארון נגזו. הדין הוא דכתיב

(מלכים א, ח) **ויארכו הבדים ויראו ראשי הבדים אל הקדש על פני הדביר ולא יראו החוצה.**

כתיב: **ויראו, ואת אמר: ולא יראו? אלא: נראין ולא נראין, בולטין ויוצאין בשני דדי האשה.**

ורבנן אמרין: בלישפת דיר העצים היה הארון נגזו.

מעשה בכהן אחד בעל מום, שהיה עומד ומפצל עצים בלשפת דיר העצים, וראה את הרצפה שהיא

משונה מחברותיה. בא ואמר לחבירו, בא וראה את הרצפה הזאת שהיא משונה מחברותיה. לא

הספיק לגמור את הדבר, עד שיצתה נשמתו. וידעו ביהודי, ששם הארון נגזו.

תני רבי הושעיא: הקיש עליה בקורנב, ויצאת אש ושרפתה.

תני רבי יהודה בן לקיש אמר: שני ארזות היו מהלכין עם ישראל במדבר. אחד שהיתה

[דף כ"ד ע"ב]

התורה נתונה בתוכה, ואחד שהיו שברי לוחות נתונים בתוכו. זה שהיתה התורה נתונה בתוכו –

היה מונח באהל מועד. הדין הוא דכתיב (במדבר ד): **וארון ברית ה' ומשה לא משו מקרב המחנה.**

זה שהיו שברי לוחות נתונים בתוכו, היה נכנס ויוצא עמקו, ופעמים שהיה מתראה עמקו.

ורבנן אמרי: ארון אחד היה, ופעם אחת יצא בימי עלי, ונשבה.

קרייא מסייע להו לרבנן, (שמואל א, ד) **אוי לנו מי יצילנו מיד האלהים האדירים האלה** – מילת דלא כחזון מן ימיהון.

קרייא מסייע לרבי יודה בן לקיש, (שם יד) **ויאמר שאול לאחיה הגישה ארון האלהים**. והלא ארון בקרית יערים היה! מה עבדון ליה רבנן? הגישה אלי הציין.

קרייא מסייע לרבי יודא בן לקיש, (שמואל ב, יח) **הארון וישראל ויהודה יושבין בסוכות**.

והלא ארון בציזן היה! מה עבדון ליה רבנן? סבך שהווא כקירוי שעדיין לא נבנה בית הבחירה. משנבנה הארון – נגנו עמו צנצנת הפזן, וצלוהית שמן המשחה, ומקלו של אהרן ופרתיו ושקדיו, וארגו שהשיבו פלשתים אשם לאלהי ישראל.

מי נגזו? ואשיהו נגזו. כיון שראה שכתוב (דברים כח): **יולך ה' אתך ואת מלכך אשר תקים עליך אל גוי אשר לא ידעת אתה ואבותיך** – עמד ונגזו.

הדא הוא דכתיב (דברי הימים ב, לה): **ויאמר ללויים המבינים ולכל ישראל הקדושים לה', תנו את ארון הקדש בבית אשר בנה שלמה בן דויד מלך ישראל, אין לכם משא בכסף** – אמר להם: אם גולה הוא עמכם לככל – אין אתם מחזירין אותו עוד למקומו. אלא (שם) **עתה עבדו את ה' אלהיכם ואת עמו ישראל**.

פיטום שמן המשחה, (שמות ל) **ואתה קח לך וגו' וקדה חמש מאות וגו'** – שהו אלה וחמש מאות מונים. שמן זית היו – שנים עשר לוג שבו שולקין את העיקרון; דברי רבי מאיר.

רבי יהודה אומר: שולקן היה במים, ונתן שמן על גביהו.

משהיה קולט את הריה – היה מעבירו בדרך שהפטמין עושיין. הדא הוא דכתיב (שמות ל): **שמן משחת קדש וגו'.**

תני, רבי יהודה בי רבי אילעי: שמן המשחה שעשה משה בדרך – מעשה ניסים נעשה בו מתחילה ועד סוף. שמתחילה לא היה בו אלא שנים עשר לוג, שנאמר **שמן זית היו**. אם לסוד בו את העיקרון – לא היה בו ספק, על אחת כמה וכמה שהאור בולע, והעצים בולעים, והיורה בולעת, וממנו נמשחו המשכן וכל כליו, השולחן וכל כליו, המנורה וכל כליה. וממנו נמשחו אהרן כהן גדול ובניו כל שבעת ימי המלוואים, וממנו נמשחו כהנים גדולים ומלכים.

מלך בתחילה – טעון משיחה. מלך בן מלך – אין טעון משיחה. מה טעמא? **קום משחהו בי זה הוא** (שמואל א, טז) זה – טעון משיחה, ואין בנו טעון משיחה.

אבל כהן גדול בן כהן גדול, אפילו עד עשרה דורות – טעון משיחה.

ובגלוי קנים לעתיד לבא, הדין הוא דכתיב (שמות ל): שָׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ יִהְיֶה זֶה לִי לְדוֹרוֹתֵיכֶם.

אין מושהיון הפלכים אלא על גבי המעיין, שנאמר (מלכים א, יב) וְהִרְבַּבְתֶּם אֶת שְׁלֹמֹה בְנִי עַל הַפְרָדָּה

אֲשֶׁר לִי וְהוֹרַדְתֶּם אֹתוֹ אֶל גִּחֹן וּמִשַׁח אֹתוֹ שֵׁם צִדּוֹק הַכֹּהֵן וְנָתַן הַנְּבִיא לְמֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל.

אין מושהיון מלך בן מלך, אלא מפני המחלוקת.

מפני מה נמשח שלמה? מפני מחלוקתו של אדוניו. יואש – מפני עתליהו. יהואחז – מפני יהויקים

אחיו שהיה גדול מפניו שתי שנים. יהוא – מפני יורם.

לא בן כתיב (שמואל א, טו) קוֹם מִשְׁחֵהוּ בִּי זֶה הוּא, זֶה – טעון משיחה, ואין מלכי ישראל טעונין

משיחה. אלא יהואחז מפני יהויקים אחיו שהיה גדול מפניו שתי שנים.

ולא יאשיהו גנו? הדין אמרה: באפרסמון נמשח.

אין מושהיון הפלכים, אלא מן הפרן.

שאול ויהוא נמשחו מן הפרן – היתה מלכותו מלכות עוברת. דוד ושלמה נמשחו מן הפרן – היתה

מלכותו מלכות קיימת.

אין מושהיון

[דף כ"ה ע"א]

כהנים – מלכים. אמר רבי יודה ענתונדרייא: על שם (בראשית מט) לא יסור שבט מיהודה.

אמר רב חייה בר אבא: (דברים יז) לְמַעַן יֵאָרִיךְ יָמֶיךָ עַל מַמְלַכְתּוֹ הוּא וּבְנָיו בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל. מה

כתיב בתרייה? לא יהיה לפהנים הלויים.

אמר רבי יוחנן: הוא יוחנן הוא יהואחז. והא כתיב (דברי הימים א, ג, טו): הַבְּכוֹר יוֹחָנָן! כְּכוֹר – למלכות.

אמר רבי יוחנן: הוא שלום הוא צדקיהו. והכתיב (שם): הַשְּׁלִישִׁי צְדָקְיָהוּ וְהָרְבִיעִי שְׁלֹוֹם! שְׁלִישִׁי –

לתולדות, רביעי – למלכות.

צדקיהו – שצידק עליו מדת הדין. שלום – שביקויו שלמה מלכות בית דוד.

ריש לקיש אמר: לא שלום הוה שמויה, ולא צדקיהו הוה שמויה, אלא מתניה. הדין הוא דכתיב (מלכים

ב, כז): וּמֶלֶךְ מֶלֶךְ בְּבָל אֶת מַתְנֵהוּ דְדָו תַּחְתָּיו, וַיִּסַּב אֶת שְׁמוֹ צְדָקְיָהוּ.

*

אמר רבי יוחנן: באמה של ששה מפהים – היה הארון עשוי.

מאן תנא באמה של ששה טפחים? רבי מאיר היא. דתנן, רבי מאיר אומר: כל האמות – היו בפנינו. רבי יהודה אומר: אמות הבנין – ששה, של כלים – המשה.

על דעתיה דרבי מאיר, דו אומר: באמה של ששה טפחים – היה הארון עשוי, אורכו של ארון – המשה עשר טפחים, דכתיב (שמות כה): **אמתים וחצי ארבו. אמתא – אשיתא, ואמתא – אשיתא, ופלגות אמתא – תלתא.**

וארבעה לוחות היו בו, שנים שלימים ושנים שבורים. דכתיב (דברים י, ט): **אשר שברת ושמתם בארון.** הלוחות היו כל אחד ואחד ארבו – ששה טפחים, רחבו – שלשה. ותן ארפן של לוחות לאורכו של ארון – נשתייר שם שלשה טפחים.

תן מהם חצי טפח לכל כותל – נשתייר שני טפחים לספר תורה.

רחבו של ארון – תשעה טפחים, דכתיב (שמות כה) **אמה וחצי רחבו. אמתא – אשיתא, ופלגות אמתא – תלתא.** וארבעה לוחות היו בו, שנים שלימים ושנים שבורים. דכתיב (דברים יב): **אשר שברת ושמתם בארון.**

הלוחות – היו כל אחת ואחת, ארפן – ששה טפחים, ורחבו – ששה טפחים. תן רוחבן של לוחות לרחבו של ארון – נשתייר שם שלשה טפחים. חצי טפח מכאן לכותל זה, וחצי טפח מכאן לכותל זה, ומתחיים לשילוט, מקום שפפר תורה מונח.

רבי שמעון בן לקיש אומר: באמה בת המשה טפחים – היה הארון עשוי.

מאן תנא באמה בת המשה טפחים? רבי יהודה! דתנינן תמן, רבי יהודה אומר: אמת הבנין – ששה של הכלים – המשה. וההן ארון – כלי הוא.

על דעתיה דרבי יהודה דו אומר: באמה של המשה טפחים היה, אורכו – עשוי שנים עשר טפח ומחצה, דכתיב (שמות כה): **אמתים וחצי ארבו. אמתא – המשה, ואמתא – המשה, ופלגות אמתא – תרי ופליג.**

וארבעה לוחות היו בו, שנים שלימים ושנים שבורים. דכתיב: **אשר שברת ושמתם בארון.**

והלוחות – היה כל אחד ואחד, ארפן – ששה טפחים, ורחבו – ששה טפחים. תן רחבו של לוחות לאורכו של ארון, ונשתייר שם חצי טפח, אצבע לכותל מכאן, ואצבע לכותל מכאן.

ורחבו של ארון – שבעה טפחים ומחצה, דכתיב (שמות כה) **אמה וחצי רחבו, אמתא – המשה, ופלגות אמתא – תרי ופליג.**

וארבעה לוחות היו בו, שנים שלימים ושנים שבורים. דכתיב: **אשר שברת ושמתם בארון.**

הלווחות – היתה כל אחד ואחד, ארְכָן – ששה טפחים, ורוחבן ששה טפחים. מן ארְכָן לרוחבו של ארְזוֹן, ונשתתיר שם טפח ומחצה, אַצְבַּע לכותל מכאן, ואַצְבַּע לכותל מכאן. הצי טפח מכאן, והצי טפח מכאן לשילוט.

*

כיצד עשה בצלאל את הארון? רבי הננינה בן גמליאל אמר: שלש תיבות עשאו. שתים של זהב ואחת של עץ. נתן של זהב בשל עץ, ושל עץ בשל זהב, וציפהו, דכתיב (שמות כה): **וְצִפִּית אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר מִבַּיִת וּמִחוּץ**. מה תלמוד לומר **תְּצַפְנֵנוּ**? להביא שפתו העליונה.

רבי שמעון בן לקיש אמר: תיבה אחת עשאו וציפהו, דכתיב: **וְצִפִּית אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר מִבַּיִת וּמִחוּץ**. מה תלמוד לומר **תְּצַפְנֵנוּ**? אמר רבי פנחס: להביא בין נסר לנסר.

*

כיצד היו הלווחות כתובים? רבי הננינה (בן אחיה רבי יהודה) בן גמליאל אמר: המשה על לוח זה, והמשה על לוח זה. הדיא הוא דכתיב (דברים ד): **וַיִּכְתְּבֶם עַל שְׁנֵי לְחוֹת אֲבָנִים** – המשה על לוח זה, והמשה על לוח זה.

ורבנן אמרי: עשרה על לוח זה, ועשרה על לוח זה. הדיא הוא דכתיב (שם): **וַיִּגְדַּלְכֶם אֶת בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם לַעֲשׂוֹת עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרִים** – עשרה על לוח זה, ועשרה על לוח זה.

רבי שמעון בן יוחאי אמר: עשרים על לוח זה, ועשרים על לוח זה. דכתיב (שמות לב): **וַיִּכְתְּבֶם עַל שְׁנֵי לְחוֹת אֲבָנִים**. עשרים על לוח זה, ועשרים על לוח זה.

רבי סימאי אמר: ארבעים על לוח זה, וארבעים על לוח זה. דכתיב (שם) **מָזָה וּמָזָה הֵם כְּתוּבִים** – סטרונה.

הננינה בן אחי רבי יהושע אמר: בין כל דיבור ודיבור – דקדוקיה ואותיותיה של תורה, דכתיב (שיר השירים ה): **מִמְלֵאִים בַּתְּרִישִׁי** –

[דף כ"ה ע"ב]

כימא רבא.

רבי שמעון בן לקיש, פד הוה מטי הדין קרייה, הוה אמר: יפה למדני הננינה בן אחי רבי יהושע, מה הים הוה, בין גל גדול לגל גדול – גלים קטנים. כף בין כל דיבור ודיבור – דקדוקיה ואותיותיה של תורה.

אמר רבי תנחומאי: איתקשיית קימי רבי פנחס, אתיא כרבי יהודה ולא אתיא כרבי מאיר. מאי טעמא דרבי יהודה? דכתיב (דברים לא): לקח את ספר התורה הזה ושמרתם אותו מצד ארון ברית ה' וגו'. על דעתיה דרבי יהודה דו אמר: היכן היה ספר תורה נתון? כמין גלוקסום עשוי לו מבחזין, והיה ספר תורה נתון בתוכו.

מאי טעמא דרבי מאיר? דכתיב (שמות כה) ונתת את הכפרת על הארץ מלמעלה, ואל הארץ תתן את העדת אשר אתן אליך. על דעתיה דרבי מאיר דו אמר: אין מוקדם ומאוחר בתורה, אלא: ואל הארץ תתן את העדת אשר אתן אליך, ואחר כך: ונתת את הכפרת על הארץ מלמעלה. רבי פינחס בשם רבי שמעון בן לקיש: התורה שנתן לו הקדוש ברוך הוא למשה – נתנה לו אש לבנה הרוחה באש שהורה. היא – אש, מובקלת – באש, חצובה – מאש, ונתונה – מאש, דכתיב (דברים לג) מימינו אש דת למו.

הלכה ב'

מתני' היכן היו השתחויות? ארבע בצפון, וארבע בדרום, שלש במוזרה ושתיים במערב, כנגד שלש עשרה שערים. שערים דרומיים סמוכים למערב, שער העליון, שער הדלק, שער הכבורות, שער הפנים. ולמה נקרא שמו שער הפנים? שבו מכניסין צלוחית של ניסוד הפנים כהן.

רבי אליעזר בן יעקב אומר: בו הפנים מפנים, ועתידין להיות יוצאין מתחת מפתח הבית. לעומתן בצפון, סמוכים במערב. שער יבנה, שער הקרבן, שער הנשים, שער השיר. ולמה נקרא שמו שער יבנה? שבו יצא יבנה בגלותו. שפמוזרה – שער נקור, ושני פשפשוין היו לו, אחד מימינו, ואחד משמאלו, ושנים במערב, ולא היה להן שם.

גמרא מתניתא – אבא יוסה בן יוחנן היא! דאמר: כנגד שלשה עשר שערים. גרם כרבנן – שכעה שערים היו בעזרה.

על דעת דרבנן היכן היו השתחויות הללו? כי תהיא דתנינן תמן: שלשה עשר פרוצות היו בו שפראום מלכי יון, וחזרו וגדרום בני השמונאי, וגזרו כנגדן שלש עשרה השתחויות.

בתיב (זכריה יד): וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יֵצְאוּ מִיָּם חַיִּים מִירוּשָׁלַם וְגו'. תני: מבית קודש הקדשים עד הפרוכת – פקדני סילי וכיליי. מן פרוכת עד מזבח הזהב – פקדני הנבים. ממזבח הזהב עד עזרות – כהוט של שתי. מן העזרות עד מפתן הבית – כהוט של ערב. מיבן ואילף – כמפי חפף.

בתיב (יחזקאל מז): וְהָגָה מִיָּם מַפְּכִים מִן הַכֶּתֶף הַיְמָנִית בַּצֵּאת הָאִישׁ קָדִים וְקוּ בִידוֹ וַיִּמְד אֶלֶף בְּאַמָּה וַיַּעֲבְרֵנִי בְּמִים מִי אַפְסִים עַד קְרִסוּלָהּ. (שם) וַיִּמְד אֶלֶף וַיַּעֲבְרֵנִי בְּמִים מִי בְּרַבִּיִּים – עד ברבייא. וַיִּמְד אֶלֶף וַיַּעֲבְרֵנִי מִי מִתְנַיִם – עד מתנייא. מִכָּאן וְאֵילֶף, וַיִּמְד אֶלֶף נַחַל אֲשֶׁר לֹא אוֹכֵל לַעֲבֹר – אפילו לבירנין גדולה אינה יכולה לעבור בו. מאי טעמא? (ישעיה לח) וְצִי אֲדִיר לֹא יַעֲבְרֵנּוּ. מפני מה? פי גאו המים, מי שחוו. מהו מי שחוו? מלשומי. אומר רב חונת: באתרין קרו לשויטא – שהונא.

וּפְרַשׁ יְדֵיו בְּקִרְבוֹ כְּאֲשֶׁר יִפְרֹשׁ הַשָּׁחָה לַשָּׁחֹת (שם כה). מהו לשחות? אומר רבי יוסי בי רבי בון: מִיַּיִן

[דף כ"ו ע"א]

דמתמלזין בעלמא.

בתיב (זכריה יג): בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיָּה מְקוֹר נִפְתָּח לְבֵית דָּוִד וְלִישְׁבֵי יְרוּשָׁלַם לְחַטָּאת וּלְנִדְהָ. רבי שמואל פר נחמן בשם רבי יונתן: מבית דוד ועד יושבי ירושלים – כשרים לנידה ולחטאת. מכאן ואילף – מי תערובות הם, כשרים לנידה, ופסולים למי חטאת.

אומר רבי לעזר: מבית דוד ועד יושבי ירושלים – כשרים לנידה ולחטאת. מכאן ואילף – מי קטפריסות הן, פסולין לנידה ולחטאת.

בתיב (יחזקאל מז): וַיֹּאמֶר אֵלֵי הַמַּיִם הָאֵלֶּה יוֹצְאִים אֶל הַגְּלִילָה הַקְּדֻמוֹנָה – זה ים של סמכו. וַיִּרְדּוּ עַל הָעֶרְבָה – זה ים של טבריא. וּבְאוֹ הַיַּמָּה – זה ים המלח. אֶל הַיַּמָּה הַמוֹצְאִים – זה הים הגדול. וְלִמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ מוֹצְאִים? כַּנֶּגֶד שְׁנֵי פְעָמִים שִׁינְאָה, אַחַד בְּדוֹר אָנוּשׁ, וְאַחַד בְּדוֹר הַפְּלִגָּה.

רבי לעזר בשם רבי חנינה: בראשונה יצא עד קלבריא, ובשנייה יצא עד פיפי ברבריא. רבי אהא בשם רבי חנינה: בראשונה יצא עד פיפי ברבריא, ובשנייה יצא עד עכו ועד יפו.

(איוב לח) עַד פֹּה תָבֵא וְלֹא תוֹסִיף – עד עכו תבא ולא תוסיף. וּפֹה יֵשִׁית בְּגְאוֹן גְּלִיף – עד יפו אשית בגאון גליף.

ניחא ויפא רבא ויפוא דמילחא בשביל למיתקן, ויפא דטבריא, ויפא דסמכו? לרבות דנתם, דכתיב ביה לְמִינָה תִּהְיֶה דְגָתָם – למיני מינים תהיה דגתם.

תני, אמר רבן שמעון בן גמליאל: מעשה שהלכתיו לצידו, והביאו לפני יותר משלש מאות מיני דגים בתמחוי אחד.

ונרפאו המים בעצתו וגבאי ולא ירפאו למלח נתנו (שם). פתיב: ונרפאו המים, ואת אמרת: ולא ירפאו המים? מקום הוא ששמו ילא ירפאו.

*

פתיב (שם): ועל הנחל יעלה על שפתו מזה ומזה כל עץ מאכל, לא יבול עלהו, ולא יתם פרו, לחדשיו ובכר. תני, אמר רבי יהודה: לפי שבועולם הזה – תבואה עושה לששה חדשים, ואילן עושה לשנים עשר חודש. אבל לעתיד לבוא – התבואה עושה להדש אחד, ואילן עושה לשני חדשים. מאי טעמא? לחדשיו ובכר.

אמר רבי יוסי: לפי שבועולם הזה – התבואה עושה לששה חדשים, ואילן עושה ל"ב חדש. אבל לעתיד לבוא – התבואה עושה למ"ו יום, ואילן עושה להדש אחד. שכן מצינו שעשת התבואה בימי יואל להמשה עשר יום וקרב מנחה העומר. מאי טעמא? (ויאלב) ובני ציון גילו ושמחו ביה' אלהיכם, כי נתן לכם את המורה לצדקה, ויורד לכם גשם מורה ומלקוש בראשון.

ומה מקיים רבי יוסי לחדשיו ובכר? בכל חודש וחודש יהיה מבכר.

ועלהו לתרופה (יחזקאל שם), רבי יוחנן אמר: תרפיה מציין עליה.

ותרף מוזהב?

רב ושמואל, חד אמר: לתתיר פה שלמעלן. וחד אמר: לתתיר פה שלמטן.

רבי חנינא ורבי יהושע בן לוי, חד אמר: לתתיר פה עקרות. וחכמים אומרים: לתתיר פה אלמים.

*

ולעמתן בצפון וכו'. את מוצא בשעה שעלה נביכנדאצר לכאן, בא וישב לו בדופני של אנמוכיה, ויצאה סנהדרין גדולה לקראתו, ואמרה לו: הגיע זמן הפית הזה ליתרב.

אמר להן: אותו שהמלכתי עליכם – תנתי לי, ואני הולך.

באו ואמרו ליהויכין מלך יהודה: נביכנדאצר בעי לך.

פיון ששמע מהן פה, נטל מפתחות של בית המקדש, עלה לגגו של היכל. אמר לפניו, רבונו של עולם: לשעבר – היונו נאמנים לך והיו מפתחותיה מסורין לנו. עכשיו שאין אנו נאמנים – הרי מפתחותיה מסורין לך.

תרין אמוראי, חד אמר:

[דף כ"ו ע"ב]

יִרְקוּ, וְעוֹד לֹא יֵרְדוּ. וְחָד אָמַר: בְּאֵה כְּמִין יָד וְנוֹטְלֶתָן מִיָּדוֹ.

כִּיזוֹ שֶׁרָאוּ כָּל

הַדְּרוֹרֵי יְהוּדָה כֵּן, עָלָיו לְרֹאשׁ גְּבוּלֵיהֶן, וְנִפְּלוּ וּמָתוּ. הַדָּא הוּא דְכְּתִיב (ישעיה כב) **מִשָּׂא גֵיא חֲזִיווּ, מַה לָּךְ**

אִיפּוּא בִּי עָלִית בְּלָךְ לְגִגּוֹת, תִּשְׁאוֹת מְלֵאָה עִיר הוֹמִיָּה וְגו'.

הִלְכָה ג'

מִתְנִי' שְׁלֵשָׁה עָשָׂר שוֹלְחָנוֹת הָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ, שְׁמוֹנָה שֶׁל שְׁיִישׁ בְּבֵית הַמִּטְבְּחִים – שְׁעָלִיחֵן מְדִיחִין אֶת הַקָּרְבָּיִים.

וּשְׁנַיִם בְּמַעְרֵב הַכְּבֹשׁ, אֶחָד שֶׁל שְׁיִישׁ, וְאֶחָד שֶׁל כֶּסֶף. עַל שֶׁל שְׁיִישׁ – הָיוּ נוֹתְנִין אֶת הָאִיבָרִים, וְעַל שֶׁל כֶּסֶף – כְּלֵי שֶׁרֶת.

וּשְׁנַיִם בְּאוֹלָם מוֹכְפָּנִים עַל פֶּתַח הַבַּיִת, אֶחָד שֶׁל שְׁיִישׁ וְאֶחָד שֶׁל זָהָב, עַל שֶׁל שְׁיִישׁ – נוֹתְנִין לָחֶם הַפָּנִים בְּכַנִּיסָתוֹ, וְעַל שֶׁל זָהָב – בִּיצִיאָתוֹ, שֶׁמְעַלִּין בְּקוֹדֶשׁ וְלֹא מוֹרִידִין. אֶחָד שֶׁל זָהָב מוֹכְפָּנִים – שְׁעָלָיו לָחֶם הַפָּנִים תָּמִיד.

גְּמָרָא תָּנִי: עַל שֶׁל כֶּסֶף.

(רַבִּי אֲהוּי וְרַבִּי מְיִישָׁא, וּמָטוּ בְּשֵׁם רַב שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק). רַבִּי יוֹסִי בְּשֵׁם רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק. רַבִּי חֲנַנְיָה מְטִי בַּהּ בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן: לֵית כְּפֹאן שֶׁל כֶּסֶף, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מְרַתֵּיחַ.

לֹא כֵּן תָּנִי: זֶה אֶחָד מִן הַנִּיסִים שֶׁנֶּעֱשׂוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁכְּשֶׁם שֶׁהָיוּ מְנִיחִין אוֹתוֹ חוּם, כֶּף הָיוּ מוֹצִיאִין אוֹתוֹ חוּם, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוּאֵל א, כא): **לְשׁוֹם לָחֶם חֶם בְּיוֹם הַלֶּקֶחַ.**

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוי אָמַר: אִיזוֹ מוֹכְרִין מַעֲשֵׂה נְפִים.

כְּעוֹז קוֹמֵי רַבִּי אֵילָא: לֹא הָיָה שֵׁם לָחֶם, מַהוּ לְהַנְיָחוֹ לְשִׁבְתָּ הַכְּפָאָה? אָמַר לֹוֹן: כְּתִיב (שְׁמוֹת כה): **וְנָתַתְּ**

עַל הַשְּׁלֶחֶן לָחֶם פָּנִים לְפָנֵי תְּמִיד. לָחֶם פָּנִים, אִפְּלוּ פְּסוּל.

*

עֲשֶׂרָה שְׁלֶחָנוֹת עֲשָׂה שְׁלֹמֹה, דְּכְּתִיב (דְּבָרִי הַיָּמִים ב, ד): **וַיַּעַשׂ שְׁלֶחָנוֹת עֲשֶׂרָה וַיִּנַּח בְּהִיכַל חֲמֹשֶׁה**

מִיָּמִין וְחֲמֹשֶׁה מִשְּׂמֹאל. אִיזוֹ תִּימָר: חֲמֹשֶׁה בְּדָרוֹם וְחֲמֹשֶׁה בְּצַפּוֹן, וְהִלָּא אִיזוֹ הַשְּׁלֶחֶן כְּשֶׁר אֵילָא

בְּצַפּוֹן! שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כו): **וְהַשְּׁלֶחֶן תִּתֵּן עַל צִלְע צַפּוֹן:** מַה תְּלַמּוּד לֹוֹמַר: חֲמֹשֶׁה מִיָּמִין וְחֲמֹשֶׁה

מִשְּׂמֹאל? אֵילָא, חֲמֹשֶׁה מִיָּמִין שְׁלֶחָנוֹ שֶׁל מוֹשֶׁה, וְחֲמֹשֶׁה מִשְּׂמֹאלוֹ.

אף על פי כן, לא היה מסדר אלא בשל משה בלבד, שנאמר (מלכים א, ו): **את השלחן אשר עליו לחם הפנים.**

רבי יוסי בי רבי יהודה אומר: על בולן היה מסדר, שנאמר (דברי הימים ב, ד): **את השלחנות ועליהם לחם הפנים.**

*

תני: מזרח ומערב היו נתונין; דברי רבי. רבי אלעזר בי רבי שמעון אומר: צפון ודרום היו נתונין. מאן דאמר: מזרח ומערב – ניהא, בולחן ראויין לשירות.

מאן דאמר: צפון ודרום – נמצא שלחן בדרום ומנורה בצפון, והא תני: השלחן – היה נתון מהצי הבית ולפנים משוף מן הכותל שתי אמות ומקצה כלפי הצפון. ומנורה – כנגדו בדרום. מזבח הזהב – היה נתון באמצע

[דף כ"ז ע"א]

הבית, חולק את הבית מהצד ולפנים משוף קומעא כלפי צפון (חויץ), ובולחן היו נתונין משליש הבית ולפנים;

*

עשר מנורות עשה שלמה, שנאמר (דברי הימים ב, ד): **ויעש את מנורות הזהב עשר במשפטים, ויתן בהיכל חמש מימין וחמש משמאל, אין תימר: חמש בצפון וחמש בדרום, והלא אין המנורה כשירה אלא בדרום, שנאמר (שמות כו): ואת המנרה נכח השלחן על צלע המשכן תימנה.** מה תלמוד לומר: **חמש מימין וחמש משמאל?** אלא חמש מימין – מנורתו של משה, וחמש משמאלה. אף על פי כן, לא היה מבעיר אלא של משה בלבד, שנאמר (דברי הימים ב, יג): **ומנורת הזהב ונרתיה לבער בערב בערב.**

רבי יוסה בי רבי יהודה אומר: על בולן היה מבעיר, שנאמר (שם): **ואת המנורות ונרתיהם לבערם כמשפט לפני הדביר זהב סגור, והפרח והנרות והמלקחים זהב הוא מכלות זהב.** הן פילו זהבו של שלמה.

תני רב יהודה בשם אסי: היה שלמה נוטל אלה כפרי זהב, ומכניסן לפור ומוציאן, עד שהוא מעמידן על אהרן. לקיים מה שנאמר (שמות לו): **כפר זהב טהור עשה אתה וגו'.**

תניא: אמר רבי יוסי בי רבי יהודה: מעשה במנורת זהב שעשה משה בפרך, והיתה יתירה דינר זהב והכניסוה לפור שמונים פעם, ולא חפרה כלום.

ויאות? עד דלא יקום על ברייה - הוה חסר. סגיון מן דיג, קיים על ברייה - לא חסר כלום.

הלקה ד'

מתני' שלשה עשר שופרות היו במקדש, וכתוב עליהם: א תקלין חדתין, ב תקלין עתיקין, ג קניין,

ד וגזלי עולה, ה עצים, ו לבונה, ז זקב לפפורת, ח-ט שלשה לנדבה.

תקלין חדתין - שבכל שנה ושנה.

ועתיקין - מי שלא הביא אשתקד, שוקל לשנה הבאה.

קניין - הם תורין. וגזלי עולה - הן בני יונה.

פולן עולות; דברי רבי יהודה. והקמים אומרים: קניין - אחד הטאת ואחד עולה. גזלי עולה - פולן

עולות.

האומר: "הרי עלי עצים" - לא יפחות משני גזירין. "לבונה" - לא יפחות מקומין. "זקב" - לא יפחות

מדינר זקב.

שלשה לנדבה. נדבה מה היו עושין בה? לוקחים בה עולות. הבשר לשם, ועורות לכהנים.

זה מדרש דרש יהוידע בהן גדול: **אשם הוא אשום אשם לה'** (ויקרא ה), זה הכלל: כל שהוא בא משום

הטאת ומשום אשמה - ילקח בהן עולות, הבשר - לשם, והעורות - לכהנים. נמצאו שני פתובין

קנימין, אשם לה, ואשם לפהון. ואומר (מלכים ב, יב): **בסרף אשם ובסרף הטאות לא יובא בית ה',**

לכהנים יהיו.

[דף כ"ז ע"ב]

גמרא תניא, אומר רבי יהודה: לא היה שופר של קניין בירושלים, מפני התערבות, שמא תמות

אחת מהן, ונמצאו דמי הטאות מיתות מעורבות בהן.

והתניא, האשה שאמרה: "הרי עלי קז" - מביאה דמי קז ונותנתו בשופר.

ואוכלת בקדשים, ואינה הוששת שמא נתעצל בהן, ואין הכהן הושש שמא דמי הטאות מיתות

מעורבות בהן!

כי קאמרינן בהטאות שמתו בעליהן ודאי.

ואי אמרינן, נברור ארבע זוזי ונישדי בנהרא, ואידך - לישתרו?

הא אמרינן בעלמא: רבי יהודה - לית ליה בריה.

*

רבי יוסה בי רבי בון אומר רבי בא בר מפול בעי: אומר: "הרי עלי עז" - מביא גזיר אהד.

אמר רבי לעזר: מותניתא אמרה כו, שזה קרבן בפני עצמו וזה קרבן בפני עצמו, כהאי דתנינן תמן: שנים בידם שני גזרי עצים. קרבן – לרבות את העצים.

רבי יהושע בן לוי אמר: עוביין – אמה, באמה שוהקת, וארבן – באמה גדומה. רבי חוני בשם רבי אמי: כמין טורטני.

אמר רבי שמואל בר רב יצחק: לפי שלא היה מקום המערכה אלא אמה על אמה, לפיכך לא היה בו אלא אמה גדומה.

ותני כן: אמה היסוד, אמה סובב, אמה פרפוב, ואמה קרנות, ואמה מערכה.

*

לבונה לא יפחות מקומין. נאמר כאן (ויקרא ו): **אזכרה**,

[דף כ"ח ע"א]

ונאמר להלן (ויקרא כד, ו): **אזכרה**. מה **אזכרה** האמור להלן – מלא קומין, אף **אזכרה** האמור כאן – מלא קומין.

אי מה **אזכרה** האמורה להלן – שני קומצין, אף **אזכרה** האמורה כאן – שני קומצין? אמר רבי אילא: כלום למדו לקומין – אלא מלחם הפנים, מה להלן – קומין החסר פסול. אף כאן – קומין החסר פסול. אמר רבי יוסה: מילתא דרבי אילא אמרה, המתנדב לבונה – מביאה בקומצו של כהן גדול.

רבי חזקיה חולק עליו, ואומר בשם רבי ירמיה: ואפילו בקומין הבגלים.

*

זהב לא יפחות כו. אמר רבי אלעזר: והוא שהזכיר צורה. אבל אם לא הזכיר צורה – מביא אפילו צינורה.

*

ששה לנדבה. חזקיה אמר: כנגד ששה פתי אבות.

בר פדיה אמר: כנגד שש בהמות, פר, ועגל, ושעיר, איל, גדי, ומלה.

שמואל אמר: כנגד ששה קרבנות, קיני זכים וקיני זבות, קיני יולדות, חטאות, ואשמות, המנחות, ועשירית האפה.

אמר רבי יוחנן: על ידי שהנדבה מרובה, ריבו לה שופרות הרבה.

כתיב (דברי הימים ב, כד): **ובכלותם הביאו לפני המלך ויהודע וגו'** – רבי שמעון בר נחמן בשם רבי יונתן אמר: שתי נדבות עשה.

מִסְכַּת תְּרוּמוֹת פָּרָק עֲשִׂירִי

א. גְרַעֲיָנִי זִיתִים, גְרַעֲיָנִי תְמָרִים, וְגַרְעִינֵי חֲרוּבִין, כֵּלָן אֵף עַל פִּי שְׂאִין מְכַנְסִין – אֲסוּרִין. וְשֹׁאֵר כָּל הַגְרַעֲיָנִין, מְכַנְסִין – אֲסוּרִין, שְׂאִין מְכַנְסִין – מִתְרִין:

ב. קְלִיפֵי פּוֹלִין וְשׁוּמְשָׁמִין, יֵשׁ בָּהֶן אֶכֶל – אֲסוּרִין, אִין בָּהֶן אֶכֶל – מִתְרִין. קְלִיפֵי מְלַפְפִּין, אֵף עַל פִּי שְׂאִין בָּהֶן אֶכֶל – אֲסוּרִין. גְרַעֲיָנֵי אֲתָרוּג – מִתְרִין. קְלִיפֵי אֲתָרוּג אֲסוּרִין מִפְּנֵי שֶׁהַבְּרִיּוֹת אוֹכְלִין מֵהֶן. קְלִיפֵי אֲבֹטִיחַ וּמְעֵי אֲבֹטִיחַ וּקְנוּבַת יֶרֶק שֶׁל תְּרוּמָה – רַבִּי דוּסָא מְתִיר לְזָרִים, וְחֻכְמַיִם אוֹסְרִין. רַבִּי יַעֲקֹב אוֹמֵר מִשְׁמוֹ: הַבְּכֻרוֹת וְהַסְּיֻפּוֹת – אֲסוּרוֹת, בְּאֲמֻצֵּעַ קִיץ – מִתְרוֹת:

ג. כֶּשֶׁם שֶׁאֲסוּרוֹת לְאֹכֵל בַּתְּרוּמָה – כֶּף אֲסוּרוֹת בְּטָבֵל וּבִמְעֻשָׁר טָבֵל, וּבִמְעֻשָׁר רֵאשׁוֹן שְׁלֹא נִטְלָה תְּרוּמָתוֹ, וּבִמְעֻשָׁר שְׁנִי וְהַקֹּדֶשׁ שְׁלֹא נִפְדּוּ. הַמְצוּלוֹת וְהַקְּבוּנוֹת שֶׁל תְּרוּמָה – אֲסוּרוֹת, הָעֵלּוּ אֶבֶק – מִתְרוֹת. סִבִּין שֶׁל חֲדָשׁוֹת – אֲסוּרוֹת, שֶׁל יִשְׁנוֹת – מִתְרוֹת. עַד מְתֵי חֲדָשׁוֹת אֲסוּרוֹת? כָּל זְמַן שֶׁבָּנִי אָדָם רְגִילִין לְחַבֵּט בֵּין הַגְּרָנוֹת. רַבִּי אֲחָא אוֹמֵר: שְׁלִשִׁים יוֹם:

ד. תִּלְתָּן שֶׁל תְּרוּמָה שֶׁחָפָה בָּהּ בַּת כֶּהֵן רֵאשָׁה – אִין רֵשָׁאָה בַּת יִשְׂרָאֵל לְחוּף אַחֲרֶיהָ. אֶבֶל מְעַנְגַת שְׁעָרָה בְּשַׁעְרָה:

ה. קִטְנִיּוֹת שֶׁל תְּרוּמָה – אִין עוֹשִׂין אוֹתוֹ טַחֲיָנִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן מְתִיר מִתִּיר בְּכַרְשִׁינִין:

ו. כִּמְהָ יֵהָא בַּתְּרוּמַת מְעֻשָׁר שֶׁל דְּמָאֵי וְיֹלִיכְנָה לְכַהֵן? אֲחָד מִשְׁמוֹנָה שְׁבַשְׁמִינִית. כִּמְהָ דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּשֶׁל דְּמָאֵי, אֶבֶל בְּשֶׁל וְדָא, אֶפְלוּ כָּל שֶׁהוּא – אֲסוּר. כִּמְהָ דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּטִמְאָה, אֶבֶל בְּטַהוּרָה, אֶפְלוּ כָּל שֶׁהוּא. וְכֵן אֲתָה אוֹמֵר בַּתְּרוּמוֹת מְעֻשָׁר שְׁבַשְׁאָר כָּל הַפְּרוֹת, אִם יֵשׁ בָּהּ כְּשַׁעוֹר – הוּא נוֹתְנָה לְכַהֵן, וְאִם לֹא – מְשַׁלְּכָהּ בְּאוֹר וְשׁוּפָה:

ז. פָּרְתוּ שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁיִּלְדָה בְּכוֹר – מֵאֲכִילָה כַּרְשִׁינִין שֶׁל תְּרוּמָה. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׁזָבוּ לָהּ כַּרְשִׁינִין. נוֹתֵן אָדָם כַּרְשִׁינֵי תְּרוּמָה לְתוֹךְ שׁוֹבְכוֹ וְאִינוֹ חוֹשֵׁשׁ:

ח. עֶבֶד כֶּהֵן שְׁבָרַח, וְאִשֶׁת כֶּהֵן שְׁמֻרְדָּה – הָרִי אֵלּוּ אוֹכְלִין בַּתְּרוּמָה בַּחֲזָקַת שֶׁהֵן קִימִין. וְכֵן לֹא יֵצֵא הַרוֹצֵחַ מִחוּץ לְגִבּוֹל עִיר מִקְּלוֹטוֹ, בַּחֲזָקַת שֶׁכֶּהֵן גְּדוֹל קַיִם:

ט. בַּקְרוֹ שֶׁל כֶּהֵן שֶׁהָיָה עוֹמֵד אֶצֶל בַּקְרוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְכֵן כְּלִיו שֶׁל כֶּהֵן שֶׁהָיָה נֹאֲרָג אֶצֶל כְּלִיו שֶׁל יִשְׂרָאֵל – הָרִי זֶה מְדַלֵּיק עֲלֵיהֶן שְׁמֵן שְׂרָפָה. יִשְׂרָאֵל שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב בַּחֲנוּתוֹ שֶׁל כֶּהֵן – הָרִי זֶה מְמַלֵּא לוֹ אֶת הַנֵּר. שְׁמֵן שְׂרָפָה עוֹלָה לְעֲלִיָּה וְיוֹרֵד לְדוֹר, לְעִשׂוֹת צְרָכָיו שֶׁל כֶּהֵן, וְלֹא לְעִשׂוֹת צְרָכָיו שֶׁל יִשְׂרָאֵל. אִם הָיָה שֶׁתָּף עִמּוֹ בַּחֲנוּת – הָרִי זֶה מִתֵּר. וְכֵן כֶּהֵן שֶׁהָיָה מִיֵּסֵב בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל – הָרִי זֶה מְדַלֵּיק לוֹ אֶת הַנֵּר. שְׁמֵן שְׂרָפָה, אֵף עַל פִּי שְׁעֵמֵד כֶּהֵן וְהַלֵּךְ לוֹ – אִין מְחִיבִין אוֹתוֹ לְכַבּוֹתוֹ עַד שֶׁיִּתְכַבֵּה מֵאֲלִיוֹ. יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּכְנַס לְתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁל כֶּהֵן לְהַדְלִיק לוֹ אֶת הַנֵּר, וּמִבְּקֵשׁ לִילֵךְ – טוֹבֵל לוֹ פְּתִילָה בְּשְׁמֵן שְׂרָפָה. וְכֵן בַּת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּכְנְסָה אֶצֶל בַּת כֶּהֵן, וּמִבְּקֵשֶׁת לִילֵךְ – טוֹבֵלֶת לָהּ פְּתִילָה בְּשְׁמֵן שְׂרָפָה. בַּת כֶּהֵן שֶׁהָיְתָה בִּידָה נֵר מְלֵא שְׁמֵן שְׂרָפָה בְּעֶרֶב שַׁבַּת עִם חֲשֻׁכָה – הָרִי זֶה נוֹתְנָת לְתוֹכוֹ חֲלִין כָּל שֶׁהוּא וּמְדַלֵּיקוֹ:

י. סֹף כֶּהֵן עֲצָמוֹ שְׁמֵן שֶׁל תְּרוּמָה, וּמִבִּיא בֶן בַּתוֹ יִשְׂרָאֵל וּמְעַגְלוֹ עַל גְּבִיּוֹ. סֹף כֶּהֵן עֲצָמוֹ שְׁמֵן שֶׁל תְּרוּמָה, וְנִכְנַס לְמִרְחֹץ, וְאִין הִזָּר נִמְנַע מִלְשַׁמְשׁוֹנוֹ אֵף עַל פִּי שֶׁנִּסְפָּה הִימְנוֹ. לֹא יִתֵּן כֶּהֵן שְׁמֵן שֶׁל תְּרוּמָה עַל גְּבִי טָבֵלֵא שֶׁל שֵׁשׁ לְהַתְעַגֵּל עֲלֵיהֶם, רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל מְתִיר:

יא. שְׁמֵן שֶׁל מְעֻשָׁר שְׁנִי – אִין סְכִין אוֹתוֹ בְּיָדִים טְמֵאוֹת. נָפֵל עַל גְּבִי בִּשְׂר – מִשְׁפָּשֶׁף אֶפְלוּ בְּיָדִים טְמֵאוֹת. שְׁמֵן שֶׁל תְּרוּמָה – אִין חוֹסְמִין בוֹ תַנּוּר וְכִירִים, וְאִין סְכִין בוֹ

יח. עֲשֶׂרָה אֵין חוֹלְקִין לָהֶם בֵּין הַגְּרָנוֹת. אלו הֵן: חֲרַשׁ שׁוֹטֵה וְקָטָן, טוֹמְטוֹם וְאַנְדְרוֹגִינוֹס, נְשִׁים וְעִבְדִּים, וְעָרַל וְטָמֵא, וְהַנוֹשֵׂא אִשָּׁה שְׂאִינָה הוֹגְגַת לוֹ. וְכֻלָּן מְשַׁלְּחִין לָהֶם תְּרוּמָה מִתּוֹךְ הַבֵּית, חוּץ מִן הַטָּמֵא. וְהַנוֹשֵׂא אִשָּׁה שְׂאִינָה הוֹגְגַת לוֹ:

מִסַּכַּת מַעֲשָׂרוֹת פָּרָק רִאשׁוֹן

א. א. ¹וְגֵרָנָן לַמַּעֲשָׂרוֹת - חֵיב עָלָיו מִשּׁוּם, טָבַל מִשְׁתַּגְּמַר מְלֹאכְתוֹ וּמְלֹאכְת מְכַנְסָתוֹ:

ב. כָּל שֶׁתְּחַלְתּוּ אֲכֹל וְסוּפּוֹ אֲכֹל, כְּגוֹן יֵרֶק - חֵיב בְּתַחֲלָתוֹ וְחֵיב בְּסוּפּוֹ. כָּל שֶׁתְּחַלְתּוּ אֲכֹל וְאֵין סוּפּוֹ אֲכֹל, כְּגוֹן הַמְּקִים זֶרַע לֵירֶק - חֵיב בְּתַחֲלָתוֹ וּפְטוּר בְּסוּפּוֹ. כָּל שְׂאִין תְּחַלְתּוּ אֲכֹל וְסוּפּוֹ אֲכֹל, כְּגוֹן פְּרוֹת אֵילָן - פְּטוּר בְּתַחֲלָתוֹ וְחֵיב בְּסוּפּוֹ. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּרַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר מִשּׁוּם אָבִיו: אֶפְלוּ לֹא הֵבִיא אִישׁ אֶלָּא גְרָגִיר אֶחָד בְּאֶשְׁכּוֹל - כָּל הָאֶשְׁכּוֹל כָּלוּ הֵרִי זֶה חֵיב:

ג. הָאֶלְצָרִין, וְהָאֶפְרָסְקִין, וְהָאֶסְטְרוּבֵלִין - מְשַׁעֲשְׂו קִלְפָה. הָאֶגְזוֹזִין, הַשְּׁקָדִין - מְשַׁעֲשְׂו מְגוּרָה. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מְשַׁעֲשְׂו קִלְפָה. בְּאִיזוֹ קִלְפָה אֲמָרוּ? בְּקִלְפָה תַּחְתּוּנָה שֶׁעַל גַּב אֲכֹל. נְהוּרַאי בֶּן שׁוּנַיָא אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן: תְּפוּחִין קִטְנִים - פְּטוּרִין. תְּפוּחֵי גְדוּלִים - חֵיבִין. תְּפוּחֵי מִילָא - חֵיבִין, בֵּין גְּדוּלִים בֵּין קִטְנִים. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּרַבִּי יוֹסִי אָמַר מִשּׁוּם אָבִיו: שְׁקָדִים הַמְּרִים - חֵיבִין בֵּין קִטְנִים בֵּין גְּדוּלִים. שְׁקָדִים מְתוּקִין - מִשְׁתַּפְּרַשׁ קִלְפָתָן הַחֵיצוֹנָה. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל פּוֹטֵר אֶת הַמִּלְפָּפוֹנוֹת בְּקִטְנָן עַד שְׂיִקְרָחוּ²:

ד. הַסִּיאָה, וְהָאֲזוֹב, וְהַקּוֹרְנִית - מְשַׁעֲשְׂו. וְכָל הָאוֹבִים אֲדָמִין - מְשַׁעֲשְׂו. הֵיתָה שְׁנִיָּה וְנִכְנְסָה שְׁלִישִׁית - הֵרִי הֵן שֶׁל שְׁלִישִׁית.

¹ הַגְּרָ"א לֹא גָרַם לָהּ הַכָּא, רַק לְחַלְתָּן בְּהִלְכָה ד'.

² שֵׁשׁ עַל הַקִּלְפָה כְּמִין שְׁעָרוֹת, וְנִקְרָחוֹת בְּגִמְרָ בְּשׁוּלָן.

מִנְעַל וְסַנְדֵּל. לֹא יִסוּךְ אֶת רַגְלָיו וְהוּא בְּתוֹךְ הַמְּנַעַל, וְלֹא יִסוּךְ אֶת רַגְלָיו וְהוּא בְּתוֹךְ הַסַּנְדֵּל. אֲבָל סָךְ אֶת רַגְלוֹ וְנִתְּנָה לַמְּנַעַל, סָךְ אֶת רַגְלוֹ וְנִתְּנָה לַסַּנְדֵּל. סָךְ הִכְהֵן עֲצָמוֹ שְׁמֵן שֶׁל תְּרוּמָה, וּמִתְעַגֵּל עַל גְּבִי קְטוּבֵלְיָא חֲדָשָׁה וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ:

יב. שְׁמָרִים שֶׁל מַעֲשֵׂר שְׁנִי - אֶסוּר, וְשְׁנִי - מִתָּר. רַבִּי מְאִיר אוֹמֵר: שְׁנִי - בְּנוֹתֵן טַעַם. וְשֶׁל תְּרוּמָה, רִאשׁוֹן וְשְׁנִי - אֶסוּר. שְׁלִישִׁי - מִתָּר. וְרַבִּי מְאִיר אוֹמֵר: שְׁלִישִׁי - בְּנוֹתֵן טַעַם. וְשֶׁל חֲדָשׁ, רִאשׁוֹן וְשְׁנִי וְשְׁלִישִׁי - אֶסוּר, וְרַבִּיעִי - מִתָּר. רַבִּי מְאִיר אוֹמֵר: רַבִּיעִי - בְּנוֹתֵן טַעַם. שְׁמָרֵי נְכָרִים שְׂבִיבָשׁוּ - אֶסוּרִין בְּהִנָּה:

יג. חֲרַסִין שֶׁל זָב וְשֶׁל זָבָה, רִאשׁוֹן וְשְׁנִי - טָמֵא, שְׁלִישִׁי - טָהוֹר. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזֵמַן שֶׁנִּתֵּן לְתוֹכוֹ מִים, אֲבָל לֹא נִתֵּן לְתוֹכוֹ מִים, אֶפְלוּ עַד עֲשִׂירֵי - טָמֵא. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: שְׁלִישִׁי אֶף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִתֵּן לְתוֹכוֹ מִים - טָהוֹר:

יד. לוֹקַחִין וְשׁוֹאֲלִין מִימֵי רַגְלִים מִכָּל מְקוֹם, וְאֵין חוֹשְׁשִׁין שְׁמָא שֶׁל נְדוּת הֵן, שֶׁלֹּא נַחֲשָׁדוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל לְהִיּוֹת מְכַנְסוֹת מִימֵי רַגְלֵיהֶם בְּשַׁעַה שֶׁהֵן נְדוּת:

טו. אֵין מְעַרְבִין תְּרוּמַת תְּבוּאָה וְקִטְנֵית כְּאֶחָד. אֲבָל מְעַרְבִין שְׁמִשְׁמִין בְּאֶפְיִלִים, בְּעֵדָשִׁים, וְכָל דְּבָר שֶׁדָּרְכוֹ לִיכַבֵּד. מְשַׁחֲרָבָה יְהוּדָה, מְהֵרָה תִּבְנֶה - הַתְּחִילוּ לְעַרְב תְּבוּאָה בְּתְבוּאָה וְקִטְנֵיּוֹת בְּקִטְנֵיּוֹת, אֲבָל לֹא תְבוּאָה בְּקִטְנֵיּוֹת וְלֹא קִטְנֵיּוֹת בְּתְבוּאָה:

טז. כֵּהֵן שֶׁנִּתְּנוּ לוֹ תְּרוּמָה וּמִצָּא בּוֹ דְּבָרִים אֲחֵרִים - הֵרִי אֵלוֹ אֶסוּרִין. וְלֹא עוֹד: אֶלָּא שְׁמִשְׁלִימִין לְבֵית הַדְּמַע:

יז. אֵין מְבִיאִין תְּרוּמָה מִן הַגֵּרָן לְעִיר, וּמִן הַמִּדְבָּר לְיִשׁוּב. אֲבָל בְּמְקוֹם שְׁחִיָּה אוֹכְלָתָהּ וּבְהִמָּה אוֹכְלָתָהּ - הַתְּקִינוּ: שִׁיָּהּ מְבִיא וְנוֹטֵל שְׂכָרוֹ מִכֶּהֵן, מִפְּנֵי בִזְיוֹן תְּרוּמָה:

הפסין, ונותן לחמיטה ולתמחוי. אבל לא קבל הפלי להיות משתמש ממנו והולך. היה אוכל והותיר, וחשכה בליל שבת - מתר. אמר רבי שמעון בן אלעזר: במה דברים אמורים? בזמן שאכל והותיר וחשכה בליל שבת. אבל לא יתכון ויתן לתוך אנגרון הרבה בשביל שיתיר ויכניס לתוך ביתו:

ט. המקפה בערבה, והמקפה בפלי - נותן לחמיטה ולתמחוי. המערה ממיחם למיחם, ומאלפס לאלפס, ומקדרה לקדרה - מתר לתן לשני ואסור לתן לראשון:

י. הסוחט ענבים, לתוך ידו - הרי זה פטור. לתוך הכלי - הרי זה חייב:

יא. הכרדין המדליקין מבד לבד - אין חוששין משום גזלו של בעל הבית, שפך נהגו:

יב. היה דש בחבית ומעגל במגורה, נשברה החבית ונפתחה המגורה - אסור לאכל מהן עראי. רבי יוסי מתיר, מפני שהתחנות צריכות לעליונות:

מסכת מצוות פרק שני

א. החמרין ובעלי הבית שהיו עוברין ושבים ממקום למקום - אוכלין ופטורין, עד שמגיעין לאותו מקום. אם יחד להן בעל הבית בית בפני עצמן, אם לנין שם - חייבין לעשר, ואם לאו - פטורין מלעשר:

ב. מעשה שהלך רבי יהושע אצל רבי יוחנן בן זכאי לברר חיל, והיו בני עירות מביאין להם תאנים, אמר: מה אנו לעשר? אמר להם: אם לנין אנו כאן - אנו חייבין לעשר, ואם לאו - פטורין מלעשר. הגיעו למקום לינה, אפלו שתי שעות - צריכין לעשר. רבי מאיר אומר: הגיעו למקום שביטה, אפלו ביום השני - צריכין לעשר:

ג. התורם גזירות ועתיד לדורסן, תמרים ועתיד לדושן, רבי אלעזר אומר: לא יאכל מהן עראי. וחכמים אומרים: אוכל מהן

היתה ערב שביעית ונכנסה שביעית - הרי הן של שביעית. רבן שמעון בן גמליאל אומר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על הגמור - שהוא לשעבר, ועל שלא הנץ - שהוא לעתיד לבא. על מה נחלקו? על הנץ, שבית שמאי אומר: לשעבר. ובית הלל אומר: לעתיד לבא. גרנן למעשרות - חייב עליו משום טבל משתגמר מלאכתו ומלאכת מכןסתו. היה מפקס ראשון ראשון, ומשליק ראשון ראשון - אינו חייב עד שיגמר כל צרכו:

ה. תורמין קשואין ודלועין, אף על פי שלא פיקס. אבטיחין ומלפפונות, אף על פי שלא שלק. מלפפונות שעתידין לעלותן מן היורה - אינו חייב עד שיעלם מן היורה. ירק שנאגדו בשדה ועתיד לאגד צינוק³ קטן לשוק, כיון שאגדו בשדה - הרי זה חייב:

ו. המלקט בשדה, כיון שלקט כל צרכו - הרי זה חייב. המלקט בשדה, ועתיד לקלע בשום ולאגד בכצל - אינו חייב עד שיקלע ויאגד. שבלין הפולטות מן הגרן, ומחפורות של כרי, וקצצין של קטניות, כיון שנתמרח הגרן - לא יאכל עד שיעשר. קטניות - משיכבר, אבל נוטל מתחת כברה ואוכל:

ז. המקדיש את הבור עד שלא שילה וקיפה, ופדאה - חייב. ומששילה וקיפה ופדאו - חייב. הקדישו עד שלא שילה וקיפה, ובא גזבר ושילה וקיפה, ואחר כך פדאו - פטור, הואיל ובשעת חובתו היתה פטורה. הנין - משיקפה. אף על פי שיקפה - קולט מן הגת העליונה ומן הצנור ושותה:

ח. השמן - משירד לעוקל. אף על פי שירד - נוטל מן העוקל, ומן המלול, ומבין

³ פרוש: אגודה. מלשון הפתוב (ירמיה כט, כו):

"ואל הצינק".

עראי. מודה רבי אליעזר לחכמים: בתורם שבלין ועתיד לעשותן גרן, ענבים ועתיד לעשותן יין - שיאכל מהן עראי. ומודים חכמים לרבי אליעזר: בכלכלה שתתם עד שלא נגמרה מלאכתה - שלא יאכל ממנה עראי. ורבי שמעון מתיר מקל וחמר. ומה אם בשעצה שיש עליה זיקת שלשה מעשרות - אוכל הימנה ארעי, שעצה שאין עליה אלא זיקת שני מעשרות - אינו דין הוא שיאכל הימנה עראי!

ד. הלוקח גרוגרות ועתיד לדרוסן, תמרים ועתיד לדושן, רבי מאיר אומר: לא יאכל מהן עראי, ומעשרן דמאי. וחכמים אומרים: אוכל מהן עראי, ומעשרן ודאי. מודה רבי מאיר לחכמים: בלוקח שבלין ועתיד לעשותן גרן, ענבים ועתיד לעשותן יין, זיתים ועתיד לעשותן שמן - שאוכל מהן עראי. ומודים חכמים לרבי מאיר: בפרות שאין צריכין גמר מלאכה - שלא יאכל מהן עראי:

ה. הבוצר כרמו לשוק, שאם לא מצא להן שוק מחזירן לגת. זיתים לשוק, אם לא מצא להן שוק מחזירן לבד - אוכל מהן עראי ומעשרן ודאי:

ו. אמר לו: 'צא ולקט לך תאנים מן התאנה' - אוכל מהן עראי ומעשרן ודאי. 'צא ומלא לך כלכלה זו' - אוכל מהן עראי ומעשרן דמאי. במה דברים אמורים? בעם הארץ. אבל בחבר - אוכל ואין צריך לעשר; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: במה דברים אמורים? בעם הארץ. אבל בחבר - לא יאכל עד שיעשר, שלא נחשדו חברין תורמין שלא מן המקף. אמר רבי: נראין דברי מדברי אבא, מטב יתורמו חברין שלא מן המקף, ואל יאכילו את עמי הארץ טבלים:

ז. אמר לו: 'צא ולקט לי תאנים מן התאנה' - אוכל ואינו חושש משום גזל. 'צא ומלא לי כלכלה זו' - הרי זה חושש משום גזל.

בין כך ובין כך - מוציא עליה תרומה ומעשרות משל בעל הבית ואינו חושש:

ח. אמר לו: 'צא ולקט לך עשרים תאנים מתוך שלי, ואני אמלא כרסי מתוך שלך', המלקט במנין - חיב. הממלא כרסו - פטור. רבי אליעזר בן רבי צדוק אומר: המצרף שלש תאנים בתוך פיו - פטור. ארבע - הרי זה חיב. אמר לו: 'צא ולקט לך כלכלה גדולה' - אין פחותה מסאה. 'בינונית' - אין פחותה מתרקב. 'קטנה' - אין פחותה מקבים:

ט. המביא תאנים מן השדה לאכלן בחצר שפטורה מן המעשרות, שכח והכניסן לתוך ביתו - מוציאן לחצר ואוכל מהן עראי:

י. המביא תאנים מן השדה לאוכלן בראש גגו, שכח והכניסן לתוך ביתו - אוכל מהן עראי. המביא תאנים מן השדה, והעבירן בחצרו לאכלן בראש גגו - לא יאכל עד שיעשר; דברי רבי. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: מעלן לראש הגג ואוכל:

יא. המוציא את פועליו לשדהו - אין רשאי להאכילן אלא אם כן עשר, והן אינן רשאים לאכל אלא אם כן עשרו. ואם היה בעל הבית מוציא ונותן לפניהן בעין יפה - אוכלין ואין צריכין לעשר:

יב. האומר לחברו: 'הילך אסר זה ותן לי בו חמש תאנים' - אוכל אחת אחת ופטור. אם צרפן - חיב. היה בעל הבית מוציא ונותן לו - לא יאכל עד שיעשר; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: בין כך ובין כך - אוכל אחת אחת ופטור. ואם צרף - חיב:

יג. הלוקח גרוגרות מן המקצה - לא יאכל עד שיעשר; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: במה דברים אמורים? בלקט מתוך שלו. אבל בלקט מתוך של חברו - אוכל ואין צריך לעשר:

יד. פּוֹעֲלִין שֶׁהָיוּ מִנְכַּשִּׁין בְּשָׂדֵה, וּמַעֲדָרִין בְּשָׂדֵה – לֹא יֵאָכְלוּ מִן הַיֵּזֶת וּמִן הַתְּאֵנָה, אֲלֵא אִם כֵּן נִתֵּן לָהֶן בַּעַל הַבַּיִת רְשׁוּת. נִתֵּן לָהֶם בַּעַל הַבַּיִת רְשׁוּת – אוֹכְלִין וּמַצְטַרְפִּין וּפְטוּרִין. בְּמָה דְּבָרִים אֲמוּרִים? בְּזִמְן שֶׁאִין לָהֶם עָלָיו מְזוֹנוֹת. אָבֵל אִם יֵשׁ לָהֶן עָלָיו מְזוֹנוֹת – אוֹכְלִין וּפְטוּרִין. וְאִם צָרְפוּ – חֵיבִין:

טו. פּוֹעֲלִין שֶׁהָיוּ עוֹדְרִין בְּתַאֲנִים, וְגוֹדְרִין בְּתַמְרִים, וּמוֹסְקִין בְּיָתִים – אוֹכְלִין וּפְטוּרִין, שֶׁהַתּוֹרָה נִתְּנָה לָהֶן רְשׁוּת. לֹא יִסְפּוּת בְּמַלַּח וְיֵאָכֵל – אֲלֵא אִם כֵּן נִתֵּן לוֹ בַּעַל הַבַּיִת רְשׁוּת. וְלֹא יֵאָכֵל בְּהֶן פֶּתוּ – אֲלֵא אִם כֵּן נִתֵּן לוֹ בַּעַל הַבַּיִת רְשׁוּת:

טז. הַשׁוֹכֵר אֶת הַפּוֹעֵל לִנְכַּשׁ בַּבְּצָלִים – מְקַרְטֵם עֲלָה עֲלָה וְאוֹכֵל. לֹא יֵאָחַז קֶלַח בִּידוֹ, אֲלֵא מְקַרְטָמוּ בְּמַחְבֵּר לְקַרְקַע וְאוֹכֵל:

יז. פּוֹעֲלִין שֶׁהָיוּ עוֹקְרִין בַּבְּצָלִים, וְאוֹגְדִין בַּבְּצָלִים – אוֹכְלִין וּפְטוּרִין, שֶׁהַתּוֹרָה נִתְּנָה לָהֶן רְשׁוּת:

יח. מִצָּא כְּרִיכוֹת בְּרֶשֶׁת הַיְחִיד – אֲסוּרוֹת מִשׁוּם גְּזֵל, וְחֵיבוֹת בְּמַעֲשָׂרוֹת. בְּרֶשֶׁת הַרְבִּים – מִתְּרוֹת מִשׁוּם גְּזֵל, וּפְטוּרוֹת מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת. וְהָאֵלוּמוֹת, בֵּין בְּרֶשֶׁת הַיְחִיד בֵּין בְּרֶשֶׁת הַרְבִּים – אֲסוּרוֹת מִשׁוּם גְּזֵל וְחֵיבוֹת בְּמַעֲשָׂרוֹת:

יט. מִצָּא תְּבוּאָה מִמְּרַחַת הָעֲשׂוּיָה כְּרִי – אֲסוּרָה מִשׁוּם גְּזֵל. מְפֻזֶּרֶת – מִתְּרוֹת מִשׁוּם גְּזֵל. בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף – חֵיבִין בְּמַעֲשָׂרוֹת וּפְטוּרִין מִתְּרוּמָה גְּדוּלָה. וּבַעַל הַבַּיִת עוֹשֶׂה אוֹתָהּ תְּרוּמָה וּמַעֲשָׂרוֹת וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ. מִצָּא כִּלְכֵּלָה מִחֶפֶז – אֲסוּרָה מִשׁוּם גְּזֵל וְחֵיבִית בְּמַעֲשָׂרוֹת. עַד הֵיכָן? עַד כְּדֵי שִׁיכוֹל לְתַרֵּם מִן הַמֶּקֶף⁴. לְאַחַר כֶּף – עוֹשֶׂה אוֹתָהּ דְּמִים:

כ. מִצָּא קְצִיצוֹת – לֹא יֵהָא קוֹצֵץ וְהוֹלֵךְ וְאוֹכֵל בְּהֶן, לְפִי שֶׁנִּחְשְׁדוּ רַב אָדָם עֲלֵיהֶן. הֵייתָה לוֹ עֲרָמָה שֶׁל בְּצָלִים, וְשֵׁל גְּרוּגְרוֹת, וְשֵׁל חֲרוּבִים בְּרֹאשׁ גָּזוּ – בּוֹרֵר וְאוֹכֵל, בּוֹרֵר וּמַנִּיחַ עַל הַשֵּׁלֶחָן, בּוֹרֵר וּמְשַׁלֵּךְ לְפָנָי בְּהִמְתּוֹ בְּחֶצֶר. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֶעָזָר אוֹמֵר: אִין בְּהִמָּה אוֹכְלֵת עֲרֵא בְּחֶצֶר. וְכִלְיָן שֶׁהִכְנִיסָן מִן הַשָּׂדֵה לְעִיר – לֹא יֵאָכֵל מֵהֶן עֲרֵא, לְפִי שֶׁאִין סוֹפוֹ לְהַחְזִיר אֶת הַמּוֹתֵר. לְעוֹלָם מֵאֲכִילָה פְּקִיעֵי עֶמִיר עַד שִׁיעֲשֵׂה חֲבִילוֹת:

כא. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֶעָזָר אוֹמֵר מִשׁוּם רַבִּי עֲקִיבָא: כָּל שֶׁאֲחָד פּוֹתַח וְאֲחָד נוֹעַל – פְּטוּר. בְּשָׁנֵי שֶׁתַּפִּים בְּשָׁנֵי דִּירִים. הַגְּגוֹת – פְּטוּרִין, אִף עַל פִּי שֶׁהֶן שֶׁל חֶצֶר חֵיבִית, מַעֲלִין לְרֹאשׁ הַגָּז וְאוֹכֵל:

כב. בַּיִת הַכְּנֻסֵת וּבַיִת הַתְּלַמּוּד, אִם יֵשׁ בְּהֶן בַּיִת דִּירָה – אִין אוֹכֵל בְּהֶן עֲרֵא. וְאִם לֹאוּ – אוֹכֵל בְּהֶן עֲרֵא. הָאוּרִיּוֹת, וְהָאוֹצְרוֹת שֶׁבְּשָׂדֵה הַעֲשׂוּיוֹת לְמַכְנָס בְּהֶן – אוֹכֵל בְּהֶן עֲרֵא. לְבַיִת דִּירָה – אִין אוֹכֵל בְּהֶן עֲרֵא. רַבִּי נַחֲמִיָּה אוֹמֵר: חֶצֶר הַנְּעַדְרֵת – הָרִי הִיא כְּגִנָּה וְאוֹכֵל בָּהּ עֲרֵא:

כג. סַכַּת הַיּוֹצְרִים, אֲחֵרִים אוֹמְרִים מִשׁוּם רַבִּי נֶחֱם: הַפְּנִימִית – חֵיבִית, וְהַחִיצוֹנָה – פְּטוּרָה. תְּאֵנָה שֶׁבְּגִנָּה וְנוֹטָה לְחֶצֶר – אוֹכֵל כְּדָרְכוּ וּפְטוּר. אִם לְקַט וְהִנִּיחַ עַל הַשֵּׁלֶחָן, אֲפֹלוּ אַחַת – חֵיב:

כד. אֵילָן שֶׁמְקַצְתּוּ נְטוּעַ בְּאֶרֶץ, וּמְקַצְתּוּ בְּחוּצָה לְאֶרֶץ, הוֹאִיל וּמְקַצְתּוּ נְטוּעַ בְּאֶרֶץ – כָּאֵלוּ כְּלוּ נְטוּעַ בְּאֶרֶץ; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: חֲצִיּוֹ הַנְּטוּעַ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל – הָרִי הוּא כְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. חֲצִיּוֹ הַנְּטוּעַ בְּחוּצָה לְאֶרֶץ – הָרִי הוּא כְּחוּצָה לְאֶרֶץ:

מִסְכַּת מַעֲשָׂרוֹת פָּרָק שְׁלִישִׁי

א. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יְהוּדָה אוֹמֵר מִשׁוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן: הַמְהַבְהִב בְּשָׂדֵה – הָרִי זֶה חֵיב.

⁴ בִּירוּשְׁלַמִּי: מִן הַמֶּקֶף.

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלֵם

הַשׁוֹחֵק אֶת הַשּׁוּם וְאֶת הַשְּׁחָלִים בְּשָׂדֶה –
הָרִי זֶה חֵיב:

ב. תִּינוּקוֹת שֶׁטָּמְנוּ תְּאֵנִים לַשֶּׁבֶת, שְׁחוּרוֹת
וּמִצָּאוּ לְבָנוֹת, לְבָנוֹת וּמִצָּאוּ שְׁחוּרוֹת –
הָרִי אֵלּוּ אֲסוּרוֹת, שֶׁמִּסְפָּקָן אֲסוּר. וְכֵן
שְׁוֹדָאָן אֲסוּר – סָפֵק מוֹכֵנָן אֲסוּר:

ג. כִּלְכַלַּת הַשֶּׁבֶת – בֵּית שְׁמַאי פּוֹטְרִים,
וּבֵית הֵלֵל מְחִיבִין. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הֵלֵל
לְעֲצָמוּ הָיָה אוֹסֵר. הַמֶּלֶקֶט כִּלְכַּלָּה לְשַׁלַּח
לְחִבְרוֹ – לֹא יֵאכַל עַד שִׁיעֶשֶׂר. רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר: הֵלֵל לְעֲצָמוּ הָיָה אוֹסֵר:

ד. הַמַּעֲבִיר פְּרוֹת מִמָּקוֹם לְמָקוֹם לְקַצֵּיעוֹת,
וְקָדַשׁ עָלֵיהֶן הַיּוֹם, לְמוֹצָאֵי שֶׁבֶת לֹא יֵאכַל
עַד שִׁיעֶשֶׂר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הֵלֵל לְעֲצָמוּ
הָיָה אוֹסֵר:

ה. סוֹפֵי תְּאֵנִים וּבִהֶן תְּאֵנִים, מְכַבְּדוֹת
תְּמָרָה וּבִהֶן תְּמָרִים, הַכְּנִיסוּם תִּינוּקוֹת אוֹ
פוֹעֲלִין – פְּטוּרִין, הַכְּנִיסוּם בַּעַל הַבַּיִת –
חֵיבִין. הַכְּנִיסֵי שְׂבָלִין לְתוֹךְ בֵּיתוֹ לְעִשׂוֹתָן
עֶסֶה – פְּטוּר. לְמוֹלְלָן בְּמִלְלוֹת – רַבִּי
מְחִיב, וְרַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר:

ו. הַמִּקְלִיף שְׁעוּרִין, שְׁתִּים – פְּטוּר, שְׁלֹשׁ –
חֵיב. וּבַחֲטִיִּם, שְׁלֹשׁ – פְּטוּר, אַרְבַּע – חֵיב.
אָמְרוּ לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אַף עַל פִּי שֶׁמְחַזְרִין
לְמַעֲטָן הַזֶּה – הָרִי הוּא כְּמַחְזְרִין לְמַעֲטָן
אַחֵר:

ז. כְּסָבֵר שְׁזָרְעָה לְזָרַע, וְחָשַׁב עָלֶיהָ לִירֵק –
מִתְעַשֶּׂרֶת זָרַע וִירֵק. חֲרָדֵל שְׁזָרְעוּ לִירֵק,
וְחָשַׁב עָלָיו לְזָרַע – מִתְעַשֶּׂר זָרַע וִירֵק.
בְּכַתְנִין נִהְגוּ בִירְקוֹת הַתֵּר; דְּבָרֵי רַבִּי
אֱלִיעֶזֶר. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קְבוּסָאֵי: מִיָּמֵי
לֹא נִמְתִּי לְאָדָם לוֹמֵר: צֵא וּלְקַטְתְּ תְּמָרוֹת
שֶׁל תִּלְתָּן וְשֶׁל חֲרָדֵל וְשֶׁל פּוֹל הַמְצָרִי, וְהָיוּ
פְּטוּר מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת:

ח. הַמְטִילָא – לֹא נִהְגוּ בָּהּ חֻכְמִים הַתֵּר, לֹא
לְמַעֲשְׂרוֹת וְלֹא לְשִׁבְיעִית. כִּשְׁהוּא תוֹרֵם –
תוֹרֵם מְכַל אֶחָד וְאֶחָד, שְׁאִין תוֹרְמִין מִמִּין
עַל שְׁאִינוּ מִינוּ:

ט. הַעוֹקֵר שְׁתֵּלִים מִתּוֹךְ שְׁלוֹ לְטַעַן בְּחוּצָה
לְאָרֶץ, וְלִזְרַע, וְלַהֲפָקִיר, וְלַמּוֹכְרֵן לְנֹכְרִי –
הָרִי זֶה חֵיב, מִפְּנֵי שְׁמוּצִיאָן מִדֵּי מַעֲשְׂרוֹת.
רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן
עֲזַרְיָה: הַמְשַׁלַּח לְחִבְרוֹ שְׁתֵּלִין, וְאֶטוּנִין,
וְחִבְלֵי תִלְתָּן – לֹא יֵאכַל עַד שִׁיעֶשֶׂר וְדַאי,
שֶׁכֵּן דְּרָךְ בְּנֵי אָדָם מְשַׁלְחִין לְחִבְרֵיהֶן
טְבָלִים. וְהוֹצִינִי פֶּשֶׁן – מַעֲשֶׂרֶן וְדַאי, מִפְּנֵי
שֶׁנֶּחֱשָׁדוּ רוֹב אָדָם עָלֵיהֶן. וְחֻכְמִים
אוֹמְרִים: הָרִי הֵן כֹּכַל הַפְּרוֹת, וְאִין מַעֲשֶׂרֶן
אַלָּא דְמַאי:

י. בְּצִלִּים שֶׁהִשְׁרִישׁוּ זֶה בְּזֶה בְּקוֹפּוֹת – הָרִי
זֶה בְּחֻזְקָתָן לְמַעֲשְׂרוֹת וְלְשִׁבְיעִית. אִם הָיוּ
טְמֵאִים – לֹא עָלוּ יְדֵי טְמֵאָתָן. וּמִתֵּר תִּלְשׁ
מִהֶן בְּשֶׁבֶת. הַשְּׁרִישׁוּ זֶה בְּזֶה בְּקִרְקַע עָלֶיהָ
– הָרִי הֵן בְּחֻזְקָתָן לְמַעֲשְׂרוֹת וְלְשִׁבְיעִית.
וְאִם הָיוּ טְמֵאִין – עָלוּ יְדֵי טְמֵאָתָן. וְאֲסוּר
לְתִלֵּשׁ מִהֶן בְּשֶׁבֶת. וְאִם תִּלֵּשׁ – פְּטוּר.
נִפְלָה עָלֵיהֶן מַפְלַת וְהֵן מְגָלִין – הָרִי אֵלּוּ
כְּנִטוּעִין בְּשָׂדֶה. אֲסוּרִין בְּשִׁבְיעִית, וְחֵיבִין
בְּמַעֲשְׂרוֹת:

יא. הַלוֹף שֶׁבְּגוּמוֹת – בּוֹרֵר גְּסָה גְּסָה וּמְנִיחַ
בְּתוֹךְ יְדוֹ דִּקְהָ דִּקְהָ. בְּאָרֶץ וּבְתוֹךְ יְדוֹ –
הָרִי זֶה פְּטוּר. וּבְכָלֵי – הָרִי זֶה חֵיב. אָמַר
רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: לֹא נִחְלְקוּ בֵּית
שְׁמַאי וּבֵית הֵלֵל עַל הַבּוֹרֵר בְּאָרֶץ – שֶׁהוּא
פְּטוּר, וְעַל הַבּוֹרֵר בְּכָלֵי – שֶׁהוּא חֵיב. עַל
מָה נִחְלְקוּ? עַל הַבּוֹרֵר בֵּיד – שְׁבִית שְׁמַאי
מְחִיבִין, וּבֵית הֵלֵל פּוֹטְרִין:

יב. הַמְּפָקִיר שְׂדֵהוּ, עַד שְׁלֹשָׁה יָמִים – יְכוּל
לְחֹזֵר בּוֹ. אִם אָמַר: 'הָרִי שְׂדֵי מִפְּקֵרֶת יוֹם
אֶחָד', 'שֶׁבֶת אֶחָד', 'חֹדֶשׁ אֶחָד', 'שְׁנָה
אֶחָת', 'שְׁבוּעָה אֶחָת', עַד שְׁלֹשָׁה זָכָה בּוֹ, בֵּין
הוּא בֵּין אַחֵר – יְכוּל לְחֹזֵר בּוֹ. מִשְׁזָכָה בּוֹ,
בֵּין הוּא בֵּין אַחֵר – אִינוּ יְכוּל לְחֹזֵר בּוֹ,
וְקוֹשֵׁר אֶת בְּהֵמָתוֹ עַל גְּבֵי הַפָּקֵר. אָבָל לֹא
עַל גְּבֵי לְקַטְתְּ שִׁכְחָה וּפְאָה. אָבָל עוֹקֵר
וּמְשַׁלֵּף לְפָנֶיהָ:

יג. סוֹפֵי תְּאֵנִים, וּמְשַׁמֵּר שְׂדֵהוּ מִפְּנֵי
עֲנָכִים. סוֹפֵי עֲנָכִים, וּמְשַׁמֵּר שְׂדֵהוּ מִפְּנֵי

ישראל. אָבֵל הָאֵלֶרְסִין, וְהָאֶפְרָסְקִין, וְהָאֶזְטְרָבִילִין - לֹא צָרְכוּ חֻמְכִים לְתַן בְּהֵן סִמְן, לְפִי שְׁפִיזָא בְּהֵן בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל:

יח. פְּרוֹת, לֹא הִלְכוּ בְּהֵן חֻמְכִים לֹא אַחַר הַטַּעַם, וְלֹא אַחַר הָרִיחַ, וְלֹא אַחַר הַמַּרְאֶה, וְלֹא אַחַר הַדְּמַים, אֲלֵא אַחַר הָרֵב בְּלִבְד. וְשָׂאָר זִרְעוֹנֵי גִנָּה, כְּגוֹן: זֶרַע קְשׁוּאִין וְדִלוּעִין, וְזֶרַע לֶפֶת וְצִנּוֹנוֹת שְׂאִין נֶאֱכָלִין - פְּטוּרִין מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת, וְנִלְקָחִין מִכָּל אֹדֶם בְּשִׁבְעֵית. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: לֹא אָמְרוּ אֲלֵא זִרְעוֹנֵי גִנָּה בְּלִבְד. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אִף זִרְעוֹנֵי שָׂדֶה, כְּגוֹן: זֶרַע אֶסְטִים, וְזֶרַע קוֹצָה, וְזֶרַע בִּקְיָא:

מִסְכַּת מַעֲשֵׂר שְׁנֵי פָּרָק רֵאשׁוֹן

א. מַעֲשֵׂר שְׁנֵי - אֵין מוֹכְרִין אוֹתוֹ, וְאֵין מִמְשַׁכְּנִין אוֹתוֹ, וְאֵין מְהַרְהִינִין אוֹתוֹ, וְאֵין מְחַלִּפִּין אוֹתוֹ, וְלֹא שׁוֹקְלִין כְּנִגְדוֹ דִּינְרֵי זָהָב אֶפְלוּ לְחַלֵּל עֲלֵיהֶן מַעֲשֵׂר שְׁנֵי אַחַר. וְלֹא יִתְּנֵם לְשִׁלְחָנֵי לְהַתְּגָאוֹת בְּהֵן, וְלִהְיוֹתֵן לְהַתְּעַשֵּׂר בְּהֵן. אִם בְּשִׁבִיל שְׂלֵא יַעֲלוּ חֲלוּדָה - הֲרֵי זֶה מִתָּר:

ב. כִּיצַד 'אֵין מוֹכְרִין אוֹתוֹ? לֹא יֹאמֵר לוֹ: 'הִילְךְ מֵאֵתִים וְתַן לִי מְנָה שֶׁל חֲלִין'. כִּיצַד 'אֵין מִמְשַׁכְּנִין אוֹתוֹ? לֹא יִכְנַס לְבֵיתוֹ וַיִּמְשַׁכְּנֵנוּ מַעֲשֵׂר שְׁנֵי שְׁלוֹ. כִּיצַד 'אֵין מְהַרְהִינִין אוֹתוֹ? לֹא יֹאמֵר לוֹ: 'הִילְךְ מַעֲשֵׂר זֶה וַיְהֵא בְּיָדְךָ, וְתַן לִי עֲלִיו חֲלִין'. כִּיצַד 'אֵין מְחַלִּפִּין אוֹתוֹ? לֹא יֹאמֵר לוֹ: 'הִילְךְ יֵין וְתַן לִי שְׁמֵן, 'הִילְךְ שְׁמֵן וְתַן לִי יֵין'. אֲלֵא אוֹמֵר לוֹ: 'הִילְךְ יֵין מִפְּנֵי שְׂאִין לִי שְׁמֵן. וְהֵלֵךְ אוֹמֵר לוֹ: 'הִילְךְ שְׁמֵן מִפְּנֵי שְׂאִין לִי יֵין'. נִמְצָאוּ, מְחַלִּפִּין וְאֵין מְחַלִּפִּין, וְעוֹשִׂין טוֹבָה זֶה עִם זֶה:

ג. מַעֲשֵׂר שְׁנֵי - אֵין נוֹתְנִין אוֹתוֹ לֹא עַל גְּבִי צִינִית, וְלֹא עַל גְּבִי חֲזִיזִית, וְאֵין עוֹשִׂין אוֹתוֹ קְמִיעַ:

ד. אֵין מְחַלִּלִין מַעֲשֵׂר שְׁנֵי עַל אֶסִימוֹן, וְרַבִּי דוֹסָא מִתִּיר. אֲבָל פְּרוּטוֹת קְטַנּוֹת הַנְּתוּנוֹת

יֶרֶק. אִם הָיוּ פּוֹעֲלִין עוֹבְרִין בֵּינֵיהֶן, אִם הָיָה בַעַל הַבַּיִת מְקַפֵּיד עֲלֵיהֶן - הָרִי אֵלֵינוּ חֲבִיב בַּמַּעֲשָׂרוֹת, וְאֶסְרוּרִין מִשׁוּם גְּזֵל. וְאִם לֹא - הָרִי אֵלֵינוּ מִתָּרִין מִשׁוּם גְּזֵל, וּפְטוּרִין מִן הַמַּעֲשֵׂר:

יד. הַזֹּרֵה תִבְנוּ סֵתֶם וְלָקַחוּ אַחַר, אֶפְלוּ לְהוֹצִיא הַיָּמֵנוּ - פְּטוּר מִתְּרוּמָה. אָמַר רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: מוֹדִין בֵּית שְׂמַאי וּבֵית הַלֵּל, שְׂלֵא יִמְכֹר אֹדֶם גְּדִישׁ שֶׁל תְּבוּאָה, וְעֵבִיט שֶׁל עֲנָבִים, וּמַעֲטָן שֶׁל זֵיתִים, אֲלֵא לְחֵבֵר וְלַעֲוֹשָׁה בְּטַהָרָה. מוֹכֵר לוֹ חֲטִים אִף עַל פִּי שְׂיודֵעַ בּוֹ שְׂאִינוֹ גּוֹבֵל עֶסְתוֹ בְּטַהָרָה. וְכֵן בֶּן לִוִּי שֶׁנִּתְמַנּוּ לוֹ עֲטוּנִים שֶׁל זֵיתִים - הָרִי זֶה מִפְּרִישׁ עֲשׂוּר זֵיתִים וְשְׁמֵן טָבֵל מִתּוֹךְ בֵּיתוֹ. וְאוֹמֵר: 'מָה שְׂזֵיתִים הָאֵלֵינוּ רֵאוּנִין לַעֲשׂוֹת, מַעֲשֵׂר - בְּדִרוּמָן, וְתִרּוּמַת מַעֲשֵׂר - בְּדִרוּם דְּרוּמָן:

טו. הַלּוֹקֵחַ שְׂדֵה יֶרֶק בְּסוּרְיָא, עַד שְׂלֵא בָּאוּ לַעֲנוֹת הַמַּעֲשָׂרוֹת - פְּטוּר. מִשְׁבָּאוֹ לַעֲנוֹת הַמַּעֲשָׂרוֹת - חֲזִב. מְלָקֵט כְּדָרְכוֹ, וּפְטוּר; דְּבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָה. וְחֻמְכִים אוֹמְרִים: אִף מִשְׁבָּאוֹ לַעֲנוֹת הַמַּעֲשָׂרוֹת - חֲזִב לְפִי חֻשְׁבוֹן. מוֹדִים חֻמְכִים לְרַבִּי עֲקִיבָה: שְׂאֵם מְכֹר לוֹ תְּבוּאָה לְקַצֹּר, וְעֲנָבִים לְבָצֵר, וְזֵיתִים לְמִסּוֹק - שְׁלוֹקֵט כְּדָרְכוֹ וּפְטוּר:

טז. אֵיזָה שׁוּם בַּעַל כְּכִי? כָּל שְׂאִין לוֹ אֲלֵא דוֹר אֶחָד מְקִיף אֶת הָעוֹמֵד. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כָּל שְׂאִין בּוֹ אֲלֵא קִלְפָה אֶחָת. אֵיזָה הוּא בְּצֵל שֶׁל רִכְפָּה? כָּל שְׁעוֹקְצוֹ נִמְעַף לְתוֹכוֹ.

יז. אֵלֵינוּ הֵן גְּרִיסִין הַקְּלָקִין? אֶלְגוֹסִין הַמְּרַבְעִין. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: אֵין לָךְ מְרַבֵּעַ מִשְׁשֵׁת יָמִי בְּרֵאשִׁית. אֵלֵינוּ הֵן עַדְשִׁין מְצָרִים? אֵלֵינוּ שְׂגֻלְגִלְיָהֶן חֲדִים. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: כָּל שְׂאִין בְּהֵם צוּרוֹת. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: אִף הַקְּרָקֵס. וְאֵלֵינוּ הֵן הַקְּרָקֵס: שְׁעוֹקְצִיָּהֶן מוֹעֲטִין וְלִקִּיטְתָן מְרַבִּין. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: אִף הַקְּטַנּוֹת וְהֵן שְׁלֵמֶטָה מִזֵּן, כְּגוֹן אֵלֵינוּ צָרְכוּ חֻמְכִים לְתַן בְּהֵן סִמְן, לְפִי שְׂאִין כִּיּוֹצָא בְּהֵן בְּאַרְץ

לְסִימָן בְּמַרְחָץ - הַכֵּל שׁוֹיֵן שְׂאִין מַחְלָלִין אוֹתוֹ עֲלֵיהֶן:

ה. אֵין מַחְלָלִין אוֹתוֹ לֹא עַל מִטְבַּע מְרוּד, וְלֹא עַל מִטְבַּע שְׂאִינוֹ יוֹצֵא, וְלֹא עַל מִטְבַּע שֶׁל מַלְכִים רֵאשׁוֹנִים, וְלֹא עַל הַמְעוֹת שְׂאִין בְּרִשׁוֹתוֹ. כִּיצַד? הִיוּ לוֹ מְעוֹת כְּזוֹבִיּוֹת וּמְמַעוֹת יְרוּשְׁלָמִיּוֹת - אֵין מַחְלָלִין אוֹתוֹ עֲלֵיהֶן. אִם חָלַל עֲלֵיהֶן - לֹא קָנּוּ מַעֲשֵׂר. אֲבָל מִטְבַּע שֶׁל מַלְכִים הֵרֵאשׁוֹנִים הַיּוֹצֵאִין - מַחְלָלִין אוֹתוֹ עֲלֵיהֶן. אֵין מַחְלָלִין אוֹתוֹ, לֹא עַל מְעוֹת שֶׁהֵן בְּכָבֵל וְלֹא עַל מְעוֹת שֶׁבְּכָבֵל וְהֵן כָּאֵן. אֲבָל אִם הָיָה כָּאֵן, וְהִיוּ לוֹ מְעוֹת שֶׁל כָּבֵל - מַחְלָלִין אוֹתוֹ עֲלֵיהֶן. כִּיצַד 'אֵין מַחְלָלִין עַל הַמְעוֹת שְׂאִין בְּרִשׁוֹתוֹ? הִיוּ לוֹ מְעוֹת בְּגִיטְסָרָא, וּבֵית הַמְּלָכָה, אוֹ שֶׁנֶּפֶל כִּיסוֹ לְבוֹר, אָף עַל פִּי שִׂידוּעַ שֶׁהוּא שֵׁם - אֵין מַחְלָלִין אוֹתוֹ עֲלֵיהֶם, וְאִם חָלַל - לֹא קָנָה מַעֲשֵׂר:

ו. כִּיוֹצֵא בּוֹ, מִי שֶׁבָּא בְּדֶרֶךְ וּבִידוֹ מְעוֹת, וְרָאָה אֲנִס בֹּא כְּנִגְדּוֹ לֹא יֵאמֶר: 'פְּרוֹת שִׂישׁ לוֹ בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ מַחְלָלִין עַל מְעוֹת הַלְלוֹ', וְאִם אָמַר: הֲרִי הֵן מַחְלָלִים עַל מְעוֹת שִׂישׁ לִי בְּתוֹךְ בֵּיתִי, אִם עָשָׂה כֵן - דְּבָרָיו קִימִים. כִּיוֹצֵא בּוֹ, הָיָה טְעוֹן כְּדִי יֵיזַן וְכִדִּי שְׁמֹן, וְרָאָה אוֹתָם שֶׁנִּשְׁתַּבְּרוּ, לֹא יֵאמֶר: 'הֲרִי הֵן עֲשׂוּיֵין תְּרוּמָה וּמַעֲשָׂרוֹת עַל פְּרוֹת שִׂישׁ לִי בְּתוֹךְ בֵּיתִי'. אָמַר כֵּן - לֹא אָמַר כְּלוּם. אִם עָשָׂה כֵן - הֲרִי זֶה אֲסוּר:

ז. לּוֹקְחִין חֲזִיהַ וְעוֹף לְבָשֶׂר הַתְּאֵוָה, אֲבָל לֹא לְזוֹבְחֵי שְׁלָמִים. מִשְׁגֵּזְרוֹ שִׁיחָא בְּשֶׁר הַתְּאֵוָה מִטְמֵא אֶת הַיָּדַיִם, אָמְרוּ: אֵין לּוֹקְחִין חֲזִיהַ לְבָשֶׂר הַתְּאֵוָה, אֲבָל לּוֹקְחִין עוֹף לְבָשֶׂר הַתְּאֵוָה. רַבִּי אֱלֵעָזָר בֶּן יְהוּדָה אָמַר אִישׁ אֲכָלִים: אָף לֹא בְּשֶׁר עוֹף לְבָשֶׂר הַתְּאֵוָה, שֶׁכֵּל הִגַּת שְׁנַעְשָׂה עַל גְּבִי בְּשֶׁר הַתְּאֵוָה - טְמֵאָה לְקַדְשׁ, וְטְהוֹר לְתְרוּמָה:

ח. הַלּוֹקֵחַ חֲבִית בִּירוּשָׁלַיִם, פְּתוּחָה - צָרִיךְ לְאָכּוֹל כְּנִגְדַּי הַקְּנָקָן. סְתוּמָה - אֵין צָרִיךְ לְאָכּוֹל כְּנִגְדַּי הַקְּנָקָן. בְּמָה דְּבָרִים אָמּוּרִים? בְּשֶׁל יֵיזַן. אֲבָל בְּשֶׁל צִיר, וְשֶׁל חֲמֵץ, וְשֶׁל

מוֹרִיס, וְשֶׁל שְׁמֹן, וְשֶׁל דְּבַשׁ, בֵּין פְּתוּחָה בֵּין סְתוּמָה - אֵין צָרִיךְ לְאָכּוֹל כְּנִגְדַּי הַקְּנָקָן:

ט. חֲרַשׁ שֶׁל תְּמָרָה - אֵין צָרִיךְ לְאָכּוֹל כְּנִגְדּוֹ. קְפוֹת, אִם הִיוּ דְרוֹסוֹת שֶׁל תְּמָרָה - אֵין אוֹכֵל כְּנִגְדּוֹ. וְשֶׂאֵר כָּל הַדְּבָרִים - אוֹכֵלִין כְּנִגְדּוֹ. וְאִינוּ אוֹכֵל, לֹא כְּנִגְדַּי הַחֲרָצִיץ, וְלֹא כְּנִגְדַּי הַזָּגִין, וְלֹא כְּנִגְדַּי הַגֶּפֶת:

י. הַלּוֹקֵחַ צְבִי חֵי בִירוּשָׁלַיִם - אֵין צָרִיךְ לְאָכּוֹל כְּנִגְדַּי הָעוֹר. שְׁחוּט - צָרִיךְ לְאָכּוֹל כְּנִגְדַּי הָעוֹר:

יא. אֵין מְשַׁכְּרִין בְּתִים בִּירוּשָׁלַיִם, מִפְּנֵי שֶׁהֵן שֶׁל שְׁכָטִים. רַבִּי אֱלֵעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: אָף לֹא הַמְּטוֹת. לְפִיכֵךְ, עוֹרוֹת שֶׁל קְדָשִׁים - בְּעֵלֵי אוֹשְׁפִיזִין בָּאֵין וְנוֹטְלִין אוֹתָן בְּזֵרוּעַ:

יב. לּוֹלְבֵי הַזָּרְדִין וְהַחֲרוּבִין, עַד שֶׁלֹּא יִמְתִּיקוּ - אֵין נִקְחִין בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר. מְשַׁיְמְתִיקוּ - נִקְחִין בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר. אֲבָל הַלּוֹף, וְהַחֲרָדֵל, וְתוֹרְמָסִין, וְשֶׂאֵר כָּל הַנִּכְבָּשִׁין, בֵּין מְשַׁיְמְתִיקוּ, בֵּין עַד שֶׁלֹּא יִמְתִּיקוּ - נִקְחִין בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר:

יג. חִלוֹת חֲרִיעַ - נִקְחוֹת בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר שְׁנֵי, וְאֵין מְטַמְּאוֹת טְמֵאת אוֹכְלִין. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: בָּא רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אֶצֶל חִלְפָתָא, אָמַר לוֹ: חִלוֹת חֲרִיעַ, מָה הֵן שִׁילְקָחוּ בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר? אָמַר לוֹ: לֹא יִלְקָחוּ. אָמַר לוֹ: אָף אֲנִי אוֹמֵר כֵּן, אֲלֵא שֶׁעֲקִיבָה אוֹמֵר: שִׁילְקָחוּ:

יד. קוֹר - נִקַּח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר. וְאֵין מְטַמְּא טְמֵאת אוֹכְלִין. כְּפִנְיּוֹת - נִקְחוֹת בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר, וּמְטַמְּא טְמֵאת אוֹכְלִין. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: קוֹר - הֲרִי הוּא כְּעֵץ לְכָל דְּבַר. אֲלֵא, שֶׁנִּקְחָה בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר. כְּפִנְיּוֹת - הֲרִי הֵן כְּפִרוֹת לְכָל דְּבַר, אֲלֵא שֶׁפְּטוּרוֹת מִן הַמַּעֲשָׂרוֹת. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי אֱלֵעָזָר: כְּרֹכּוּם - אֵין נִקַּח בְּכֶסֶף מַעֲשֵׂר, לְפִי שְׂאִין בּוֹ טַעַם אֲלֵא לְמַרְאֵה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה: בֶּן גְּרוּשׁ דִּן לְפָנֵי רַבִּי אֱלֵעָזָר: שֶׁל

בית אבא היו לוקחין ציר בכסף מעשר. אמר לו: שמא קרבי דגים מערבין בו:

טו. הלוקח בהמה לזבחי שלמים, בשוגג – יחזרו דמיה למקומן. במזיד – תעלה ותאכל במקום. בזמן הזה – תמות. אמר רבי יהודה: במה דברים אמורים? בזמן שמתכונן ולקחה מתחלה לשום שלמים, אבל במתכונן להוציא מעות של מעשר שני לחלין, בין בשוגג בין במזיד – יחזרו דמים למקומן. אם היתה בהמה בעלת מוס, בין בשוגג בין במזיד – יחזרו דמים למקומן. אם היו פרות טמאין, בין בשוגג בין במזיד – יחזרו דמים למקומן:

טז. לג יין שנפל לתוכו לג דבש, והרי בו שני לוגין – השבח לפי חשבון. תבשיל של מעשר שני שתבלו בתבלין של חלין – השבח לפי חשבון. ושל חלין שתבלו בתבלין של מעשר שני – אל יוציא מעשר שני שלו לפדיון. קפלוט של מעשר שני ושל חלין שנתבשלו זה עם זה – השבח לפי חשבון:

יז. היתה לו עסה של מעשר שני ואפאה – השבח לשני. נפלה הפת ונקדח התבשיל – הפגם לשני. בורר את החטים וטוחנן ומרקידן, דים שיפדה כשער החטים. רבי יוסי אומר: מקום שמחשבין את ההוצאה – פודין את החטים ואין פודין את הכפרות. מקום שאין מחשבין את ההוצאה – אף פודין את הכפרות:

יח. שמן של מעשר שני, וראשי בשמים של חלין, שנתערבו – השבח לפי חשבון. זה הכלל אמר רבי יוסי: כל המותר במדת שבחו נכר – השבח לפי חשבון. לא הותר במדת שבחו נכר – השבח לשני:

מסכת מעשר שני פרק שני

א. תלתן של תרומה שחפה בה בת פהן ראשה – אין בת ישראל ראשי לחף אחריה. אבל מענגת שצרה:

ב. תלתן של מעשר – יאכל צומחניות. של תרומה, בית שמאי אומרים: כל מעשיה בטרהה. ובית הלל אומרים: כל מעשיה בטמאה חוץ מחפיפתה; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, בית שמאי אומרים: כל מעשיה בטרהה חוץ מחפיפתה. ובית הלל אומרים: כל מעשיה בטמאה חוץ משריפה:

ג. פרושנין של מעשר שני – יאכלו צמחונין. של תרומה, בית שמאי אומרים: שורין בטרהה, ושפין בטרהה, ומאכילין בטמאה. ובית הלל אומרים: שורין ושפין בטרהה ומאכילין בטמאה; דברי רבי יהודה. רבי מאיר אומר, בית שמאי אומרים: שורין ושפין בטרהה ומאכילין בטמאה. ובית הלל אומרים: כל מעשיהן בטמאה. אמר רבי יוסי: זו משנת רבי עקיבא. לפיכך הוא אומר יתנגו לכל כהן. וחקמים לא הודו לו:

ד. אין שורין תמרים להוציא מהן שכר תמרים. ולא צמקים להוציא מהן מי צמקים. אבל שוחקם ועושה אותן טרימה. בתבלין מתר, מפני שפך הוא מלאכתו. צורר את התבלין ונותנן לתוך התבשיל. אם נפל לקדרה אחרת, אם בטל טעמן – מתרין. ואם לא – אסורין:

ה. אין עושין את היין אלונתית, ואת השמן ערב. סף את השמן, ואין סף יין וחמץ, שהשמן – דרכו לסיכה, יין וחמץ – אין דרכן לסיכה:

ו. מעות חלין ומעות הקדש שנתפזרו, מה שלקט – לקט להקדש. אחד מעות במעות, פרות בפרות, רמונין ברמונין, וכל דבר שאין דרכו לבלל. אבל דבר שדרכו לבלל, מה שלקט – לקט לשניהם, ומה שהותר – הותר לשניהם:

ז. סלע של מעשר שני ושל חלין שנתערבו – מביא בסלע מעות, ואומר: סלע של מעשר שני בכל מקום שהיא – מחללת על

לירושלים ויוצא, מעשר שני - נכנס לירושלים ואין יוצא. חמר בהקדש, שהקדש - חל על הכל, ומועלין בו, לא התר לאכילה אלא בפדיון, מה שאין כן במעשר שני. חמר במעשר שני מבתרומה, שמעשר שני - קונה את הקנקן, אוסר דמיו וערוכיו, ספק ערובו - כל שהוא, אסור לאונן, וטעון בעור, וטעון ודוי, ולא התר לאכילה אלא בפדיון, ואין מדליקין בו את הנר, מה שאין כן בתרומה. חמר בתרומה מה שאין כן במעשר שני, שהתרומה - אינה נתרם אלא מן המקף, ואינה נטלת אלא מן הגמור, ואינה נטלת מן הטהור על הטמא, ומדמעת, וחיבין עליה חמש, ונוהגת בכל השנים, מה שאין כן במעשר שני:

י. רבי מאיר אומר: אין מחללין כסף ופרות על הכסף אלא אם כן יש עמו פרוטרטו, וחכמים מתירין. רבי יעקב אומר משמו: שלשה דינרין כסף ודינר, הרביעי - כסף, והשאר - מעות. רבי שמעון כן אלעזר אומר, שמאי הזקן אומר: יניחנה בחנות ויאכל כנגדה:

יא. היו לו שתי מגורות, אחת של תרומה ואחת של מעשר שני, ומצא ביניהן פרות, קרוב לתרומה - פלו לתרומה, קרוב למעשר שני - פלו למעשר שני. מחצה על מחצה - מטילין אותו לשני חומרין. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: תבה שנשתמשו בה חלין ומעשר שני, ומצא בתוכה מעות, אם רב הניחו חלין - חלין, אם רב הניחו מעשר שני - מעשר שני. אומר להם רבי שמעון: הרי שלמים שיש בהן חזה ושוק שהן אסורין לזרים. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי יוסי: כך אמרו בית הלל לבית שמאי: אי אתם מודים לנו בפרות שלא נגמרה מלאכתן, שיפדה מעשר שני שלה ויאכל בכל מקום, אף פרות שנגמרה מלאכתן כיוצא בהן. אמרו להן בית שמאי: לא! אם אמרתם בפרות שלא נגמרה מלאכתן, שיכול להפקירן ולפוטרן מן

מעות האלו. בן עזאי אומר: בשתיים. סלע של חלין ושל הקדש שנתעברו - בורר את היפה שבהן ואומר: 'אם הקדש הוא - הרי הוא הקדש, ואם לאו, הקדש בכל מקום שהוא - מחלל על זה'. ושניה, הרי היא מתרת. וסלע של מעשר שני ושל הקדש - בורר את היפה שבהן ואומר: 'אם הקדש - הרי הקדש, ואם לאו, הקדש בכל מקום שהוא - מחלל על זה'. נוטל את השניה ומחלל את המעות עליה. סלע של מעשר שני, ושל חלין, ושל הקדש, שנתעברו - מביא בסלע מעות, ואומר: 'סלע של מעשר שני בכל מקום שהוא - מחללת על המעות האלו, בורר את היפה שבהן, ואומר: 'אם הקדש הוא - הרי הוא הקדש, ואם לאו, הקדש בכל מקום שהוא - מחלל על זה'. נוטל את השניה ומחלל את המעות עליה, ושלישית - הרי זו מתרת, מפני שאמרו: מחללין נחשת על הכסף, וכסף על הזהב, כסף על הנחשת מדחק, אבל לא זהב על הכסף. רבי אלעזר ברבי שמעון אומר: כשם שמחללין כסף על נחשת - כך יחלו זהב על כסף. אמר לו: רבי, מפני מה מחללין כסף על נחשת? שכן מחללין כסף על הזהב. לא יחלו זהב על הכסף שאין מחללין זהב על הנחשת? אמר רבי אלעזר ברבי שמעון: שכן מעשר שני של זהב - מחללין אותו על המעות שבירושלים. במה דברים אמורים? בשל ודאי, אבל בשל דמאי - מחללין על הכל ועל האוכלין:

ח. מעשר שני של זהב שעשאו כלים - אין לו פדיון. אם היה של כסף - הרי זה מתר. מעשר שני של דמאי שנתערב בשל ודאי - יאכלו כחמור שבהן:

ט. חמר בהקדש שאין במעשר שני, ובמעשר שני שאין בהקדש. הקדש - מתחללת על הכל, מעשר שני - אין מתחלל אלא על המעות בלבד. הקדש - נפדה בכל מקום ואין מעשר שני נפדית מקאן ואילך ומקאן ואילך. הקדש - נכנס

ולפנים - כלפנים, מכנגד החומה ולחוץ - כלחוץ. אם לאכול קדשים - הכל הולך אחר פתחה:

טו. היתה בנויה בחומת עזרה - אוכלין בה קדשי קדשים, ושוחטין בה קדשים קלים. היתה בנויה בחומת ירושלים - אוכלין בה קדשים קלים ואין פודין בה מעשר שני:

טז. בית הבנוי בחומה, רבי יהודה אומר: כאלו הוא מבחוץ. רבי שמעון אומר: כאלו הוא מבפנים:

יז. כל הלשכות פלן בנויות בקדש. רבי יוסי אומר: תחומי ארץ ישראל שבכתובים - נדונין כחוצה לארץ. רבי אלעזר ברבי יוסי אומר: נדונין כארץ ישראל:

יח. מעשר שני שנכנס לירושלים ונטמא, בין שנטמא באב השמאה ובין שנטמא בולד השמאה, בין מבפנים בין מבחוץ - בית שמאי אומרים: הכל יפדה ויאכל בפנים. ובית הלל אומרים: הכל יפדה ויאכל מבחוץ, חוץ משנטמא באב השמאה מבפנים; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, בית שמאי אומרים: הכל יפדה ויאכל בפנים, חוץ מה שנטמא באב השמאה בחוץ. ובית הלל אומרים: הכל יפדה ויאכל בחוץ, חוץ מה שנטמא בולד השמאה מבפנים. רבי אליעזר אומר: נטמא באב השמאה, בין מבפנים בין בחוץ - יפדה ויאכל בפנים. רבי עקיבא אומר: נטמא בחוץ, בין באב השמאה בין בולד השמאה, יפדה ויאכל בחוץ. נטמא בפנים, בין באב השמאה בין בולד השמאה, יפדה ויאכל בחוץ. נטמא בחוץ - יפדה ויאכל בפנים. אומר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על שנטמא באב השמאה בחוץ - שיפדה ויאכל בחוץ. ועל שנטמא בולד השמאה בפנים - שיפדה ויאכל בפנים. על מה נחלקו? על שנטמא באב השמאה בפנים, ובולד השמאה בחוץ, שבית שמאי אומרים: נפדה במקום, ויאכל

המעשרות, תאמרו בפרות שנגמרה מלאכתן, שאינו יכול להפקירן ולפוטן מן המעשרות?! אמרו להן בית הלל: אף פרות שנגמרה מלאכתן, יכול להוציא תרומה ומעשרות ממקום אחר עליהן עד שירימו:

יב. אילן שעומד בפנים ונופו נוטה לחוץ - יש למעשר שני שלו פדיון. החזיר נופו לפנים - אין למעשר שני שלו פדיון. היתה עומד בחוץ ונופו נוטה לפנים - אין למעשר שני שלו פדיון. החזיר נופו לחוץ - יש למעשר שני שלו פדיון:

יג. בתים שפתחיהן לפנים וחללן לחוץ, פתחיהן לחוץ וחללן לפנים, בית שמאי אומרים: אין פודין בהן מעשר שני כאלו הן מבפנים, ואין אוכלין בהם קדשים קלים כאלו הן בחוץ. ובית הלל אומרים: מכנגד החומה ולפנים - כלפנים. ומכנגד החומה ולחוץ - כלחוץ. אומר רבי יוסי: זו משנת רבי עקיבא. משנה ראשונה, בית שמאי אומרים: אין פודין בהן מעשר שני כאלו הן מבפנים, ואין אוכלין בהן קדשים קלין כאלו הן מבחוץ. ובית הלל אומרים: הרי הן כלשכות, את שפתחה לפנים - כלפנים. ואת שפתחה לחוץ - כלחוץ:

יד. לשכה בנויה בקדש ופתחה לחול, תוכה - חול, וגגה - קדש. אוכלין בה קדשי קדשים, ואין שוחטין בה קדשים קלים, ואין חביבין עליה משום טמאה. בנויה בחול ופתחה לקדש, אף על פי שאין מקימין בן, תוכה - קדש, וגגה - חול. אוכלין בה קדשי קדשים, ושוחטין בה קדשים קלים, וחביבין עליה משום טמאה. בנויה בקדש ופתחה לחול ולקדש, כלה - קדש. בנויה בחול ופתחה לקדש ולחול, כלה - חול. בנויה בקדש ובחול, ופתחה לקדש ולחול, כגון: בית המוקד, תוכן וגגותיהן, מכנגד הקדש ולקדש - קדש, ומכנגד החול ולחול - חול. רבי יהודה אומר: אם לענין טמאה, מכנגד החומה

במקום. ובית הלל אומרים: נפדה במקום, ויאכל בכל המקומות:

יט. הלקוח בכסף מעשר שני שנטמא – יפדה. רבי יהודה אומר: יקבר. אמרו לו רבי יהודה: מחמיר אתה בטפלה יתר מן העקר. אמר להם: מצינו שהחמירו בטפלה יתר מן העקר, שהתמורה – חלה על בעל מום קבוע, הקדש – אין חל על בעל מום קבוע. אמרו לו: במקום שבאתה, מה להלן, תמימין – אין נפדין, ובעלי מומין – נפדין, אף כאן, טהורין – לא יפדו, טמאין – יפדו:

כ. המשאיל קנקנין למעשר שני, עד שלא גיפן – לא קנה מעשר, ומשגיפן – קנה מעשר. במה דברים אמורים? בשל יין. אבל של ציר ושל חמץ ושל מוריס, של שמן ושל דבש, בין גפס בין שלא גפס – לא קנה מעשר. בין גפס בין שלא גפס – עולים באחד ומאה. בין גפס בין שלא גפס – תורם מאחד על הכל. אימתי אמרו קנה מעשר? בזמן שכלה מעשר. אבל אם הפקיד לתוכה רביעית של חלין, אף על פי שגפס – לא קנה מעשר:

כא. אמר רבי שמעון בן אלעזר: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על הדורף בחביות, שמפתח ואין צריך לערות. על מה נחלקו? על הדורף בגת, שבית שמאי אומרים: מפתח ומערה לגת. ובית הלל אומרים: מפתח ואין צריך לערות:

מסכת מעשר שני פרק שלישי

א. המוליך פרות מעשר שני ממקום היקר למקום הזול, או ממקום הזול למקום היקר – פודהו כשער מקומו. אמר רבי יהושע בן קרח: במה דברים אמורים? בשל דמאי. אבל בשל ודאי – פודין אותו כשער המקום הזול:

ב. פודין מעשר שני כשער הזול, כמו שחננני לוקח אותו יום, ולא כמו שהוא מוכר. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כמו

שחננני לוקח באותו המין. הפורט דינר כסף למעשר שני – כמו שחננני לוקח ולא כמו שהוא מוכר. המצרף דינר זהב למעשר שני – כמו ששלקני פורט ולא כמו שהוא מצרף. ה'יה מוליכו ממקום למקום ומשתכר עליו על שויו רבע; דברי רבי יהודה. רבי מאיר אומר: עד דינר. מעשר שני שאין לו דמים – דיו שיאמר הוא וחנומשו מחלל על איסור זה:

ג. מעשר שני שאין דמיו ידועים – נפדה על פי שלשה לקוחות ולא על פי שלשה שאין לקוחות, אפלו אחד מהן נכרי, ואפילו אחד מהן בעלים – כופין את הבעלים לפתח ראשון. אם אמר: הרי הוא שלי בסלע, ואחד אומר בסלע ואסר – יכול לתור בו. זה חמור בהקדש מבמעשר שני:

ד. אין פודין מעשר שני אכסרה אלא מעות. כיצד? היו לו פרות מרקיבין ומעות מחלדין – לא יאמר: 'כמה אדם רוצה לתן בצבור זה, וכמה אדם רוצה לתן בכרי זה', אלא אומר: 'כמה אדם רוצה לקח לו מעות בסלע', וכמה אדם רוצה לקח לו פרות בדינר:

ה. סלע, כמה תהא חסרה ולא יהיו מחללין עליה מעשר שני? לסלע – ארבע אסרות. ולדינר – איסר; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: לסלע – ארבע פונדיאות. ולדינר – פונדיון. רבי שמעון אומר: סלע – שמונה פונדיאות. ודינר – שני פונדיאות. יתר על כן – מחללה בשויה. עד כמה תפחת ויהא רשאי לקימה בסלע? סלע – עד שקל, ובדינר – עד רבע. פחות מכן, אפלו איסר – אין רשאי להחל עליה. היתה יוצא לסימון בסלע, ולמטבע בשקל, לסימון בשקל, ולמטבע בסלע – אין למעשר שני אלא כשער המטבע:

ו. המוכר פרות לחברו ונמצאו טבלים – רץ אחריהם לתקנן. לא מצאו, בידוע שהן קיימין – צריך לעשר על ידו, אם בידוע שאין קיימין – אין צריך לעשר על ידו. ספק

שְׁהוּ קִימִין סִפְק שְׂאִינן קִימִין - מַעֲשֵׂר
עֲלֵיהֶן וְקוֹרָא שֵׁם לְמַעֲשְׂרוֹתֵיהֶם :

ז. הַמוֹכֵר פְּרוֹת לְחִבְרוֹ, הַמוֹכֵר אוֹמֵר:
טְבָלִים מְכַרְתִּי לָךְ, וְהַלּוֹקֵחַ אוֹמֵר: מִתְקַנֵּין
מְכַרְתָּ לִּי - כּוּפִין אֶת הַמוֹכֵר לְתַנּוּן מִשְׁלֵם
אֶת שְׁלוֹ. הָרִי שֶׁלְקָחוּ שֶׁל בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶת
גְּרוֹנוֹ, אִם מִחֲמַת הַחוּב - צָרִיךְ לַעֲשׂוֹר עַל
יָדוֹ. אִם מִחֲמַת אֲנִס - אֵין צָרִיךְ לַעֲשׂוֹר עַל
יָדוֹ:

ח. הַאוֹכֵל פְּרוֹת מַעֲשֵׂר שְׁנִי, בֵּין בְּשׁוּגֵג בֵּין
בְּמִזֵּיד - יִזְעַק לְשָׁמַיִם; דְּבָרֵי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן
גְּמַלְיָאֵל. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר: בְּשׁוּגֵג - יִזְעַק
לְשָׁמַיִם. בְּמִזֵּיד - יִחְזְרוּ דְמַיִם לְמִקְוָמוֹן. וְאִם
הָיוּ מַעוֹת, שׁוּגֵג - יִזְעַק לְשָׁמַיִם. מִזֵּיד -
יִחְזְרוּ דְמַיִם לְמִקְוָמוֹן; דְּבָרֵי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן
גְּמַלְיָאֵל. רַבִּי אוֹמֵר: בֵּין שׁוּגֵג בֵּין בְּמִזֵּיד -
יִחְזְרוּ דְמַיִם לְמִקְוָמוֹן:

ט. הַגּוֹנֵב טְבָלוֹ שֶׁל חִבְרוֹ - מִשְׁלֵם לוֹ דְמֵי
טְבָלוֹ; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה
אוֹמֵר: דְמֵי חֲלִין שְׁבוֹ:

י. יִשְׂרָאֵל שְׂאָכַל פְּרוֹתָיו בְּטָבָלוֹ, אָף עַל פִּי
שְׁמַתְחִיב בְּהֵן לְשָׁמַיִם - אֵין לְכַהֵן בְּהֵן
כְּלוּם, שְׁנֵאמַר (בַּמִּדְבָּר יח, ט): "אֲשֶׁר יִרְיֵמוּ" -
אֵין לְכַהֵן בְּהֵן אֱלֹא עַד שְׁיִרְיֵמוּ. וְכֵן בֶּן לִוִּי
שְׂאָכַל מַעֲשְׂרוֹתָיו בְּטָבָלוֹ, אָף עַל פִּי
שְׁמַתְחִיב בְּהֵן לְשָׁמַיִם - אֵין לְכַהֵן בְּהֵן
כְּלוּם, שְׁנֵאמַר בְּהֵן: "וְזֶה אֲשֶׁר יִרְיֵמוּ לֵה" -
אֵין לָךְ בְּהֵן אֱלֹא עַד שְׁיִרְיֵמוּ:

יא. הַמְּכִיב פְּרוֹת מִן הַגֵּרִין לְעִיר, הַפְּרִישׁ
תְּרוּמָה וְנִתְנָה לְכַהֵן, מַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן וְנִתְנָה
לְלוֹי, מַעֲשֵׂר עֲנִי וְנִתְנָה לְעֲנִי - אֵין מַחֲשָׁב
עֲמֵהֶן דְּמֵי הַבָּאָה. אֲבָל אִם קָרָא לְהֵן שֵׁם
בְּגֵרִין - הָרִי זֶה מַחֲשָׁב עֲמֵהֶן דְּמֵי הַבָּאָה:

יב. הַמוֹכֵר פְּרוֹת לְחִבְרוֹ, וְאָמַר לוֹ: פְּרוֹת
שְׁמַכְרְתִי לָךְ טְבָלִין הֵם, בְּשֵׁר כְּכוּר הוּא, יֵין
נִסָּךְ הוּא - מַה שְׂאָכְלוּ אֲכָלוּ, וְיִחְזִיר לְהֵן
אֶת הַדְּמַיִם. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר:
דְּבַר שְׁהַנְפֵּשׁ קֶצֶה בּוֹ - מַה שְׂאָכְלוּ אֲכָלוּ
וְיִחְזִיר לְהֵן אֶת הַדְּמַיִם. דְּבַר שְׂאִין הַנְּפֵשׁ

קֶצֶה בּוֹ - מַה שְׂאָכְלוּ אֲכָלוּ, וְיִנְפֵה לְהֵן מִן
הַדְּמַיִם:

יג. אֵין פּוֹדִין מַעֲשֵׂר שְׁנִי בִירוּשָׁלַיִם בְּזִמְן
הַזֶּה. וְאֵין אוֹכְלִין מַעֲשֵׂר שְׁנִי בִירוּשָׁלַיִם
בְּזִמְן הַזֶּה. וְאֵין מַחְלִלִין מַעֲשֵׂר שְׁנִי
בִירוּשָׁלַיִם בְּזִמְן הַזֶּה. וְאֵין מוֹכְרִין מַעֲשֵׂר
שְׁנִי בִירוּשָׁלַיִם בְּזִמְן הַזֶּה. וְאֵין מוֹצִיאִין
מַעֲשֵׂר שְׁנִי בִירוּשָׁלַיִם בְּזִמְן הַזֶּה. וְאִם
הוֹצִיא - הָרִי אֵלוֹ יִרְקְבוּ. הַמְּחַלֵּל מַעוֹת עַל
פְּרוֹת בִירוּשָׁלַיִם בְּזִמְן הַזֶּה - בֵּית שְׁמַאי
אוֹמְרִים: זֶה וְזֶה מַעֲשֵׂר שְׁנִי. וּבֵית הַלֵּל
אוֹמְרִים: הַמַּעוֹת - כְּמוֹת שְׁהָיוּ, וְהַפְּרוֹת -
כְּמוֹת שְׁהָיוּ:

יד. בֵּית הַלֵּל אוֹמְרִים: מִפְּרִישׁ אָדָם מַעֲשֵׂר
רֵאשׁוֹן שֶׁל דְּמַאי, וְתוֹרְמוֹ וְאוֹכְלוֹ, וְאֵין
צָרִיךְ לְהַפְּרִישׁ שְׁנִי. בֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים:
צָרִיךְ לְהַפְּרִישׁ שְׁנִי, שְׁמַא הוֹרֵם הָרֵאשׁוֹן -
לֹא הוֹרֵם הַשְּׁנִי. וְהִלְכָה כְּדְבָרֵי בֵּית הַלֵּל:

טו. רָאָה אֶחָד שֶׁהַפְּרִישׁ מַעֲשֵׂר שְׁנִי - נֶאֱמַן
עַל הָרֵאשׁוֹן; דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְחַכְמַיִם
אוֹמְרִים: נֶאֱמַן עַל הָרֵאשׁוֹן - נֶאֱמַן עַל
הַשְּׁנִי. אֵינוֹ נֶאֱמַן עַל הַשְּׁנִי - אֵינוֹ נֶאֱמַן עַל
הָרֵאשׁוֹן:

טז. הַפְּרִישׁ תְּרוּמָה וּמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן וּמַעֲשֵׂר
שְׁנִי וְאֲכָלָן, עַל אוֹתוֹ הַמֵּין - נֶאֱמַן, עַל מִין
אַחֵר - אֵינוֹ נֶאֱמַן; דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר.
וְחַכְמַיִם אוֹמְרִים: אָף עַל אוֹתוֹ הַמֵּין - אֵינוֹ
נֶאֱמַן. לֹא כָּל הַיְמָנוּ שְׁיִתְקִין אֶת עֲצָמוֹ וְיָבֵא
וְיִקְלָקְלְנוּ:

יז. הַאוֹמֵר: מַעֲשֵׂר שְׁנִי שְׁבַחֲפִין זֶה מַחְלָל
עַל אֵיסֵר זֶה, וְלֹא קָבַע לוֹ מְקוֹם - רַבִּי
שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: קָרָא שֵׁם. וְחַכְמַיִם אוֹמְרִים:
עַד שְׂיֵאמַר: לְצִפּוֹנוֹ אוֹ לְדְרוֹמוֹ. מַעֲשֵׂה
בְּרַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמַלְיָאֵל, וְרַבִּי יְהוּדָה, וְרַבִּי
יוֹסִי, שְׁנִכְנְסוּ אֶצֶל בַּעַל הַבַּיִת לְכַזִּיב,
אָמְרוּ: לֹא נִדַע הֵיאָךְ בַּעַל הַבַּיִת הַזֶּה מִתְקַן
אֶת פְּרוֹתָיו. כִּיּוֹן שְׁהַרְגִישׁ בְּהֵן, הִלָּךְ וְהִבִּיא
לְפָנֵיהֶן דְּלוֹסָקִיא מְלֵא דִינְרֵי זָהָב. אָמְרוּ לוֹ:
הֵיאָךְ אַתָּה מִתְקַן אֶת פְּרוֹתֶיךָ? אָמַר לָהֶם,

הַשְּׁלָם

תּוֹסֵפֶתָא

כָּךְ וְכָךְ אָנִי אוֹמֵר: מַעֲשֵׂר שְׁנֵי שְׁבַח־פֶּן זֶה
מְחַלֵּל עַל אִסּוּר זֶה. אָמְרוּ לוֹ: צֵא וְאָכּוּל
אֶת פְּרוּתֶיךָ, הַשְּׂתִפְרֵת בְּמַעוֹת, אֲבֹדֶת
נִפְשׁוֹת:

יֵת. חֵבֵר שְׁמֵת וְהֵנִיחַ פְּרוּת, אָפְלוּ בְּאוֹתוֹ
הַיּוֹם כְּנֶסֶן - הָרִי הֵן בְּחֻזְקַת מְתַקְנִין:

5 Jan	ראשון Sunday	ה 5	בבלי: סנהדרין יט ירושלמי: שקלים כא תוספתא: תרומות י נ"ך: דברי הימים ב כא-כב רמב"ם: טומאת צרע ד	נץ החמה..... 7:20 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:40 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:27 צה"כ לשיטת ר"ת..... 5:56	עלות השחר..... 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:04 סו"ז תפלה - מג"א.. 10:03 שקיעה..... 4:43
6 Jan	שני Monday	ו 6	בבלי: סנהדרין כ ירושלמי: שקלים כב תוספתא: מעשהת א נ"ך: דברי הימים ב כה-כד רמב"ם: טומאת צרע ה	נץ החמה..... 7:20 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:40 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:27 צה"כ לשיטת ר"ת..... 5:57	עלות השחר..... 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:04 סו"ז תפלה - מג"א.. 10:03 שקיעה..... 4:44
7 Jan	שלישי Tuesday	ז 7	בבלי: סנהדרין כא ירושלמי: שקלים כג תוספתא: מעשהת ב נ"ך: דברי הימים ב כה-ס רמב"ם: טומאת צרע ו	נץ החמה..... 7:20 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:41 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:28 צה"כ לשיטת ר"ת..... 5:58	עלות השחר..... 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:05 סו"ז תפלה - מג"א.. 10:04 שקיעה..... 4:45
8 Jan	רביעי Wednesday	ח 8	בבלי: סנהדרין כב ירושלמי: שקלים כד תוספתא: מעשהת ג נ"ך: דברי הימים ב כה-כח רמב"ם: טומאת צרע ז	נץ החמה..... 7:20 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:41 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:28 צה"כ לשיטת ר"ת..... 5:59	עלות השחר..... 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:05 סו"ז תפלה - מג"א.. 10:04 שקיעה..... 4:46
9 Jan	המישי Thursday	ט 9	בבלי: סנהדרין כג ירושלמי: שקלים כה תוספתא: מעשר שני א נ"ך: דברי הימים ב טל-כ רמב"ם: טומאת צרע ח	נץ החמה..... 7:20 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:41 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:28 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:00	עלות השחר..... 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:05 סו"ז תפלה - מג"א.. 10:04 שקיעה..... 4:47
10 Jan	ששי Friday	י 10	בבלי: סנהדרין כד ירושלמי: שקלים כו תוספתא: מעשר שני ב נ"ך: דברי הימים ב לא-לב רמב"ם: טומאת צרע ט	Fast of 10th of Teves נץ החמה..... 7:20 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:41 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:28 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:01	עשרה בטבת עלות השחר..... 6:07 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:05 סו"ז תפלה - מג"א.. 10:04 שקיעה..... 4:48
11 Jan	שב"ק Shabbos	יא 11	בבלי: סנהדרין כה ירושלמי: שקלים כז תוספתא: מעשר שני ג נ"ך: דברי הימים ב לל-לד רמב"ם: טומאת צרע י	נץ החמה..... 7:19 סו"ז קר"ש - גר"א... 9:41 סו"ז תפלה - גר"א.. 10:29 צה"כ לשיטת ר"ת..... 6:02	יוחי עלות השחר..... 6:06 סו"ז קר"ש - מג"א... 9:05 סו"ז תפלה - מג"א.. 10:05 שקיעה..... 4:49

וְעַן אֶמְעַנְטֶיךָ וְעַרְט פֶּאֶרְשְׁעֵימִי, זָאל עַר זִיךְ רַעְכְּטֵן אויף אַ יִשׁוּעָה.
(סִפְר המִּדּוֹת אוֹת בּוֹשָׁה סִימֵן י"א)